

EXTINCTION OF DODOS

Unisex-vaatemallisto syksy/talvi 2012

*Opinnäytetyö talvi 2011
Arja Kärkkäinen*

*Lahden ammattikorkeakoulu
Taide- ja muotoiluinstituutti
Muotoilun koulutusohjelma
Muoti- ja vaatesuunnittelu*

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyöni on unisex-käyttövaatemallisto miehille ja naisille sesongille syksy-talvi 2012.

Inspiraationlähteinäni alan kirjallisuudesta ovat olleet Petri Sipilän tutkimus Sukupuolitettu ihminen -kokonainen etiikka (1998) sekä Colin McDowell'n teos Dressed to kill; Sex, power and clothes (1992). Tutkin kirjallisessa osiossani sukupuolisuutta ja sen vaikutusta pukeutumiseen.

Työni tavoitteena on ollut rakentaa helposti yhdisteltävä, kaupallinen ja funktionaalinen unisex-vaatemallisto. Pyrin malliston tuotteiden sukupuolettomaan olemukseen niin malli-, väri- kuin materiaalivalinnoin.

Kohderyhmäni ovat laatutietoiset nuoret. Malliston tuotteet on mitoitettu ja ne ovat säädettävissä monille erilaisille vartalotyypeille miehistä naisiin, sekä tyyliltään ne ovat helposti yhdisteltävissä. Opinnäytettyöni on sekä suunnitellullinen että kaavoituksellinen kokeilu luoda androgyyni, muovautuva ja ajan henkeä ilmentävä käytännöllinen vaatemallisto.

Avainsanat: unisex, androgynia, funktionaalisuus, sukupuoli, muoti-ilmiö

ABSTRACT

My graduation work is an unisex collection for both men and women for season autumn-winter 2012.

My inspiration sources from literature are Petri Sipiläs study Sukupuolitettu ihminen -kokonainen etiikka (1998) and Colin McDowell's book Dressed to kill; Sex, power and clothes (1992). I did research on gender roles and their influence on clothing.

My main goal in this work has been to create a coherent unisex collection with a commercial and functional sense. Through form, color and materials I reflect the androgyne ideal.

The target group for this collection focuses on quality and comfort. All the products has been measured to fit large range of body types among men and women. The products are also easily combined with each others and various styles. My graduation collection is an experiment between unisex design and pattern making for challenging variety of different body types. The ultimate goal has been to create an androgyne, adjustable and contemporary collection with youthful look.

Keywords: unisex, androgyne, functionalism, gender, subculture

Lopputyön ohjaajat

Esa Lukala

Kia Koski

Heikki Saros

Neuletuotteiden toteutus

Raija Jääskeläinen

Printtikuosien suunnittelu

Ilona Partanen

Tuotemalliston valokuvaus

Antti Ahtiluoto

Mallit

Tero ja Kristiina

Kiitos

Marjut Yli-Mäyry

Tarja Rantanen

Laura Katva

Ayça Keskin

Aaltje Kramer

Valeria Gasik

EXTINCTION OF DODOS

SISÄLLYSLUETTELO

Prologi

- 1 Teostiedot
- 2 Tiivistelmä
- 3 Abstract
- 4 Kiitokset
- 6 Sisällysluettelo
- 9 Johdanto

Tutkimus

- 10 1. Sukupuoli järjestelmänä
- 11 1.1 Mikä on sukupuoli?
- 12 1.2 Yksilön valinnanvapaus ja sukupuolen määrittäminen
- 13 1.3 Sukupuolten vastakohtaisuus
- 14 1.4 Pukeutuminen sukupuolen osoittamisessa
- 15 2. Miehen ja naisen asujen historia lyhyesti
- 16 2.1 Kasvavan keskiluokan vaikutus pukeutumiseen 1700-luvulla
- 17 2.2 Naisen asu hyvinvoinnin peilinä
- 18 2.3 Miehen asun valta
- 19 2.4 Pukeutuminen toisen maailmansodan jälkeen
- 20 2.5 50-luvulta nykyisyyteen
- 21 3. Sukupuoli pukeutumisessa
- 22 3.1 Miehen ja naisen asujen vastakohtaisuus
- 23 3.2 Miehen pukukoodi
- 24 3.3 Feminiinisuuden määrittäminen
- 25 3.4 Sukupuolineutraali pukeutuminen
- 26 4. Sukupuolten ihanteet ja seksismi
- 27 4.1 Sukupuolten symbolit vaatetuksessa
- 28 4.2 Sukupuolet seksisymboleina
- 29 4.3 Vaatteen seksikkyyden
- 30 4.4 Sukupuolten ihanteiden muutokset
- 31 5. Androgynian ihanne
- 32 5.1 Androgynian traditio, filosofia ja nykyisyys
- 33 5.2 Androgynia kristinuskossa
- 34 5.3 Ominaisuuksien jakaminen ja arvottaminen
- 35 6. Sukupuolisuus mediassa
- 36 6.1 Pukeutuminen mediassa
- 37 6.2 70-luvun androgynit idolit
- 38 6.3 Kapina modernismia vastaan
- 39 6.4 Vakiintuneet roolit
- 40 6.5 Nykytilanne?

Mallisto

- 41 7. Prosessi
- 42 7. Ideointi
- 43 7.1 Hipsterit
- 44 7.2 Unisexhipsteri
- 45 7.3 Victor Papanek ja muotoilun ideologia
- 46 7.4 Suunnittelumetodit
- 47 7.5 Tuotesuunnittelu ja asiakaslähtöisyys
- 48 7.6 Kuosi: Kiemura
- 49 7.7 Kuosi: Vaihtoehtoinen Paratiisi
- 50 7.8 Malliston kokoaminen & lopputulos
- 51 7.9 Neulekuosi: Timantti
- 52 8. Suunnittelu
- 53 8.1 Tyyli: Woods
- 54 8.2 Tyyli: Vintage
- 55 8.3 Tyyli: Seilori
- 56 8.4 Luonnoskirja
- 57 Mindmap
- 58 Materiaalit
- 59 Väriskartta
- 60 9. Mallisto
- 61 9.1 Asukokonaisuudet
- 62 9.2 Mallistorunko
- 63 10. Tasokuvat
- 64 11. Lookbook

Epilogi

- 102 12. Epilogi
- 103 12.1 Arviointi
- 104 12.2 Lähteet
- 105 12.3 Liitteet

Opinnäytetyöni koostuu kirjallisesta tutkielmasta ja mallistosta, jossa pyrin ilmentämään tutkielman minussa herättämää visuaalista ideaa. Kirjallisen tutkielmani tavoitteena on ollut ymmärtää sukupuolen käsite perusteellisemmin ja sen vaikutus pukeutumiseen kautta historian. Mallistoni tavoitteena oli suunnittelun haasteiden lisäksi ennen kaikkea kaavoituksen sovittaminen kahdelle hyvin erilaiselle vartalomallille.

Sukupuoli luo pukeutumisen perustavimman jännitteen ja logiikan, joten lähdin tutkimaan miten voisin muuttaa pukeutumisen lähtökohtaa vähemmän sukupuolittuneeksi. Olisiko edes mahdollista rakentaa visuaalisesti toimiva sukupuoleton vaatemallisto?

Sukupuolisuus on tukimuskohteenä äärimmäisen laaja ja siksi inspiroiva. Erityisesti länsimaissa sukupuolen biologinen merkitys työ- ja perhe-elämässä tuntuu vähentyneen ja valinnanvapaus kasvaneen, mutta sukupuolen sosiaalinen merkitys erityisesti

mediassa tuntuu edelleen voimakkaalta. Jako miehiin ja naisiin on tehdään suurilta osin sosiaalisesti, yhteisellä päätöksellä. Vaikka oman sukupuolisuutensa osoittaminen on vapautunut huomattavasti, niin esimerkiksi pukeutumissäännöt tuntuvat edelleen kyseenalaistamattomilta. Vastakkaisen sukupuolen asuun pukeutuminen on erityisesti miehen kohdalla arvovaltaa kyseenalaistava tabu.

Kirjallisessa tutkimuksessani paneudun erityisesti mediassa esiintyvään androgynisyyteen, uuteen sukupuolisuuden malliin. Visuaalista materiaalia

Mallistoni etsii keskitietä sukupuolisuuden määritelmien väliltä. Missä menee feminiinisuuden ja maskuliinisuuden raja? Mitkä vastaparit määrittävät nämä ääripäät? Olen pyrkinyt luomaan historiaa ja muotivirtauksia tutkimalla malliston, joka korostaa mahdollisimman vähän sukupuolten äärimerkityksiä, mutta ei kuitenkaan pyri unisex-vaatteen iden-

teettömyyteen. Malliston vaate pyrkii herättämään käyttäjässään turvallisuuden ja yhteenkuuluvuuden tunteita, funktionaalisen huomattavuuden. Voimakkaat väripinnat, unisex-vaatteen muo- distaminen, sukupuolen rohkea kyseenalaistaminen ja yhdisteltävyys nousevat mallistoni hallitseviksi teemoiksi.

Vaatteiden merkitykset syntyvät modernin pukeutumisen elementein, sujuvalla yhdisteltävyydellä. Mallisto on suunniteltu syys-talvisesongille, talvivaatteen peittävyttä suosien. Unisex-vaatteen suurin hankaluus piilee seksuaalisuudessa ja paljastavuudessa, joita hyödynnetään hyvin eri tavoin miehen ja naisen pukeutumisessa. Syys-talvimalliston peittävyys ja tuhdit materiaalivalinnat vähentävät vaatteen seksuaalista leimaa, jolloin sitä on helpompi tarkastella sukupuolettomana.

TUTKIMUS

1. SUKUPUOLI JÄRJESTELMÄNÄ

Mikä on sukupuoli?

Aikakautemme hyvinvoinnin mittapuuna on yksilöllisyys. Vallankumoukset ja yhteiskunnan eliitin kaatuminen ovat tasapuolisesti pyrkineet kaikkien ihmisten väliseen tasa-arvoon. Läntisen maailman yksilö on vapautunut kirkon, valtion ja jopa ydinperheen kahleista. Valinta kuulua edellä mainittuihin instituutioihin on nykypäivänä yksilön oma valinta, jota ei enää määrää hänen sukupuurensa tai syntymäpaikkansa. Voidaan sanoa, että maailma on avoin vapaalle, modernille yksilölle.

Aiemmin yhteiskuntaluokkia määrittäneet synnynäiset luokkaerot työläisten ja aateliston, nuoren ja vanhan taikka naisen ja miehen välillä, ovat menettäneet merkitystään. Luokkaeroista on tullut yhteiskuntamme kirošana ja luokittelemisesta pahe. Luokittaminen määrittelee yksittäisen ihmisen paikan ja tarkoituksen, kuin myös tarpeellisuuden ja yhteiskunnallisen arvon, useimmiten huomioimatta yksittäisen ihmisen ominaisuuksia. Riippuen siitä, onko luokituksen takana kyseinen

henkilö itse vai ulkopuolinen taho, luokka tuo ihmiselle henkilökohtaista turvaa, vankilan, tai molempia.

Luokittaminen on yhteiskunnan keino ylläpitää järjestystä ja jaksaa niin tehtäviä kuin valtaakin. Erityisesti Suomessa yksilö on entistä enemmän itse vastuussa omasta luokituksestaan, sillä valmiisiin sosiaalisiin luokkiin ei enää synnytä, vaan niihin liitytään koulutuksen, työn ja sosiaalisuuden kautta. Modernissa yhteiskunnassa luokittamisen suorittavat siis ihmiset itselleen, eivätkä ulkopuoliset instituutiot.

Tutkimukseni kohteena on kuitenkin ainoa instituutio, johon edelleen synnyttään ja jota yleensä kunnioitetaan kyseenalaistamatta yksilön koko elämän ajan. Kyseisellä järjestelmällä on jokaisen yksilön varalle valmis suunnitelma, jota aloitetaan toteuttamaan yleensä jo ennen syntymää. Kyse on sukupuolijärjestelmästä: tietois-
 eron tekemisestä miehiin ja naisiin, erilaisiin sukupuolirooleihin. Sukupuoliroolit voidaan nähdä yleistä järjestystä ylläpitävänä, tabumaisena elementtinä, jonka kyseenalaistaminen on vaikeaa jo sen saavuttamien mittasuhteiden vuoksi. Sukupuoliroolituksella tarkoitan kulttuurin ja aikakauden asettamaa sosiaalista jakoa miehiin ja naisiin, joka luo perustan yksilön toivotunlaiselle käytäytymiselle, seksuaalisuudelle, kuin myös työpanoksellekin. Roolittaminen on mahdollista n u t ihmis-

kunnan työkuorman jakautumisen mahdollisimman tehokkaalla tavalla, sekä luonut yksilöille turvallisen, ennaltamäärätellyn identiteetin. Miesten ja naisten välinen sopimus työn ja kodinhoidon jakautumisesta on vapauttanut yksilöt toimimaan osoitettuil-
 la alueillaan ilman ylimääräisiä identiteettitaistelua.

Sotien ja mullistusten myötä yhteiskunta on kehittänyt itseään nopeasti ja tehokkaasti, mutta edelleen sukupuolirooleihin nojaten.

*“What? A great man?
 I always see only the actor of his own ideal”*

Friedrich Nietzsche

Sotien jälkeen rauhoittuneessa yhteiskunnassa onkin siis herätty sukupuoliroolituksen tarpeettomuuteen. Lisääntyneen vapaa-ajan ja pienentyvän työmäärän vuoksi jako ei enää ole käytännöllinen yhteiskunnan edun nimissä, vaan perustuu sekin yksilön henkilökohtaiseen valintaan. On syntynyt keskustelua sukupuolten oikeuksista ja pakotteista: tarve määritellä sukupuolisuus uudestaan.

Sukupuolijakoa on “luonnollisena” puolustettu yhtä paljon kuin vastustettukin, mutta sen muutosyritykset ovat lähinnä keskittyneet saavuttamaan alistetulle sukupuol-
 lelle lisää oikeuksia sen sijaan, että pyritäisiin yhdenmukaistamaan ihmisyyksilön arvo sukupuolesta riippumatta. Toisin sanoen pyrkimykset kaikkien ihmisyyksilöiden tasavertaiseen kohteluun tuntuvat kaatuvan perinteisten sukupuoliroolien koskemattomuuteen. Sukupuoliroolit on niin kokonaisvaltainen käsite, että siitä keskusteleminen on usein mahdotonta asian tabumaisen luonteen vuoksi. Roolit nähdään luonnollisena pakkona, jonka puolustuksena käytetään biologista sukupuolitusta näkemättä sukupuoliroolien taustaa ihmisen itsensä luomana järjestelmänä, jossa biologinen sukupuoli näyttelee hyvin pientä roolia. Tasa-arvokeskustelu, jossa puhutaan naisten palkoista tai naisvaltaisista aloista tukevoittaa sukupuolijakoa miehiin ja naisiin entisestään vahvistamalla käsitystä sukupuolien erilaisista lähtökohdista. Näin kauan kuin keskustelua käydään sukupuolen tasolla, jäävät yksilön oikeudet pohtimatta (3).

Yksilön valinnanvapaus ja sukupuolen määritteleminen

Erich Fromm käsittelee kirjassaan *Escape From Freedom* vuodelta 1941 osuvasti yksilöllisen vapauden käsitettä modernin yhteiskunnan ilmapiirissä. Fromm:n teesi on, että yhteisöllisistä siteistä vapautunut ihminen ei ole vielä löytänyt todellista vapautta, vaan pakenee merkityksettömyyden tuntoa uudenlaisiin, toisinaan keinotekoisin riippuvuussuhteisiin. Moderni ihminen ei ole

vielä oppinut käsittelemään riippumattomuuttaan, ja siksi pyrkii rakentamaan uusia turvasatamia muutoin siteettömään elämään. Fromm kutsuu tätä toimintoa (itsensä vapaaehtoinen liittäminen osaksi ryhmää, esimerkiksi armeija) vapaudesta pakenemiseksi. Modernin yhteiskunnan luoma yksilön täydellinen vapaus luo sietämättömän tyhjyyden tunteen, jota ihminen pakenee eri tavoin.

Erityisen kiinnostava on Fromm:n ajatus pakenemisesta “automaattiseen yhdenmukaisuuteen”, jolla hän tarkoittaa yksilön täydellistä sopeutumista ympäristöön niin, että häntä tuskin erottaa siitä. Vertaus eläinten suojaväreihin on varsin osuva ihmisten samankaltaisesta tarpeesta mukautua ympäristöön, joskin ihmisellä tämä tarve keskittyy yhteisöllisyyteen, ei niinkään hengissä säilymiseen.

Fromm kuvaa termiään seuraavasti: *“Tämä mekanismi on se ratkaisu, jonka modernin yhteiskunnan enemmistö nykyään tekee (voitukseen mitättömyydentuntonsa). Sanoaksemme sen lyhyesti: yksilö lakkaa olemasta oma itsensä; hän omaksuu itselleen täydelleen sen persoonallisuudenlajin, jonka kulttuurikaaviot hänelle tarjoavat; sen vuoksi hänestä tulee täsmälleen se, mitä kaikki muutkin ovat, ja mitä he odottavat hänen olevan.”* (4)

Mukautuminen on tapa olla “normaali”, tulla hyväksytyksi yhteiskunnassa kaikkia yhdistävän samankaltaisuuden voimin. Yhtenä näistä keinoista sukupuolisuus muodostaa yhteiskuntamme perustavimman kahtiajaon luomalla ryhmät, joihin kuulueessaan ihmiselle lahjoitetaan turvallinen persoonallisuusmalli, jonka ainoana vaateena on vastakkaisesta sukupuolesta erottautuminen. Sukupuoli on lisäksi niin selkeä, perinteinen ja kiistaton riippuvuussuhde, että sen omaksumatta jättäminen voisi ajaa ihmisen sietämättömään eristyneisyyteen. Fromm:n käsite automaattisesta yhdenmukaisuudesta ja yhteisöllisyyteen pakenemisesta kuvaa siis sukupuolisuuden käsitettä varsin elävästi.

Yllä: Juergen Teller (2)
Edellisen aukeaman kuva: Spencer Tunick (1)

Arkielämässä sukupuolen käsitettä pidetään ongelmattomana. Mies on mies ja nainen on nainen. Määritelmä perustuu lähes yksinomaan yksilön ilmeiseen biologiseen sukupuoleen, joka määritellään sukelinten perusteella. Näin olen jokainen ihminen kuuluu syntymästään saakka miesten tai naisten ryhmään. Sukupuolen mahdolliset ristiriitatilanteet tai poikkeamat pyritään selvittämään lapsen syntymästä alkaen, jotta yksilö “luontaisesti” havaitsisi kuuluvansa joko miehien tai naisten joukkoon. Kuitenkaan ihmiset eivät luontaisesti jakaudu vain kahteen sukupuoliluokkaan edes biologisesti, vaan ne pakotetaan niihin sosiaalisesti kasvatuksen ja samaistamisen kautta. Epäselvissä tapauksissa lapsi ohjataan jompaan kumpaan ryhmään hormonien, psykologin tai leikkausten kautta, mutta hoitojen pyrkimyksenä on aina yhden, selvän sukupuolen saavuttaminen. Biologisen sukupuolen lisäksi yhteiskunta on määritellyt myyttiset miehen ja naisen stereotypiat: *sosiaalisen sukupuolen* (5).

Maskuliinisuutta tai feminiinisyyttä osoitetaan käytöksen, pukeutumisen ja aseman kautta. Sosiaalinen sukupuoli on siis yksilön opittu, varioitava, ominaisuus. Jokainen yksilö sijoittuu ”suku-

puolisuusasteikolle” äärifeminiinisestä äärimaskuliiniseen henkilökohtaisten ominaisuuksiensa perusteella: biologisen määritelmän ollessa vain raamit, joiden sisällä sosiaalinen sukupuolisuus vaihtelee. Koska sosiaalinen sukupuoli on opittu ominaisuus, sen määrittämiseen ei myöskään ole tarkkaa keinoa tai ilmiselviä käsityksiä. Sosiaalinen sukupuolisuus voidaan jakaa ainakin kolmeen pääasiallisesti esiintyvään rooliin: miehekäs maskuliininen, naisellinen feminiininen ja androgyyninen, joka osoittaa niin miehekkyyttä kuin naisellisuuttakin.

Sosiaalinen sukupuoli syntyy yksinkertaisesti *miehenä tai naisena olemisesta*. Kasvatuksen avulla luodut roolit ja odotukset ovat arkipäiväisiä, mutta niiden väliset rajat ovat hämärät. Sukupuoliroolit ovat yhteiskunnan luoma itsestäänselvä käytöksen koodi, jolle ei ole olemassa selkeää määritelmää. On vain symbolinen käsitepari maskuliinisuus ja feminiinisyys, jotka ovat toistensa vastakohtia. Maskuliinisuuteen liitetään esimerkiksi käsitteet kova, objektiivinen, aktiivinen ja looginen kun taas feminiinisyyteen puolestaan liitetään niiden vastakohtat pehmeys, subjektiivisuus, passiivisuus ja epäloogisuus.

Sukupuolisisonnaiset ominaisuudet voidaan nähdä joko vapauttavana tai rajoittavana tekijänä, kuten suurin osa haastateltavistani asian koki: jokainen tunnusti mutkitta oman sukupuoliroolinsa, mutta siihen suhtautuminen vaihteli erittäin voimakkaasti. Osalle sukupuolirooli tuo turvan toteuttaa itseään naisena tai miehenä, mutta osa näki sen voimakkaana esteenä esimerkiksi uralla etene miselleen. Haastateltavia yhdisti kaikkia kuitenkin samankaltaisen näkemys miehelle ja naisille ominaisista rooleista hyötyineen ja haittoineen. Ongelman rooleissa näkivätkin vain henkilöt, jotka elämäntilanteensa, työnsä tai muun vuoksi toimivat vastakkaisen sukupuolen valtakesuudessa. Tällöin mieheyteen ja naiseuteen kohdistettujen ennakkoluulojen todettiin konkreettisesti vaikeuttavan vastaajien ilmaisunvapautta ja vakuuttavuutta.

Sukupuolten vastakohtaisuus

Sukupuoliroolitus nojaa vastakohta-ajatteluun: mies on sitä mitä nainen ei ole ja toisin päin, mikä taas johtaa pakkoon määritellä mikä on mies tai nainen (6). Tähän jakoon kuuluvat kaikki sukupuolia erottavat ominaisuudet, niin fyysiset, psyykkiset

kuin emotionaalisetkin. Koska naiset nähdään empaattisina ja pehmeinä, miehen tulee edustaa itsekkyyttä ja voimakkuutta säilyttääkseen miehekkyytensä ja erottuakseen naisellisuudesta. Koko erottelun ideana on se näkemys, että naisella ja miehellä ei voi olla yhteisiä ominaisuuksia, vaan ihannekuvat perustuvat juuri niiden vastakkaisuuteen. Haastatteluvastauksissakin esiintynyt tapa kuvata sukupuolirooleja vastakohta-adjektiivein kuvaa vaikeutta määritellä toinen sukupuoli ilman toista.

Kahtiajaon tarve ei varmastikaan perustu pelkälle määrittelyn tarpeelle, vaan näkisin sen syiden olevan lähinnä työnjaon historiassa, johon palaan myöhemmässä vaiheessa. Kahtiajaon tarkoituksena on selkeiden roolien aikaansaaminen ihmisryhmien välille ja näin yksilön ohjaaminen toimimaan yhteiskuntaa parhaiten hyödyttävällä tavalla. Sukupuoliroolit vastaavat siis osaltaan työhönohjauksesta, joka helpottaa yksilön paikan löytämistä tarpeellisena osana yhteiskuntaa. Sukupuolirooleista on näin ollen ohjaavana tekijänä enemmän hyötyä kuin haittaa. Länsimaisessa yhteiskunnassa yksilön roolin ei kuitenkaan tarvitse enää muodostua sukupuolisuositusten mukaisesti, koska yksilön merkitys voidaan muodostaa hänen henkilökohtaisten kykyjensä perusteella. Tämä voi kuitenkin johtaa ristiriitaisuuteen uuden vapauden ja perinteisten roolien välillä.

Erityisesti miesten hallitsema talouselämä on perustunut vapaudelle keskittyä uraan kodinasioista häiriintymättä. Kotia ja perhettä erillisenä elämänaalueena hoitaneet naiset ovat mahdollistaneet miesten vapauden työssäkäyntiin. Huomattava ongelma syntyykin, kun naiset siirtyvät työelämään, jossa he tarvitsisivat samankaltaisen kodinhoitajan suoman vapauden irtautua kodinhoitoon käytetystä ajasta. Ratkaisuja on siis kaksi: ulkopuolisen kodinhoitajan palkkaaminen tai sukupuolisen ”tuplaroolin” suorittaminen. Naisen oletetaan edelleen ensisijaisesti vastaavan kodinhoidosta ja lapsista, joten myös työssäkäyvän naisen tulee tinkiä urastaan, jotta

ehtii hän hoitamaan “luontaisesti” hänelle kuuluvat velvoitteet. Näin moderni nainen on asettanut itsensä ristiriitaiseen tilanteeseen työsuorittajan ja kodinhoitajan roolien välille. Työssään nainen saattaa edustaa hyvinkin maskuliinista, voimakasta roolia, mutta kotona tilanne voikin olla käänteinen; töiden jälkeen sama nainen esiintyy hellänä, aikaa-antavana äitinä.

“Esimerkkinä sukupuoliluokkaan kohdistuvista ristiriitaisista paineista on feministien esiin nostama äiti-huora-vastakkainasettelu. Äiti ja huora edustavat naiseen kohdistuvia ristiriitaisia odotuksia, joita yhden ja saman ihmisen ei ole helppo toteuttaa. Miehisyykskään ei ole ristiriidaton luokka, sillä universaalina ihanteena miehuuteen liitetään harkitsevuus ja rationaalisuus, mutta niin ikään miehenä pidetyn rohkeuden ja urheuden osoittaminen saattaa edellyttää joskus harkitsematonta ja irrationaalista käytöstä.” (8)

Sipilän esittämä roolien yhdistäminen luo paineita yksilön käytökselle ja tavoitteille. Tietyt roolit ja sukupuoleen kiinnitetyt ominaisuudet voivat olla toisensa poissulkevia ja näin ollen vaikeasti yhden henkilön edustettavissa.

Jeremy Geddes (7)

Sukupuoleen sidottu kyvyttömyys tai epäuskoisuus suorittaa vastakkaisen sukupuolen tehtäviä näyttäytyy useimmiten kevyenä leikinlaskuna tai tekosyynä omalle jaksamattomuudelle. Erityisesti naiselle sallittu avuttomuus on miehen roolille täydellinen mahdottomuus. Kuten eräs haastateltavistani asian muotoili, nainen voi sukupuoleensa vedoten jättäytyä ulos perheen raha-asoiden hoidosta, ajaa autoa huonosti ja saada miehen kantamaan painavan laukkunsa puolestaan (9). Tällöin avuttomuutta naisen oletusarvona voidaan myös käyttää hyväksi. Sama naismaisen avuttomuuden oletus tosin seuraa myös omavaraista ja itsenäistä naista, joka saattaa kohdata aliarviointia ainoastaan sukupuolensa vuoksi. Tällöin nainen joutuu toimimaan selkeästi miestä etevämmin osoittaakseen kyvykkyytensä, joka miehellä taas oletetaan olevan jo ainoastaan sukupuolensa vuoksi.

Työelämässä tämä näkyy sukupuolten välisinä palkkaeroina. Maskuliinisia arvoja ajava ”miesten alalla” työskentelevä nainen joutuu taistelemaan paikastaan miesten rinnalla, mutta joutuu vastaamaan myös identiteettikysymykseen, uskaltaako nainen työidentiteetiltään olla herkkä ja

pehmeä? Työelämän voitontavoittelun ja naisellisen pehmeuden yhdistäminen tuntuvatkin olevan modernin naiseuden suurin ristiriitä. Feministien taistelun myötä naisten roolin mukautuvuus on tosin parantunut huomattavasti, missä taas miehen roolin avautuminen vasta ottaa ensiaskeliaan. Naisen rooli on 60-luvun feministisen liikkeen ansiosta jatkanut vapautumistaan aina tähän päivään saakka. Feministien ajamat arvot tuntuvat tosin vain voimistavan feminiinisyyden ja maskuliinisuuden vastakohtaisuutta, eivätkä ne näin ollen juuri edistä tasa-arvoa vaan lähinnä asettavat mieheyden entistä tiukemmin omaan lokeeroonsa.

Pukeutuminen sukupuolen osoittamisessa

Media ja viihde tuntuvat tarjoavan toisinaan vain karikatyyrisiä miehen tai naisen rooleja, vaikka individuaalisuutta uhkuvassa yhteiskunnassamme on sosiaalisia sukupuolia hyväksyttävästi jo enemmän kuin kaksi. Henkisestä muutoksesta huolimatta sukupuolisuuden korostaminen vaatetuksen, viihteen ja erilaisten ulkoisten keinojen voimin on varsin näkyvää. Tällä tarkoitan yhä kärjistetympää kuvaa ihannoidusta mieheydestä tai naiseudesta. Esimerkiksi muodissa miehen ulkonäkökoodi on edelleen hyvin mihekäs ja naisen naisellinen. Siis vaikka henkisesti tiedostaisimme olevamme jotain aivan muuta, toistamme silti pukeutumisessamme perinteisiä sukupuolirooleja biologisen sukupuolemme mukaan.

Woody Allen elokuvassaan *Love and Death* kuvastaa hyvin tätä asun ja olemuksen välistä syvää ristiriitaa. Elokuvan hahmo on hyvin feminiininen, rakastunut mies. Elokuvan huumori lepääkin pitkälti hänen luomassaan tilannekomiikassa, joka rakentuu, kun mies puetaan mieheksi, mutta hän käyttäytyykin kuin nainen. Sukupuoliarvojen ja elintapojen avartuessa pukeutumiskoodi ei ole juuri muuttunut sukupuolisuutta vähemmän huomioivaksi. Pukeutuminen on kyllä muuttunut enemmän elämäntyyliin sitoutuneeksi, ts. tyylikeskeiseksi, mutta

se on edelleen hyvin sukupuolisi-donnaista.

Sukupuolikeskusteluun otetaan harvemmin kantaa pukeutumisen keinoin. Korkeintaan mielenil-mauksellisesti käytetään vastak-kaisen sukupuolen pukimistoa, mutta harvemmin kukaan pyrkii pukeutumisellaan sukupuolineut-raaliuteen. Mielummin yhden roolin periaatteen mukaan yksilö valitsee kumman sukupuoliroolin mukaisesti pukeutuu, ja yleensä pysyttelee annetuissa normeissa eikä yhdistele asuunsa vastakkai-sen sukupuolen piirteitä. Roolit hyväksytään ja niitä noudatetaan, eikä sukupuolten omimia ”merk-kejä” juuri sekoiteta toisiinsa. Sukupuolirooli koetaan turvalli-sena viitekehystenä yksilölliselle pukeutumiselle; pukeutumalla selvästi naiseksi tai mieheksi yk-silön ei tarvitse asettaa itseään jul-kisesti kyseenalaiseksi.

Varsinkin miehen pukeutumisen kohdalla koodin seuraaminen on nykyään odotetumpaa, sillä mie-hen pukukoodi on edelleen hyvin rajoitettu ja ennaltamäärätty. Vain hippiaate 60-luvulla salli lyhyen tovin ajan miehen hylätä masku-liinisuutensa. Pitkät hiukset, väl-jät asut, koristeellinen, jopa räikeä asu haastoi aiemman mieheyden käsityksen, mutta vain väliaikai-sesti.

Kautta modernin historiannaisten pukeutuminen on ollut sallivam-paa ja tilannekohtaisempaa, koska naisen arvostus ei ole yhtä vahvas-ti asuun sidottua kuin miehellä. Miehen kohdalta olisi suorastaan huomiota herättävää pukeutua toisinaan naisten vaatteisiin sil-kasta päähänpistosta, koska mies on totuttu arvoasemansa mukai-sesti näkemään miehen vaatteis-sa. Miehen asema toisin sanoen vaatii miehen asua säilyttääkseen arvokkuutensa. Naiselta ei odo-teta totista feminiinistä olemusta arvokkuuden välittämiseksi, vaan naisen ulkonäölle sallitaan histo-

Vasemmalla:
Sincerely Hana (10)
Taitelija kuvaa sarjassaan pariskuntia pukeutuneina toistensa vaatteisiin.

Oikealla sivulla:
Kohtaus Woody Allenin elokuvasta Love and Death (11)

riansa nimissä laajempi ja leikki-sämpi tyylivalikoima. Naisen pu-kuun liitettyä ”kevytmielisyyttä” kuvaa hyvin työelämään sijoittu-neiden naisten puvun omaksumi-nen: irtaudutaan naisen roolista pukua myöten.

Sukupuoli ohjailee yksilön pukeu-tumista voimakkaasti, koska yksi-lön julkinen arvostus saavutetaan toimimalla yleisesti hyväksytyllä tavalla, parhaimpana esimerk-inä tästä sukupuolisuuden terve osoittaminen. Naisen pukuun pu-keutuva mies luopuu sukupuoli-sesta roolistaan, koska miehinen arvokkuus ei voi sisältää naiselli-suutta itsessään. Naisen rooli taas tuntuu ajan myötä sisäistävän yhä enemmän elementtejä maskuliini-sesta pukeutumisesta, koska nai-sen yhteiskuntaroolikin omaksuu maskuliinisia piirteitä.

Naisen pukeutumista sukupuoli-suuden sijaan rajaa yhä enem-män ”ryhmäytyminen”, eli jon-kin tietoisin *tyylin* seuraaminen. Nykyaajan pukeutumistyyli- ja-kautuvat sukupuolten kesken ta-saisemmin. Keskeisimpänä syynä tähän näkisin median ja laajan viihdetarjonnan idoleineen. Tyyli-tylit eivät myöskään enää 80-luvulle tultaessa ole seuranneet suku-puolisuuden rajoja, vaan (muuta-mia mainitakseni) muun muassa punk ja goottiliike käsittävät suh-teellisen saman pukukoodiston kummallekin sukupuolelle. Kyse on kuitenkin enemmän ollut yhti-teiskunnan luokkaerojen ja val-tasuhteiden heijastamisesta, kuin sukupuolirooleja vastaan taiste-lmisesta.

2. MIEHEN JA NAISEN ASUJEN HISTORIA LYHYESTI

Kasvavan keskiluokan vaikutus pukeutumiseen 1700-luvulla

Sukupuolten asujen eriytymispro-sessi sijoittuu 1700- ja 1800-lu-kujen taitteeseen, jolloin yhteis-kunnan rakenne Euroopassa koki voimakkaimmat muutoksensa. 1700-luvulle ajoittuu viimeinen suurien aatelistöjen aikakausi ja niiden kuolema keskiluokan tieltä. Rikkaalla aatelistolla oli

muista kansanosista poiketen mahdollisuus viettää aikansa juo-den ja seurustellen, joten tarvetta fyysisen työn luomalle funk-tio-naaliselle asullekaan ei ollut. Miehet ja naiset koristautuivat yhtä lailla, vaikka eri sukupuolten asujen muoto oli jo vakiintunut. Erityisesti Englannista suurin osa viihde-elämästä vietettiin sisäti-loissa tai keinoarkitehtävissä ulko-tiloissa, jolloin kangaslaadutkin

Ensimmäistä kertaa keskiluokka kasvavan teollisuuden lomassa sai tilaisuuden sanella pukeutu-mistaan itse, mikä johti lopulta al-kuperäisen koristeellisen miehen asun halveksuntaan yläluokkaisen pröystäilyn merkinä. Se oli edel-leen käytössä ainoastaan muotia tarkasti seuraavilla aatelisilla, joille jäi hankala valinta seurata-ko euroopan muotivillityksiä vai ympäristönsä uudistuneita pukeu-

olivat kehittyneet hienostuneiksi eivätkä olisi kestäneet ulkoilman kuluttavuutta.

Poliittisen ilmapiirin kiristyes-sä ja yläluokan vallan vähetessä syntyi tarve elintyylin muutok-selle. Myös eliitin vaatteiden oli mukauduttava yleistyvään, liik-kuvampaan elintyyliin. Kasvava keskiluokka valloitti kaupungit ja synnytti mukanaan uuden, ur-baanin elintyylin, josta aateliset pyrkivät erottautumaan. Ylhäistön muuttaessa yhä enemmässä mää-rin maaseudulle syntyi tarve luoda myös heille liikkuvampi ja kestä-vämpi miehen asu epäkäytännöli-sen kaupunkiasun tilalle. Miesten hoitaessa perheen taloutta heidän myös tuli työskennellä ulkona, jolloin asu kaipasi erityisesti materiaali-pohjaisia muutoksia. Siirryttiin silkistä puuvillaan ja käytännöllisempiin, värjäämättö-miin kankaisiin. Yläluokkaisen naisen asun muokkaamiseen taas ei syntynyt tarvetta naisten edel-leen huoltaessa kotia ja perhettä sisätiloissa, joissa hienot kankaat eivät vaurioituneet.

Kaupungissa urbaani koristeel-lisuus väistyi käytännöllisem-män keskiluokkaisen asun tieltä.

tumissäädöksiä. Imagoinsa menet-tämisen pelossa yläluokka ryhtyi panostamaan yhä rehevämpään pukeutumiseen osoittaakseen val-taansa edelleen samoin keinoin, millä he aiemmin olivat aseman-sa saavuttaneet. Menettäessään uutuusarvonsa he mielummin ko-rostivat omaa tyyliään lähes ku-luttamalla sen loppuun ennemmin kuin olisivat sisäistäneet kansan-omaisemman tyylin ja luopuneet muodinluojan asemastaan.

Piirteet yläluokkaisesta muodis-ta koluttiin naurettavuuteen asti loppuun epätoivoisena yrityksenä pelastaa aateliston valta-asema. Kuitenkin ajan myötä ylhäistön ajoi vallasta viimeistään keskiluokan riveihin siirtynyt satiirikkojen eturivi, joka löi viimeisen naulan aateliston turhamaisuuden ark-kuun. Jo ennen Ranskan vallanku-mousta oli siis ilmassa muutoksia niin keskiluokan kuin ylhäistön-kin elintavoissa. Liikkuvamman elämäntyylin lisääntyminen vaati tyylin muuttumista, mut-ta ei eleganssista kieltäytymistä. Kaupungissa kuin maallakin elä-vien tyyli muuntautui elegantim-maksi korvaten rehevyyden, joka uuden muodin rinnalla hylättiin naurettavana. Yläluokkaisen

miehen vaikeakäyttöisen puvun hylkääminen oli siis pakollinen käytännön ratkaisu muuttuneisiin yhteiskunnallisiin olosuhteisiin, ei siis suinkaan tyyllinen elä-mänmuutos. Ilta-asuna korskea miehen asu säilytti asemansa vielä hetken naisen puvun rin-nalla. Vastaava hioutumisproses-si naisen asun kohdalla tapahtui vasta 1900-luvun alussa, jolloin epäkäytännöllinen asu hylättiin päivän ajaksi, mutta joka naisella on edelleen nykyaikana käytössä ilta-asuna.

Yhteiskunnan päättävän hahmon, yläluokkaisen miehen asu sitä vastoin on käynyt läpi huikean muodonmuutoksen. Keskiluokan yhä vahvistuva ote moraalista ja sovinnaisuuden normeista sai yllellisen koristeellisuuden vai-kuttamaan turhamaiselta ja epä-toivottavalta. Teollisen tuotannon kehittäminen 1700- ja 1800-luku-jen taitteessa loi vahvan työmo-raalin omaavan suuren keskiluok-an, joka myös pukeutumisellaan pyrki kohtuullisuuteen ja sivi-sytykseen. Keskiluokan myöntei-nen asenne koulutukseen ja sek-suaalisuuteen teki pröystäilevän yläluokan olemassaolon mahdot-tomaksi. Miehen puvun muoto säilyi edelleen epäkäytännöllisenä korkeine kauluksineen ja hattui-neen, mutta nyt se ilmensi käyt-täjänsä arvomaailmaa ja voimaa kaikessa yksinkertaisuudessaan. Uusi rikastuva keskiluokka ryh-tyi ilmaisemaan varallisuuttaan hillityllä eleganssilla iloittelevan turhamaisuuden sijaan.

Myös miehen sosiaalinen asema vakavaraisena perheenpäänä mää-räytyi uudenlaisen työpohjaisen talouden kautta. Valtaa ei enää merkinnyt ainoastaan synnynnäi-nen yläluokkaisuus, vaan työssä-käynti synnytti keskiluokan kes-kuudessa uuden arvomaailman, jossa laiskaa yläluokkaa pahek-suttiin. Keskiluokan halu luoda puolueeton yhteiskuntajärjestys asetti miehelle selkeän maskuli-i-nisen elättäjän roolin. Naisten pu-vussa säilynyt koristeellisuus sal-littiin naisille asetetun kotiroolin nimissä, mutta miehellä koristeel-linen puku osoitti yleisesti pahek-suttua turhamaista, yläluokkaista asennetta, ja lopulta naismaisesta pukeutumisesta rankaistiinkin

lain nojalla. Koristeellinen pukeutuminen oli leimattu ainoastaan naisille sallituksi, jolloin miehen ei tullut osoittaa itsessään tätä piirrettä.

Naisen asu hyvinvoinnin peilinä

Jako työssäkäyviin miehiin ja naisten ylläpitämään kotielämään jakoi myös sukupuolien pukeutumisen ja siihen suhtautumisen kahtia. Työllisyyden muuttumisen kautta naisista tuli yhteiskunnalle tuotannollisesti hyödyttömiä. Uudessa urbaanissa järjestelmässä ei ollut sijaa aiemmin miesten apulaisina ja farmin hoitajina toimineille naisille, joten heidät sijoitettiin kodin sydämeen hoitamaan lasten kasvatusta ja perheen asioita. Teollisen vallankumouksen kannalta nähtynä juoksevia asioita, joilla ei nähty olevan tuotannollista arvoa.

Kyse ei suinkaan ollut naisten haluttomuudesta osallistua työelämään, vaan enemmänkin heidän miestensä pelosta menettää kodin mukavuudet naisen työllistymisen myötä. Julkinen seuralämä, kuin myös työelämä julistettiin miehiseksi alueeksi ja naisille tarjottiin korvikkeeksi ylläpito kotona, sekä harrastusmainen kaunistautuminen vastapalveluksenaan kodin asioiden pyörittäminen. Naisille sopivaksi mielletyt harrastukset keskittyivät hänen itsensä kaunistamiseen ja hyveellisyyden sisäistämiseen kun taas miesten keskuudessa parhaillaan vakiutettiin uudenlaista yhteiskuntajärjestelmää.

Propagandan avulla naisille luotiin kuva miesten ohjaamasta uhkaavasta ulkomaailmasta, jonne herkempiluontoisella naisella ei ollut asiaa. Naisen ”tuottavuus” suunnattiin miellyttävyyteen ja ylläpitoon yhtä lailla työtä tekevän miehen mieliksi kuin naisen tarpeettomuuden tunteen poistamiseksi. Siinä missä mies hankki arvovaltansa työmaailman saavutuksilla, naisen arvostus määräytyi hänen ulkomuotonsa perusteella. Olihan naisen vartalo tulevan aviomiehen (loppuelämän turvaamisen) miellyttämisen väline. Toisin sanoen viehättäminen oli 1800-luvun naisen työtä.

Yllä:
Itsenäisen Vespa-naisen asu 50-luvulta. Vespan mainoskuva. (14)

Alla:
Gareth Pugh ja modernin avant garde muodin miehen asun teatralisuus. Gareth Pughin miestenmallistosta, 2008 (12)

Sukupuolten vaatetus korosti tätä älyllistä, emotionaalista ja moraalista kuilua miehen ja naisen välillä voimakkaasti. 1800-luvulla määräytyi ajatus määräävän sukupuolen kohtuullisesta ja vakuuttavasta pukeutumisesta, kun taas toinen sukupuoli ohjattiin keskittämään aikansa lähes pakonomaiseen olemuksensa variointiin. Näin luotiin tilanne jossa ohjailta-

va, kevytmielisempi sukupuoli ei pääsisi luomaan vakavasti otettavaa uhkaa määräävälle sukupuolelle. Naiselle tarjottiin ilomielin tähän päivään asti ylläpidetty muotitivoli, jonka kustannukset maksaa mies säilyttääkseen asemansa talouden hoitajana.

Miehen arkiasua yksinkertaistettiin yhä 1900-luvun vaihteessa,

mutta nyt miehinen koristeellisuus ohjattiin ”miesten kesken” tapahtuviin tilaisuuksiin, missä vaaraa vallan menettämisestä ei ollut. Tällainen tilanne syntyi esimerkiksi armeijassa, jossa uniformuja voitiin voiman ja vallan symboleina varioida provosoi-vimmiksi. Uniformu antoi miehelle luvan näyttää mahtavalta, dramaattiselta ja ennen kaikkea seksuaalisesti voimakkaalta naisihailijoidensa edessä. Miehen mahtailu oli näin puettu hallitsemiseen ja työntekoon, joten se sallittiin muuten vaatimattomasti pukeutuvalla miehelle.

Miehen asun valta

Uniformujen huikenteleva seksuaalisuus pidettiin tarkasti erillään miesten siviilivaatetuksesta useastakin syystä. Suurin näistä lienee koulutuksen muodonmuutos ja se, miten tämä vaikutti aikaansa sosiaaliseen elämään. Alati kasvavan keskiluokan koulutuksen mahdollistamiseksi luotiin ainoastaan miehille tarkoitettu sisäoppilaitos, jossa miehisyyden rooli pakostakin muotoutui ilman normaalielämän naisvaikutteita. Suljettu poikamaailma väistämättä jätti jälkensä miehen uuteen henkiseen rooliin useallakin tavalla. Turvaavasta kotikoulusta tuli kasvuypäristö, joka häivytti siteitä kotona vallitsevaan perhe-elämään, ja ennen kaikkea se häivytti siteet pojan naispuolisiin sukulaisiin äitiä myöten.

Tämä sai aikaan syvän naiseuteen kohdistuvan hämmennyksen lisäksi myös syylisyydentunteen torjutuista naisuhteista. Paheksuttua ajatusta mahdollisesta homoseksuaalisuudesta paettiin ylitsevuotavaan naisten huomiomiseen ja oman naisellisuuden täydelliseen häivyttämiseen. Miehen asusta muotoutui virtaviivainen, koristeeton silhuetti; turvallisesti huomaamaton miehuuden symboli. Asun eleganssin tarkoituksena oli niin toisten miesten, kuin naistenkin vakuuttaminen omasta heteroseksuaalisuudesta ja taloudellisesta kyvykkyydestä. Näyttävyydenhalu, minkä taas laskettiin osoittavan huonoa makua, ohjattiin ilmoille vaimojen välityksellä, joiden kautta varallisuuden osoittaminen oli hyväksyt-

tävää, ellei jopa toivottavaa.

Miehet elivät turhamaisuuttaan naisten ylellisen, jatkuvasti vaihtuvan muodin kautta kuitenkin säilyttäen maskuliinisuutensa miesten välisissä tapaamisissa. Muoti nähtiin naisten ylläpitämänä kilpailuna, jota aviomiehet näennäisesti keskenään vastustivat, mutta omassa kilpailunhalussaan kiivaasti yllyttivät todistellakseen oman perheensä hyvinvointia ja muodikkautta. Muotimaailman kilpailuun ei siis vaikuttanut yksittäisten naisten välinen kilpailu niinkään paljon kuin mitä siihen vaikutti yhteiskuntaluokkien välinen kilpailu.

Ylempien luokkien etuoikeutena ja vastuuna oli luoda jatkuvasti uutta, jota alemmat luokat keskenään kilpaillen kopioivat. 1800-luvun puolivälin muodista tuli poliittista ylä- ja keskiluokan vallanjaossa. Huomio keskittyi tällä kertaa koko ajan erikoistuvampaan naisen asuun miehen asun yhä vain yksinkertaistuessaa. Luonoltaan turhamaisina naisten oletettiin tietävän ja pakostakin vastaavan muodin vaatimuksiin, kun taas miehen hallitsevana sukupuolena ei ollut tarpeellista sekaantua pukeutumiskysymyksiin.

Naisen vastuulla oli siis perheen ”promotointi” ja varallisuuden esittäminen; turhamaisuus, jota mies taas toteutti keräilemällä kotiinsa varallisuutta miesten omien suositusten mukaisesti. Naisen osaan kuului heijastaa perheensä, ja ennen kaikkea aviomiehensä, kunniaa pukeutumalla näyttävästi. Jo 1860-luvulla naisen asema oli siinä määrin asettunut, että hänen synnynnäiseen rooliinsa kuului hienon naisen ominaisuuksien kuin myös tiukan pukeutiketin sisäistäminen.

1900-luvun naisen asun yksinkertaistuminen taas johtui pitkälti naisen uudenlaisesta osallistumisesta yleiseen seuralämään ja matkustamiseen. Naisen räätäliöity jakku muuttui myös maskuliiniseksi ja käytännöllisemmäksi sitä mukaa kuin nainen itsenäistyi aviomiehensä ikeestä. Nainen osoitti kyvykkyytään ja asemaansa miesten omilla keinoilla, koska naisen puku ilmaisi edelleen vah-

vasti naisen paikkaa kotona. Puku oli 1900-luvun symboli uralle ja itsenäisyydelle niin miehillä kuin naisillakin.

Naisen puku ilmensi uuden vuosisadan naisen mentaliteettia: nyt nainen oli liikkuva ja kyvykäs, mutta myös seksuaalisesti viehättävä. Korsetin astettainen hylkääminen aloitti uuden, mukavuutta tavoittelevan vaiheen naisten pukeutumisessa. Vaatteiden pieneneminen ja erityisesti naisen hameen helman lyheneminen taas johtui pitkälti ensimmäisen maailmansodan aiheuttamasta materiaaliapulasta, eikä seksuaalisista lähtökohdista. Sama pula-ajan henki säilyi pitkälti vaatteiden värtäyksessä kuin myös istuvuudessa. Erityisesti pula-ajan vaatteiden niukkuus ja ekonomiset leikkaukset yhdessä naisten uudistuneen yhteiskunnallisen roolin eleganssin myötä ovat jääneet tämän päivän pukukoodiin. Naisten sotien jälkeiseen pukeutumiseen on sittemmin vaikuttanut paljon media ja valtataistelu miesten puvusta, jota palaan käsittelemään myöhemmin. (15)

Pukeutuminen toisen maailmansodan jälkeen

Suunnittelutyötänä eniten inspiroinut aikakausi pukeutumisen historiassa lienee toisen maailmansodan jälkeiset 40- ja 50-luku. Suhteellisen samankaltaisena säilynyt siluetti kummankin sukupuolen pukeutumisessa koki 1939 sodan puhjetessa valtavia mullistuksia. Muodin kehitys keskeytyi ja pukeutumista rajoitettiin erilaisin määräyksin. Käytännöllisesti näkyvin muutos oli vaatemäärän radikaali väheneminen. Tavasta vaihtaa asua päivän mittaan luovuttiin, vaatteet siirtyivät muiden tarvikkeiden ohella kupongeilla rajoitetusti hankittaviksi, sekä vaatteiden valmistuksessa pyrittiin karsimaan ylimääräisen materiaalin käyttö.

Tämä tarkoitti vaateparren radikaalia yksinkertaistamista sekä turhista kauluksista ja käännöksistä luopumista. Niin miesten kuin naistenkin arkivaate seurasi armeijavaatteiden niukkaa ja sotilaallista linjaa.

Sodan ratkettua erityisesti miesten muoti tuntui jämähtäneen 30-luvulle. Monista syistä suurin lienee sodasta palaavien miesten hämmennys siviilielämästään, ja heidän halustaan pitäytyä konservatiivisessa ja mukavaksi koetussa armeijatyylissä. Poikkeuksena oli kuitenkin zoot-puvuksi nimetty amerikasta lähtöisin oleva miehen olivat liioitellun leveät, alas kapenevat ja takki oli voimakkaasti olalta topattu. Sodanaikaiseen pulaan nähden asu oli radikaali ja herätti ajatuksia sen kantajan mahdollisista yhteyksistä alamaailmaan, vaikka todellisuudessa alkuperäiset käyttäjät asulle olivat amerikan mustia kapinoimassa valkoista virkavaltaa vastaan. Zoot-puku oli siis alunperin etninen kannanotto.

Zoot-puku koki kuitenkin sodan päättymisen myötä häviön, mutta sen ”jalostettu” siluetti toimi pohjana tulevan vuosisadan miehen asulle: leveät hartiatiat, väljät takit ja korkeavyötäröiset vekitetyt housut. Yksittäisinä tulokkaina miesten muodissa oli britannias-ta lähtöisin oleva duffeli-takki ja amerikkalainen t-paita.

“It’s from the shoulders, and from the shoulders only, that all the garments should be hung”

Oscar Wilde

Alunperin t-paita suunniteltiin amerikan armeijan aluspaidaksi, mutta se syrjäytti pian aiemman hihattoman aluspaidan paikan myös arkikäytössä. Armeijamenneisyydestään johtuen t-paitaan liittyy uhkuvaa maskuliinista asennetta, jonka ensim-

mäisenä toi valkokankaalle muun muassa Marlon Brando elokuville. Monista syistä suurin lienee sodasta palaavien miesten hämmennys siviilielämästään, ja heidän halustaan pitäytyä konservatiivisessa ja mukavaksi koetussa armeijatyylissä. Poikkeuksena oli kuitenkin zoot-puvuksi nimetty amerikasta lähtöisin oleva miehen olivat liioitellun leveät, alas kapenevat ja takki oli voimakkaasti olalta topattu. Sodanaikaiseen pulaan nähden asu oli radikaali ja herätti ajatuksia sen kantajan mahdollisista yhteyksistä alamaailmaan, vaikka todellisuudessa alkuperäiset käyttäjät asulle olivat amerikan mustia kapinoimassa valkoista virkavaltaa vastaan. Zoot-puku oli siis alunperin etninen kannanotto.

50-luvulta nykyisyyteen

Naisen siluetti koki vuoden 1946 paikkeilla myös oleellisia muutoksia: hartiatooppauksia vähennettiin, aseteltiin toisin, ja lopulta niistä luovuttiin kokonaan. Luonnolliset hartiatiat nousivat muotiin. Myös sota-ajan muutoin käytännölliset vaatteet löysivät yleisönsä kodin ulkopuolella työskentelevien naisten keskuudessa. Hameen helmaa pidennettiin radikaalisti, näyttävimpänä esimerkkinä Christian Dior:n New Look. Sodanaikaisesta poiketen Dior puki naisen jälleen klassiseen istuvaan vyötäröön ja täysimittaiseen hameeseen, josta muodostuikin naisen asun siluetti seuraavalle vuosikymmenelle.

50-luvun naisihanne oli nukkemainen kotiäiti tiimalasimallises-sa asussaan. Vasta Coco Chanelin vapaampi tyyli rentoutti naisen tiukkana pitkään säilynyttä siluet-tia. Naisen pukeutuminen jakautui vihdoin kahtia: korkeaan muotiin ja käytännöllisempään tyyliin Coco Chanel etujoukoissaan. Erityisesti amerikkalaiset elokuvat ihannoivat naisilla maanläheisempää, nuorekkaampaa ja jopa aggressiivisempaa pukeutumista. Elokuvien myötä naisen olemus omaksui avointa seksikkyyttä Carol Bakerin ja Shirley Jones’n tapaisista näyttelijöistä -kukin oman panoksensa antaneena. Naisten uusi radikaalimpi muoti myös levisi helposti saataville kauppakeskuksiin uudenlaisen teollisuuden myötä.

50-luvun mies keskitti energiansa työntekoon ja ekonomin uudelleenrakennukseen, mikä suosi tekijöiltään anonyymia ja kypsää toimistotyöläisen tyyliä. Aikuisen miehen ei tullut keskittyä muo-

tiin, vaan se oli jälleen vaimon tehtävä. Miesten tyylin totaalisen muutoksen aiheuttivatkin sodan aikana syntyneet valtavan baby boom-sukupolven nuoret, jotka viisikymmentäluvulla saavuttivat teini-ian. Nuorisosta nousi nopeaa tahtia Elvis Presleyn kaltaisia idoleita ja kapinallisia, jotka loivat muotimarkkinoille aivan uudenlaisia mahdollisuuksia.

”Urbaanin uniformun” -farkut, t-paita ja musta nahkatakki-luojat löytyvät 50-luvun elokuvista, merkittävimpana esimerkkinä James Deanin tähdittämä elokuva *Rebel Without A Cause* vuodelta 1955. Muotiteollisuus löysi varsin pian nuorten kapinan vanhempiensa tyyliä kohtaan, ja erityisesti farkut löysivät kohdeyleisönsä.

60-luvun vahvin vaikuttaja miesten pukeutumisessa oli pop-musiikki. Puvut yksinkertaistuivat, mutta muuttuivat yltäkylläisen värikkäiksi. Muutoksen etulinjassa oli the Beatles, josta tuli uuden nuorisokulttuurin näkyvimät kasvot. Muusikoiden luomat omaperäiset, itsenäisesti luodut tyyli loivat uuden vapauden yksilölliseen pukeutumiseen: kuka vain voi samaistua artisteihin ja toteuttaa itseään. Idolit innoittivat niin naisia kuin miehiäkin omaperäisempään pukeutumiseen, mikä johtikin 60-luvun monipuoliseen tyylitarjontaan. Sama kehitys median ja idoleiden johtamana käytövaatetyyleissä tuntuu jatkuvan edelleen nykypäivänäkin. 50-luvulla syntynyt erottelu muotiin ja arkivaatemuotiin tuntuu myös vahvistuneen aavistuksen.

3. SUKUPUOLI PUKEUTUMISESSA

Miehen ja naisen asujen vastakohtaisuus

Onko pukeutumisessa havaittavan sukupuolierottelun taustalla tarve erottaa sukupuolten erilaiset roolit ja ”paikat” yhteiskunnassa, jotta yhteisön heteroseksuaalinen luonne säilyisi? Sukupuolisuuden kautta määritetty yksilön haluttu olemus, jota heteroseksuaalisuus voimakkaasti edustaa. Kaikista eri sosiaaliryhmistä juuri sukupuoliryhmien rajat ovat tiukimmin

Oikealla:
James Dean elokuvasta *Rebel Without A Cause*, 1955 (16)

Vasemmalla yläkulmassa:
Zoot puvun housut (17)

Vasemmalla keskellä:
Pat Boone ja Shirley Jones elokuvasta *April Love*, 1958 (18)

Vasemmalla alakulmassa:
Marlon Brando elokuvasta *A Streetcar Named Desire*, 1951 (19)

määritellyt. Pukeutuminen kuuluu olellisena osana sosiaalisen ryhmän eli sukupuolen ilmaisemiseen, ja ympäristölleen se viestii näin ollen tervettä ymmärrystä omasta sukupuoliroolista ja seksuaalisuudesta. Pukeutuminen on vieläpä erittäin tiukasti sidoksissa kantajansa sukupuoleen, joten tutkimuskohteena se antaa paljon pohdittavaa.

Sukupuoli-identiteetti tarjoaa yksilön kannalta turvallisen roolin, jonka sisällä toimia. Sukupuolirooli sisältää yhteisesti sovitut normit miehyydelle ja naiseudelle, sekä se määrittelee yksilölle sopivan käytöksen sukupuolen perusteella. ”Sukupuolisäännöt” vaihtelevat kulttuurista toiseen. Se mikä on esimerkiksi latino-amerikassa miehille sallittu läheisyyden normi saattaa näyttytyä amerikkalaisessa kulttuurissa paheksuttavana: miesten keskeiseen läheisyyteen tulee olla syy -vaikkapa urheilu, mutta tapana se ei itsessään ole osa kulttuuria. Länsimaisen miehen oletetaan edustavan miehyydellään valtaa ja pidättäyty-

väisyyttä, joiden edellytyksenä taas on tietyn käyttäytymisen, tapojen ja ulkonäön omaksuminen. Ulkonäön erottaminen tapahtuu samoilla periaatteilla kuin sosiaalisissakin sukupuolirooleissa: vastakohta-ajattelulla luodaan mieheyteen ja naiseuteen erikoistuneet roolit, joista vastakkaisen sukupuolen ominaisuudet on pyritty karsimaan.

Vastakohtaisuutta on selkeintä lähteä avaamaan miehen pukeutuksen kautta, koska miehen vallan osoittamisen tarve on yhteiskunnallisesti katsottuna näkyvämpää kuin naisen. Valtaa korostetaan erottaumalla naisellisuudesta ja osoittamalla halveksuntaa naisten maailmaan kuuluvaa ulkonäkökeskeisyyttä kohtaan. Mies ei näin ollen halua osoittaa naisellista turhamaisuuttaan korostamalla edes maskuliinisuuttaan, vaan sen sijaan hän pyrkii löytämään järkevyyttä pukeutumiselleen. Koristautumista paheksutaan ja vaatekappaleille luodaan miesten keskuudessa statusarvoja, jotka voivat perustua tietyn vaatekappaleen herättämälle muistolle tai hyvälle maineelle. Yksittäisiin vaatekappaleisiin liittyvä arvotus on monasti tärkeämpi tekijä miehen pukeutumisessa kuin maskuliinisuuden osoittaminen. Pukeutuminen halutaan miesten kesken nähdä toissijaisena, ja siinä pyritään lähes tekosyyyn omaiseen sattumanvaraisuuteen. Tehdään selvä ero naisille ominaiseen vaatteiden kulutukseen ja koreiluun osoittamalla miehekästä ”huolimattomuutta” pukeutumista kohtaan.

Miesten vaatetuksessa tärkein tekijä näyttäisi olevan ryhmään sulautuminen. Miehekkäät vaatteet edustavat yhteiskunnallista järjestystä ja yksilön näkymättömyyttä. Miehille markkinoidaan samankaltaisten vaatekappaleiden variaatioita, joissa tyyllillisen erehtymisen riski on hyvin pieni. Jo pienestä lapsesta miehet kasvatetaan toimimaan osana isompaa ryhmää, jossa yhdenmukainen pukeutuminenkin on useimmiten viety äärimmäisyyksiin. Tällaisia tiukkojen koodien mukaisesti toimivia suuryhmiä miehen elämässä voivat olla erilaiset urheilujoukkueet tai armeija, joissa opitaan

noudattamaan yhteisiä sääntöjä. Kurin monasti ollessa poikien kasvatuksen kulmakivi, tytöt sosiaalistetaan tunne- ja minäkeskeiseen ajatteluun. Ryhmässä toimiviin poikiin verrattuna tytöt kasvatetaan toimimaan kahden kesken, jolloin yhteishengen vaatimalle muodollisuudellekin on vähemmän tarvetta. Naisten vaatetuksesta puuttuu kurinalaisuus, joten niiden sallitaan olevan naisellisen näkyviä ja iloittelevia. Ryhmästään poikkeavalle miehelle sallitaan samankaltainen koreilu, mutta näin tehdessään mies erottautuu ryhmästään myös henkisesti.

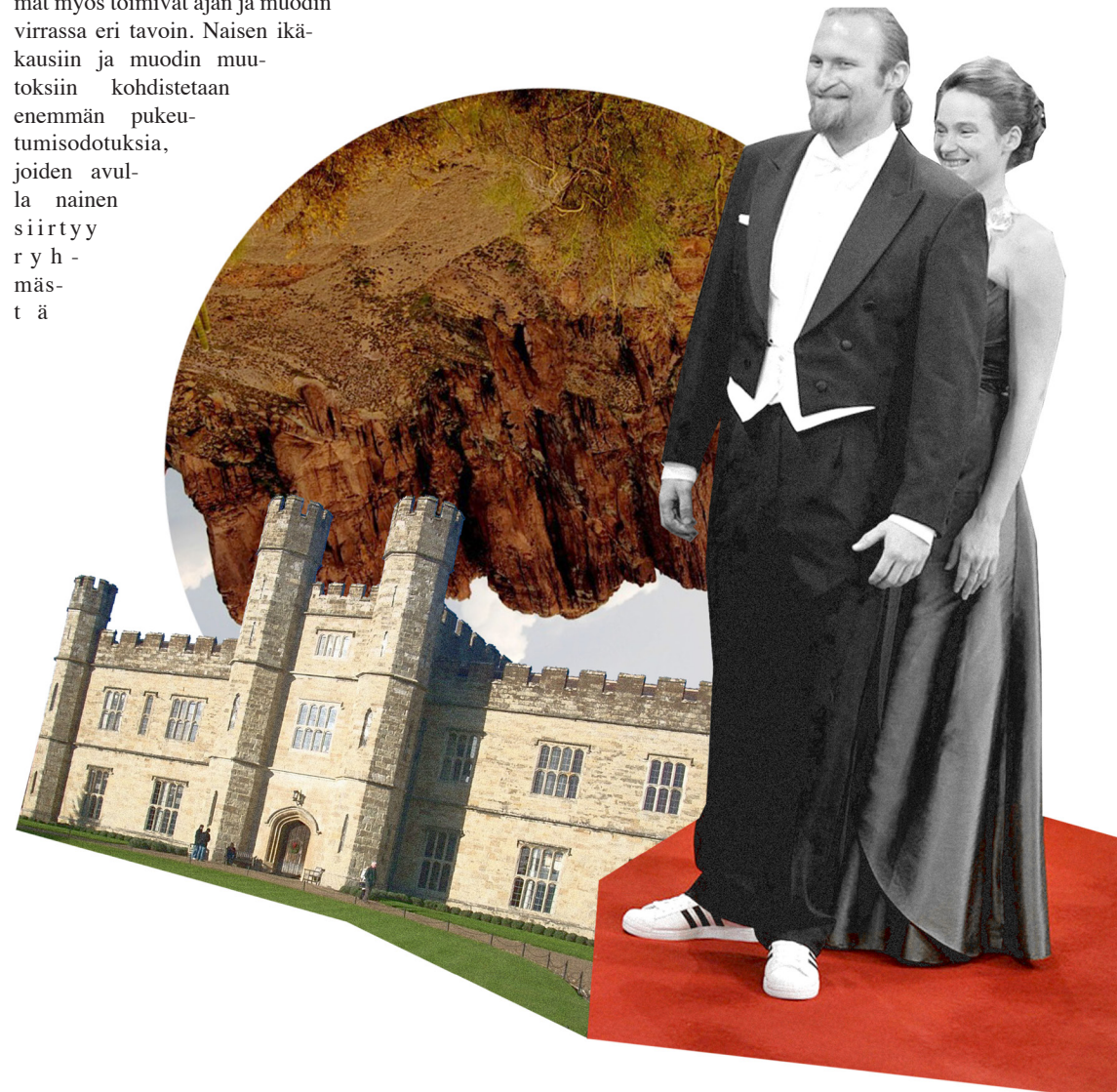
Miehen ja naisen pukeutumisryhmät myös toimivat ajan ja muodin virrassa eri tavoin. Naisen ikäkausiin ja muodin muutoksiin kohdistetaan enemmän pukeutumisodotuksia, joiden avulla nainen siirtyy ryhmästä

toiseen ja osoittaa oman asemansa. Iän myötä pukeutumisella esimerkiksi osoitetaan naisen siirtymistä teineydestä aikuisuuteen. Suurempi vapaus pukeutua antaa naisille laajan valinnanvaran, mutta se luo myös ristiriitaisia rooliodotuksia sekä vastuun valita roolinsa. Nainen edustaa viettelijän, kodin hengettären tai maskuliinisia rooleja sekoittamalla ja yhdistelemällä pukukoodistaan tilanteen mukaisesti. Naisille sallitaan huomattava roolien vaihtelu, missä taas miesten korrektissa pukeutumisessa ylilyönnit ovat huomiota, ja jopa pahennusta, herättäviä.

Miehen pukukoodi

Miehen asu on eri muodoissaan edelleen hyvin pukukoodiin sidottu: oli kyse ”duunarinasusta”, bisnespukeutumisesta tai päivittäisestä farkkutyylistä, miehen puku ei halua herättää huomiota tai kyseenalaistaa miehisyttä. Persoonallinen miehen ryhmän sisällä erottautuminen voidaan suorittaa esimerkiksi harkitulla huolimattomuudella, eräänlaisella pukukoodia vastaan protestoinnilla.

Tällaista harkittua ja hallitua protestia edustaa esimerkiksi tiukan pukukoodin omaavien

Räp-artisti Paleface vaimonsa kanssa Linnanjuhliissa 2010 herätthuomiota pukeutumalla tennareihin ja pukuun. (20)

Seuraavalla sivulla:
Calista Flockhartin esittämä hahmo tv-sarjasta *Ally McBeal* (21)

teinipoikien villitys käyttää vaikkapa eriparikenkiä tai -sukkia. Muodissa samaa ”harkittua huolettomuutta” esiintyy vaikkapa julkisuuden henkilöiden aloittamina villityksinä. Eräinä näistä mainittakoon 80-luvun villitys parransänkeen. Huolimattomuus oli parransängän muodossa seksikästä, ja George Clooneyn tapauksessa sama näyttäisi pätevän edelleen. Suorempaa protestointia vallalla olevaa pukukoodia vastaan osoitetaan kieltäytymällä esimerkiksi pukeutumasta lainkaan miehen juhlapukuun, joka saatetaan käsittää omalle arvolle kiusallisen huomiotaherättäväksi tai jopa naiselliseksi koristautumikseksi, vaikka toisessa sosiaali-ryhmässä sama puku edustaisikin ehdotonta maskuliinisuutta.

Feminiinisyyden määrittäminen

Pukeutumisen luonnollisuutta ja mukavuutta korostava naisten pukeutuminen sen sijaan ei koe tarvetta erottautua maskuliinisuudesta eikä se erityisemmin kyseenalaista sukupuolirooleja. Vastakkaisen sukupuolen mielpiteistä ei juuri huomioida jokapäiväisissä pukeutumis- ja ehos- tusvalinnoissa, vaan nykynaiset tuntuvat pukeutuvan yhtä lailla itseään, muita naisia, kuin miehiäkin miellyttäkseen. Kysymys näyttäisi enemmänkin olevan yleisesti sisäistettyjen sosiaalisten normien noudattamisesta: luonnollinen, huomaamaton meikki ja yleisesti siisti asu kuuluvat moderniin naiseuteen. Omaa olemusta heijastetaan muiden reaktioista saadusta palautteesta.

Aiempien sukupolvien sosiaalinen vallankumous naisen aseman parantamiseksi kyseenalaisti naiseuden symbolit. Muutamaa sukupolvea myöhemmin samat symbolit -korkokengät, rintaliivit jne. ovat neutralisoituneet, eikä niitä juuri käytetä mielenosoitteuksellisesti, vaan enemmänkin ”strategisesti” korostamaan naiseutta. Symbolien riisuminen ei näin ollen edusta naiseuden vastustamista, sillä modernin naisen mukavuudentavoittelu on vakiinnuttanut androgyynin naisen ”luvan” hylätä naiseuden symbolit. Tällä tarkoitan, että feministisen

nousun aikana hylätyt rintaliivit saattoivat olla mielenosoituksellinen akti, kun taas nykynaisen rintaliivittömyys on useimmiten käytännöllisyyden nimissä tehty valinta. Rintaliivejä käytetään rintojen koosta tai henkilön liikunnallisuudesta riippuen, lähinnä käytännöllisistä syistä tai asuvalinnan sitä vaatiessa. Sosiaalista pakkoa rintaliivien tai korkokenkien käytölle ei ole: naisen voi olla nainen ilman naiseuden symbolejakin.

Naisellisuuden korostaminen liittyy enemmänkin tarkoitukseksi naiseuteen satunnaiseen tarpeeseen viehättää vastakkaista sukupuolta. Arkivaatetuksessaan nainen saattaa riisuutua naisellisuuden symboleistaan, mutta ulos lähtiessään hän saattaa pukeutua äärimmäisen feminiinisiin vaatteisiin herättääkseen vastakkaisen sukupuolen kiinnostuksen. Kyse on niin sanotusta ”tietyllä tuulella” olemisesta, oman seksuaalisen puolen korostamisesta, joka

yleensä on viehättämistarkoitukseensa hyvin päämäärähakuista.

Hyvin voimakkaasti seksuaalisen viehättämisen varaan perustuva seuralämä myös luo merkityksiä vaatekappaleille ja jopa väreille. Kun jokin vaatekappale totutaan mieltämään tiettyssä kontekstissa, siitä tulee tämän symboli. Esimerkiksi minihameen maine ”helpon seksin” symbolina perustuu juuri tilanteelle, jossa minihame on väline oman seksikkyyden viestittämiseen. Minihameen tässä kontekstissa saama symboliarvo esiintyy siis jokaisessa minihameessa, ja sen pahennusta herättävä elementti perustuu vain sen käyttötilanteelle. Näin ollen vaatekappaleen arvo ja merkitys syntyy kontekstissa, jossa se esitetään.

Nyky-yhteiskunnassa rintaliivit esimerkiksi esitetään mukavuutta parantavana elementtinä, ilman sen suurempaa seksuaalista kontekstia. Korkokengillä taas on enemmän seksiin viittaava maine niiden näkyvyyden vuoksi. Korkokengät ovat naisen juhla-asu, enemmänkin kuin arjen käyttöväline. Nykyinen ”juhlinta” kun taas tapahtuu erityisesti nuorien kesken ravintoloissa, missä seksuaalisella viehättävyydellä on suuri merkitys, tässä kontekstissa esitetyt korkokengätkin ovat vakiintuneet seksin ikoniksi.

Tilannetietoinen pukeutuja käyttää siis naiseuden elementtejä saavuttaakseen tietyn reaktion tiettyä hetkenä kanssaihmissä. Samalla hän tulee liittäneeksi vaatteisiin mielikuvia ja arvottaa sen käyttötarkoituksen, mikä muotina mahdollisesti levitessään vakiinnuttaa vaatekappaleen soveliaan käyttöarvon. Erityisesti naiselle ”omistettuihin” vaatekappaleisiin liitetään viihdeleiman vuoksi juuri seksuaalinen leima, mikä rajoittaa niiden arkikäyttöä.

Samankaltaisia arvottamista voi käyttötilanteiden ohella muodostaa myös vaatekappaleiden yhdisteleminen. Muodin nopeat syklit yhdistelevät eri alakulttuurien ja tyylien symboleita muodostaen edelleen niille uusia, jopa alkupe-

raiselle käyttötarkoitukseksi vas- takkaisia merkityksiä. Symbolien arvo heikkenee ja ne mukautuvat massakäyttöön. Samoin yksilö luo omat yksilölliset näkemyksensä vaatteiden merkityksestä yhdistelemällä muodostaen oman tyy- linsä.

Sukupuolineutraali pukeutuminen

Yksilön tyylin pohjana toimii yleensä eräänlainen ”runkoajatus”, jonka rajoissa omaa tyyliä varioidaan ja persoonallisoidaan. Runkoajatus voi olla jonkin tietyn tyyliuunnan tietoinen edustaminen (musiikkimaku jne.) tai mitä omassa tutkimuksessani käsittelen - sukupuoli. Yksilön pukeutumisen perusajatuksena voi olla näin ollen naiseuden tai mieheyden osoittaminen; oman tyylin perustaminen sukupuoliroolin varaan. Sukupuolesta tulee suurelta osin vaatebisneksen villitsemänä, yksilön pukeutumisen kantava teema, jonka päälle itse tyyli rakennetaan varioimalla ja yhdistelemällä sukupuolikehykseen mahtuvia elementtejä. Kun taas esimerkiksi punk-tyylissä sukupuoli esiintyykin vain yhtenä mahdollisista tyylikeinoista punkin ”filosofian” muodostaessa itse pukeutumisen runkoajatuksen. Punk-ajatus voi varioida yhdistelemällä siihen hevi- tai vaikka rockvaikutteita, kuitenkin koko ajan pitäen muutokset punkin käsitteen kehityksissä, samoin kuin useimmat pysyttelevät sukupuoliroolinsa kehityksissä.

Yksilö voi myös sanoutua irti runkoajatuksensa määrätyksestä ja luoda persoonallisen välimuodon, mutta useimmiten ihminen kokee halua kuulua ryhmään ja siksi noudattaa hyväksymiään raameja. Tähän perustuu myös mieheyden tai naiseuden osoittamisen ajatus: tarve kuulua tunnistettavasti tiettyyn ryhmään. Muihin tyyllillisiin seikkoihin verrattuna valtavirta tunnustaa sukupuolen ainoana muuttumattomana runkoajatuksena, määritteen raameille.

Pukeutumisen ei kuitenkaan tarvitsisi pohjata niin vallitsevasti sukupuolen normien varaan, kuten juuri mainitsemani punk- tai hippityylit osoittavat. Pukeutumisen

pohjarunko voi myös olla tyyllinen, joka on yhtä ehdoton ja varioitavissa kuin sukupuolikin. Varioinnin pohjana on kuitenkin ajatus tyylin tunnistettavuudesta muuntelusta huolimatta. Samalla tavalla androgyyni nainen voi edusta runkoajatukseltaan nais- ta, mutta varioinnillaan muuntaa tyyliä miehekkäämmäksi silti säilyttäen naiseutensa pohjan. Samoin ”metroseksuaali” mies varioi miehen olemustaan naisellisempaan suuntaan.

Työni tarkoituksena onkin pyrkiä muodostamaan vahva runko, jota varioimalla voisin sovittaa saman tyylin soveltuvaksi miehelle kuin naisellekin. Pyrin hylkäämään sukupuolen lähtökohtaisena ajatuksena ja sen sijaan luomaan kantavan visuaalisen teeman. Kantava teema mallistossani ei siis ole käyttäjän sukupuolen määritelmä

tai tulkinta, vaan pyrin muodostamaan yhtenäisen tyylin, jossa pukeutujan sukupuoli näyttäytyy ainoastaan teknisesti vaatekappaleiden mitoituksen kautta. En siis pyri luomaan sukupuolirajoja ainoastaan hälventävää unisex-mallistoa, vaan yhdistämään sukupuolten symboleita androgyyniksi tyyliksi. Yhdistelemällä ja varioimalla sukupuoliin liitettyjä symboleita ja muotoja pyrin irrottamaan ne sukupuolisesta kontekstistaan erillisiksi visuaalisiksi elementeiksi.

Kokeilemisen kautta pyrkimyksenäni on löytää visuaalisesti miellyttävä kombinaatio, jossa yhdistyvät luontevasti eri sukupuolen omaksutut elementit. Muuntelemalla materiaalien painon, koristeellisuuden-yksinkertaisuuden ja esimerkiksi värien suhteita pyrin löytämään harmoni-

Apple iPod mainoskampanja (23)

sen keskittien sukupuolten merkki- en keskeltä. Näin ollen on tärkeää että kummankaan sukupuolen merkit eivät olisi hallitsevia, vaan ne saisivat uuden merkityksen uuden kontekstin kautta.

4. SUKUPUOLTEN IHANTEET JA SEKSISMI

Sukupuolten symbolit vaatetuksessa

Sukupuolten pukeutumisen symbolit seuraavat miesten ja naisten sosiaalisia sukupuolirooleja. Naisellisuuteen liitetty huolenpito, passiivisuus ja turhamaisuus kiteytyy naisellisen tyylin hen- toihin materiaaleihin, laajaan vä- rivalikoimaan, usein ylitsevuota- vaan koristeellisuuteen ja vartalon muotoa imarteleviin leikkauksiin. Miehen rationaalisuus ja järkä- tämättömyys taas tulee muoto- kielessä esiin kulmikkautena, yksinkertaisuutena ja konkreetti- sina, matemaattisiina muotoina. Naisen muodoissa taas toistuu naisen fysiikallekin ominainen pehmeys, kurvikkuus ja pyöreys. Sukupuolten muotokielet määrit- tävät siis toisiaan.

Erityisesti maskuliinisesta muoto- kielestä feminiinisyyden on karsittu minimiinsä. Naisen pukukoodissa sen sijaan maskuliinisia elementtejä voidaan käyttää mausteen tavoin lisättynä naisellisen poh- jamuodon päälle. Erityisen hyvin tätä ilmentää naisten bisnespu- keutuminen, jossa naisen asu on omaksunut miehen kulmikkaat yksityiskohdat valettuna naiselli- seen kurvikkaaseen muottiin.

Sukupuolten seksisymboleina

Pukeutumisessa näkyvin ero su- kupuolien välillä on vaateen eri- lainen suhde seksuaalisuuteen, erityisesti asun paljastavuuteen. Kulttuurista ja aikakaudesta riip- puen sallitun paljastavuuden määritelmä on toki muuttunut ja vaihtelee edelleen rajusti, mutta länsimaaisessa kulttuurissa silmiin- pistävän kontrasti sukupuolisessa pukeutumisessa on naisen asulle ominainen paljastavuus ja miehen asun peittävyys. Siinä missä mie- hen asu pyrkii peittämään todelliset vartalon muodot, naisen asu

taas perustuu vartalonmuotojen korostamiselle.

Miehen vartalon “seksiobjektius” perustuu naisen mielikuvitukselle, jota väljän vaatteen vihjaamattomuus ruokkii, kun taas naisen “objektius” on suurempaa asun paljastavuuden vuoksi: naisen asu ei jätä arvailunvaraa. Kumminkin sukupuoli voidaan nähdä siis seksuaalisina objekteina, mutta heidän kroppaansa peitetään ja arvioidaan erilaisin tavoin. Naisen vartalon muodon paljastava vaate- tus ei sinänsä lisää hänen vartalon- sa seksuaalisuutta, vaan tapa jolla *arvioimme* naista *tekee* hänestä joko seksikkään tai epäseksik- kään. Tässä on kyse paljolti sosi- aalisesta statuksesta: mikä on lupa nähdä seksikkäänä, myös nähdään seksikkäänä. Saman verran sää- r- tä paljastava hame voidaan näin ollen nähdä täysin eri tavoin sek- sikkäänä ikääntyneen koulukans- listin kuin nuoren mallin päällä. Pelkkä pukeutuminen ei voine siis paljoltikaan vaikuttaa sosiaalisen statuksen ja tarkastelutavan luo- maan epäseksuaalisuuteen.

Oma aikakautemme ja kulttuu- rimme käsitys alastomuudesta on vahvasti liitoksissa seksiin. Kyse seksikkyydestä onkin siis monesti kysymys alastoman ja vaatetetun vartalon erosta, tavastamme kat- soa kohdevartaloa sekä sen sosi- aalisesta statuksesta.

Vaateen seksikkyy

Naisen puvun seksikkyyys leikit- telee juuri alastomuuden mer- kityksillä. Paljastavuuden taso määrittelee asun seksikkyyden: kuinka paljon halutusta ja tabu- maisesta alastomuudesta on sal- littua nähdä? Viehäty

on rajassa, joka vedetään peittävyuden ja paljastavuuden välille, siihen mitä katsojan annetaan nähdä ja mikä hänen näkyvistään piilotetaan. Piilotetut ruumiinosat ovat useim- miten symbolisia seksille: mikä ei saa olla esillä, liittyy alastomu- teen ja sitä kautta seksiin. Näin ollen naisen vartalosta eritoten peitet

yt osat ovat saavuttaneet seksisymboliuden, kun taas mie- hen vartalo *kokonaisuudessaan* voidaan nähdä seksio

bjetina. Miehen seksikkyy

ja mystiikka syntyy vaate

tuksen peittävy-

destä; piilotetun vartalon halutta- vuudesta. Miehen pukuun tai yksit- täisiin vaatteisiin ei liity naisen vaate

tuksen tavoin seksuaalisuuden leimaa, koska miestä ei yksinker- taisesti ole soveli- asta tai toivottavaa arvioida naisen ta- paan seksuaalisena objektina.

Miehelle puku tar- joaa maskuliinisen seksittömyyden siluetin ja vaka- vastiotettavuuden suojan, jonka ta- kaa miestä ei kyseen- alaisteta. Puku itsessään esittää karnevaaliasun ta- voin maskuliinisuuden ihan- netta riippumatta kantajansa vartalon todellisesta muodos- ta tai haluttavuudesta. Vihjeitä antamaton puku tarjoaa näin naiselle tilaisuuden kuvitella ihanne

vartalo symbolisen asun alle. Miehen vartalon seksuaali- suus rakentuu naisen mielikuvi- tuksen varaan ilman varsinaista näkyvää ehdotelmaa. Näin ollen miesten erilaisten vartalonmuo- tojen seksikkyy

skin on hyväk- syttävämpää, kun arvostelijoille ei heti ole tarjolla suoraa muottia siihen, mikä pitäisi nähdä seksik- käänä. Puku itsessään lähentelee seksisymbolin asemaa antamalla ymmärtää, että juuri sen alle pii- loutuu mystinen miehen ihanne- vartalo.

Sukupuolten ihanteiden muutokset

Mikä sitten on vaikuttanut muodin saneleman naisen figuurin rikko- naisuuteen? Naisen pukeutumisen elegantius on edelleen säilynyt pitkälti vain vanhempien naisten etuoikeutena, vaikka myös nuo- rempien naisten yhteiskunnalli- nen asema sallisi samankaltaisen “valtapukeutumisen”. Nuorelle naiselle suunnattu muoti painii enemmän kuin koskaan seksuaali- suuden kanssa. Vaate on joko sek- sikäs tai liian hillitty. Eleganssi on määrittynyt tietyn *aikuisen arvo- vallan* osoittamisen välineeksi, ja

sik- si se taistelee nuo- ruutta ihannoivaa, seksikästä, muotia vastaan.

Vastaus muodin seksiä palvovaan olemuk- seen löytynee muo- dinluojien asenteesta ja omista kokemuk- sista. Erityisesti 80-lu- vulla muotimaailmaa paljolti sanellut homo- seksuaalisuus on edel- leen pitkälti säilynyt niin sanotun ”korkean muodin” ainoana sal- littuna kiinnekohtana “miesten maailmaan” ja maskuliinisuuteen. 90-luvun alussa ra- dikaalin naisihan- teen muovautuminen johtuu pitkä

ti suunnittelijoiden omasta ideaalisesta lähesty- misestä naisen muo- toon. Naisen figuurin ihanteena on edelleen nuoren pojan vartalon

malli, jossa rinnat ovat vain pa- kollinen naiseuden päälleliimattu lisä. Viehättävä keho kaiken kaik- kiaan on nuorekas, terve ja hoikka nuoren pojan vartalo.

Nuoruutta on ihannoitu aina 60-lu- vulta saakka, mutta vasta 80-lu- vulla varsinainen ihanneikä tippui dramaattisesti. Ensimmäinen ja kuuluisin nuoruuden manifestaa- tio on John Gallianon muoti- näytöksessä vuodelta 1983, jossa hänen malleinaan toimi ryhmä erittäin nuoria, eeterisiä ja lapsenomaisia tyttöjä, joihin kuitenkin yhdis- tettiin sel-

vä viittaus heräävään seksuaa- lisuuteen. Muodin ihanne oli kääntymässä naiseudesta tyttö- teen: muodoton ja seksitön lap- sen figuuri sopi hyvin aikakau- tensa androgyni

in mielialaan. Sukupuolien raja-aidat kyseen- alaistettiin niin musiikkibisnek- sessä kuin muodissakin. Miesten meikkaaminen, naisellinen pu- keutuminen ja naisten maskulii- ninen työelämään sijoittuminen loivat tilanteen, jossa alaston lap- senomainen muoti-idolius näyt- täytyi neutraalina välimuotona sukupuoliroolien myllerryksen keskellä. Uusi ihanne ei esittänyt miestä eikä naista, vaan pyrki eleettämyydessään lähes teolli- seen neutraaliuteen.

90-luvulla neutraaliuden ihanne välittyi myös miehisyyden ihan- teeseen. Miehen vartalon uusi ihanne oli myös nuoren pojan vartalo: lihaksikas, mutta poika- mainen sekä laiha, mutta kiin- teä. Uusi figuuri ei sallinut maskuliinisen, aikuisen miehen raskautta it-

sessään. Nuoren, kauniin miehen seksuaalinen vetovoima kiteytyy Levi’s:n 90-luvun farkkumainok- sissa, jossa uusi poikamainen sek- sisymboli syrjäyttää perinteisen miehen roolin haavoittuvuudel- laan. Uusi mies oli nyt puoliksi poika, puoliksi mies.

Naisen nykyisen muoti-ihanteen pohjana taas on päinvastainen, stereotypinen itsensä ja seksuaali- suutensa johdossa oleva supernai- nen, jota ulkoisestikin edustetaan täydellisellä ruumiinhallinnalla. Ihanteena on naiselliset kurvit kieltävä, poikamaisen kiinteä var- talo, joka kuvaa kantajansa valtaa ja moraalia. Muotimaailman idea- lisoitu kauneus ei enää ole saavu- tettavissa ainoastaan pukeutumi- sen ja tyylin kautta, sillä huomio on siirtynyt pukeutumisesta itse kantajan *vartaloon*. Muotia seura- taan pukeutumisen sijaan vartalon muokkaamisella halutunlaiseksi: pelkkä muodikas pukeutuminen ei enää riitä ollakseen muodikasta. Terveyttä, hoikkuutta ja nuoruutta ihannoiva muoti on määrittänyt li- havan naisen välinpitämättömäksi ja omaa etuaan ymmärtämättö- mäksi, mikä tekee hänestä muo- timaailman hyljeksityn figuurin. Modernin muodikkaan naisen tyyliin kuuluu vaatteiden ohella huippumallin mahdolloman muo- don tavoittelun sanelemat pakot: hoikentava joogakurssi, sekä ruo- kailun tarkasti rajoittava dieetti. Paineet seurata ihanteita ovat kas- vaneet laajaksi paisuneen muodin yhä tullessa tärkeämmäksi teki- jäksi ihmisten välisessä kommu- nikaatiossa.

5. ANDROGYNIAN IHANNE

Androgynian traditio, filosofia ja nykyisyys.

“Androgynia-ihanteen taustal- la on ajatus, että ihmisyksilö voi yksinään “täydellistyä” tai tulla “kokonaiseksi”, kun taas yhden ihmisen epätäydellisyyttä ja sa- malla sukupuolisuutta korostavan näkemyksen mukaan kokonaisuus voi toteutua vasta parisuhteessa.” (29)

Androgynian tavoitteena on siis ihmisen sisemmän olemuksen ymmärtäminen sukupuolikuoren alta. Tavoitteena on saavuttaa onnellisuus yksilönä, sukupo- lisuudesta riippumatta. Myytit ja käsitykset androgynian tarkoituk- sesta vaihtelevat uskonnoittain ja yhteiskunnittain, mutta joka suuntauksessa sen painopiste on ihmisyyden määrittelemisen ongelmassa. Mikä paikka su- kupuolisuudella on ihmisyyden ihanteiden kokonaisuudessa? Yhteiskunnan käsitys olemassa olemisen tarkoituksesta on pohja- na niille käsityksille ja säännöille, joiden mukaan hyvä ja toivotta- va elämä muodostetaan. Millä keinoin saavutetaan hyvyys ja oikeus? Käytännöt ja säännöt vas- taavat tähän luomalla käsityksen *ihmisyydestä*. Mistä ihmisyy

s sit- ten rakentuu, ja mikä tekee meidät onnelliseksi? Erityisesti kristil- lisen länsimaailman osalta tär- keä kysymys yksilöllisen onnen saavuttamisesta on parisuhteen merkitys. Onko yksittäisen ihmisen sielu itsessään “kokonainen” ilman “vastapuoliskoa”, toisin sanoen vastakkaista sukupuolta, vai käsitetäänkö yksittäinen ihminen kristillisessä mielessä puolikkaa- na, jonka ainoastaan “vastapuo- lisko” kykenee tekemään täydelli- seksi ihmisyyden kuvaksi?

Länsimainen yhteiskunta tun- nustaa kristillisen näkemyksen puolikkuudesta vallitsevana ihm- isyyden ”tilana”. Sukupuoliroolit ohjaavat ihmiset osoittamaan sukupuolisuuttaan parin löytä- misen toivossa, ja edelleen per- heenperustamisen edellytyksenä. Vasta perhe täydellistää ihmisen ja ilmentää kristillisessä uskos- sa osoitettua tarkoitusta palvella osana jumalaa. Yhteiskunta onkin pintapuolisesti katsoen rakentunut perheen ja parinmuodostuksen ehdoilla: perhe luo yhtenäisyy- den tunteen, josta syntyy yksilön olemassaolon tarkoitus. Kuitenkin ajan ja tapojen muuttuessa myös tämä järjestelmä on muuttanut muotoaan. Kirkon merkityksen väheneminen lienee suuri vaiku- tin perhe

roolien nykyiseen laajen- tumiseen.

Konkreettisesti kirkon otteen heikentyminen tarkoittaa perinteisen sääntövyöhdin uudelleen järjestelyä tai vastaavan ideologian syntymistä sen tilalle. Moderni, individualistinen ajanhenki korostaa yksilöä päätöksentekijänä, jolloin vastuu ihmisen elämän päämääristä ja onnellisuudetsa siirtyy yksilölle itselleen. Yhteistä käsitystä näistä asioista on vaikea muodostaa ilman uskonnon kaltaista hallitsevaa instituutiota; yhteistä koossa pitävää voimaa.

Androgynia kristinuskossa

Kristillinen käsitys ihmisyydestä pohjaa siis nimenomaan sukupuoliseen kahtiajakoon, josta individualismi taas pyrkii luopumaan. Kristinuskon jumala sinänsä on sukupuoleton hahmo, mutta ihmisen sukupuoliako perustuu syntiinlankeemuksen tarinaan. Alunalkujaan androgyyni Aatami kadottaa alkuperäisen ykseytensä syntiinlankeemuksen myötä, ja rangaistuksena hänet jaetaan kahtia ja hän oppii tuntemaan sukupuolista häpeää. Yksittäinen ihminen edustaa puolikasta ihmistä, kunnes hän puolisonsa kanssa tulee ”samaksi lihaksi” avioliiton ja lapsen syntymän kautta. Ihmisen jakautuminen sukupuoliin on siis kristinuskossa olennainen osa ykseyden ja onnen jälleenlöytämistä, sekä ihmisen tarkoitusta.

Nykyaikana sukupuolisuus pyritään jättämään huomiotta. Lapseton nainen tai eronnut, yksinelävä mies eivät aiheuta lainkaan pahennusta, saati että olisivat onnen tavoittamattomissa. Perheen ja onnen saavuttaminen ei ole sukupuolesta riippuvainen, ja ihmisiä pyritään arvostamaan enemmänkin itsensä ja saavutustensa valossa. Nykyinen androgynia tarkoittaa sukupuolten välistä yhteisesti sovittua tasa-arvoa. Sukupuolten välinen erottelu on kutistunut yhtä matkaa kristillisestä perinteestä eroamisen myötä, ja suurimmat muutokset käsityksissä syntyivätkin seksuaalisen vallankumouksen myötä 60-luvulla. Seksuaalisuus vapautui perinteistä hyläten myös seksuaalisuuden varaan rakennetut sukupuoliroolit.

Kun miehen ja naisen erottelu irtaantui uskonnollisesta kontek-

tistaan, sen tarkoitus muodostui oman identiteetin luomisen perustaksi. Sukupuolesta tuli nippu perinteisiä miehen tai naisen ominaisuuksia, joiden varaan syntyi uskonnon kaltainen tarkoitus: miehenä tai naisena oleminen.

Yksilön itsensä määrittämä identiteetti onkin täysin yksilön oma asia, joten roolin valinta on myös yksilön vastuulla. Moderni androgynia muodostaa käsitystä myytteisestä henkisestä ihmisyydestä ja erillisestä ruumillisuudesta (johon sukupuoli niin ikään kuuluu), mutta samalla se ylläpitää kristillisiä sukupuoliarvoja jakamalla biologiset sukupuolet lähtökohtaisen erilaisiksi.

6. SUKUPUOLISUUS MEDIASSA

Pukeutuminen mediassa

Vaikka käytännön sukupuoliroolit ovat arkielämässä säilyneet perinteisinä, mediassa esillä on ollut jo pidemmän aikaa uudenlainen androgyyni ihanneihminen. Miehen ja naisen symboleja yhdistelevä idoli syntyi 70- ja 80-lukujen musiikkimaailmassa. Elokuvat ovat omaksuneet androgyynin hahmon hieman hitaammin kuin musiikki, joka keksi tehdä artistin sukupuolesta kauppatavaraa jo 70-luvulla.

Muutos sukupuolisessa pukeutumisessa alkoi 60-luvun seksuaalisen vallankumouksen myötä. Seksuaalisuus, kuten myös sen osoittaminen, vapautuivat tiukoista normeista ja myös sukupuolten pukeutumiskoodien sekoittaminen tuli hyväksyttäväksi vasemmiston nousun ansiosta. Hippiliikkeen luomien unisex-vaatteiden äkkinäinen muodikkuus kuvastaa kauden tarvetta hyväksyä miehen ja naisen tasa-arvo. Ennen seksuaalista vallankumousta sukupuolisuuden kyseenalaistaminen oli arveluttavaa ja toimi vain vitsein tasolla; sille ei ollut vielä hyväksymisen tarvetta, tai keinoja. Homot ja androgyynit nähtiin julkisen elämän hauskuuttajina ja karikatyyreinä, eikä heitä otettu vakavasti. Androgyyniys nähtiin absurdirna mahdolltomuutena, jolle oli lupa nauraa.

Emilio Puccin kaltaiset suunnittelijasuuruudet loivat 60-luvulle ominaisen räiskyvän tyylin, jonka suurin muutos asujen siluettiin oli naisilla hameen radikaali lyheneminen ja miehen asun selvä keveneminen. Kangastyypit kevenivät tekokuittujen yleistymisen myötä ja miehen vartalo hahmottui nyt

“*Fashion fades; only style remains the same*”

Coco Chanel

entistä luonnollisempana. Myös farkkujen suuri suosio paljasti miehen figuuria entisestään. Hiuksia kasvatettiin olkapäille ja värin käyttö lisääntyi.

70-luvun androgyynit idolit

60-luvun muoti hippihuiveineen ja sidontavärjäyksineen oli otollinen pohja 70-luvun unisex-vaatteen tulemiselle. Suomessa 1950-luvun funktionalismille omistautunut Marimekko kehitti Tasaraidan vuonna 1968. Suunnittelija Annika Rimalan tarkoituksena oli suunnitella kenelle tahansa sopiva, monikäyttöinen trikoopaita ajan unisex-hengen mukaisesti.

Ensimmäinen vakava yritys heikentää sukupuolirooleja nähtiin kuitenkin Alice Cooperin kuuluisuuden myötä. Hänen karismaattiset asunsa ravistivat varsinkin rock-piirien käsitystä maskuliinisuudesta, mutta juuri kuuntelijakunnan pienuuden vuoksi Cooper ei vielä yksinään riittänyt horjuttamaan valtavirran käsitteitä.

Davie Bowie puolestaan tavoitti musiikillaan laajemman kuuntelijakunnan, ja sitä myötä kyseenalaisti sukupuolikäsityksiä lajemalti.

Hänet voidaankin tituleerata androgynian edelläkävijäksi mediassa. Englannissa alkunsa saanut ja nopeasti laajeneva homoyhteisö nosti Bowien esikuvakseen, jonka myötä hänestä kasvoi koko muutoksessa olevan androgyynisen sukupolven keulahahmo. Femininiisellä ulkonäöllään ja avoimella tunnustuksella biseksuaalisuudestaan Bowie ilmensi täydellisesti aikansa muutoshenkisyyttä ja seksuaalista avautumista. 70-luvun alussa myös muut kuuluisuuteen nousseet muusikot esiintyivät mediassa uuden seksuaalisuuden puolestapuhujina, tahallaan tai tahtomattaan. Androgyyniys oli noussut muotiin.

Tietyillä muusikoilla androgyyniys olikin sujuva osa markkinointisuunnitelmaa, mutta osan salamyhkäisyys taas kiinnitti ei-haluttua huomiota: median painostuksesta huolimatta esimerkiksi Elton Johnin seksuaaliseen suuntautumiseen ei saatu selvyyttä.

Androgyynistä ihanteesta brändättiin muusikoille markkina-arvo, jota kampanjoitiin ahkerasti. Useat ryhmät ja yksittäiset muusikot tulivat kuuluisiksi ulkonäkönsä ja olemuksensa vuoksi, eivät edes ensisijaisesti tuottamansa musiikin ansiosta. Musiikin paketoiminen performanssimaiseen show-esiintymiseen oli muotia. Edustajanaan muun muassa the Kiss, joka ei suostunut esiintymään edes julkisuudessa ilman naamioitaan.

Vielä pidemmälle tämän vei kuitenkin Queen, joka identiteettiensä ohella kyseenalaisti myös esiintyjänsä sukupuolenkin. Ilmiö liittyi 70-luvulla nousseeseen brändäyksen ilmiöön, tarpeeseen luoda niin esiintyjistä kuin tyyleistäkin oma merkkinsä. Muodissa tämä näkyi suurien muotitalojen syntyä. Esimerkiksi Giorgio Armani tuotti ensimmäisen mallistonsa juuri 1975. Mallisto oli dynaaminen ja urbaani naisten mallisto. Armani suuntasi vaatteensa työssäkäyvälle uraniselle. Asiakaskunnan laajuuden ansiosta Armanin ura kukoisti hänen lanseeratessaan Emporio Armanin vuonna 1981.

Viereisen sivun kollaasin lähdekuvat:
Grace Jones (34),
David Bowie (35), ja
Annie Lennox (36)

vuoksi, mutta lyhyen aikavälin aikana tapahtunut muutos ei jättänyt kuluttajille aikaa muodostaa omaa tyylillistä näkemystään, vaan sen muodostamisen hoitivat markkinavoimat. Syntyi Ralph Laurenin kaltaisia suuria suunnittelijamerkkejä, joiden tuotamaa pukeutumisen standardia ihannoitiin ja seurattiin uskollisella antaumuksella.

Kapina modernismia vastaan

Massamerkit niin muo-
dissa kuin musiikissa-
kin synnyttivät myös
vastareaktioita:
kaipuuta rea-
listisempaan
ja aidom-
paan pois
valtamuod-
in siloitel-
lusta ilmees-
tä. Musiikissa
tämä näkyi
erityisesti nor-
meja
rikkovan ja sovin-
naisuut-
ta vastaan hyök-
käävän punk-
musiikin syntynä.
Jälleen kerran
androgyyniys näyt-
täytyi tahallise-
na tai tahattomana
keinona lisätä
shokeeraavuutta.
Punk vastusti
brutaaliudellaan ja
epäsovinnaisuu-
dellaan yhteiskun-
nan uhkaa-
via teollisia mark-
kina-arvoja, joi-
ta myös hipit omalla
panoksellaan
vastustivat. Punk
hyökkäsi julki-
sesti suoraan kehi-
tystä vastaan ja
ajoi omia arvojaan
agressiivisesti,
kun taas hipit vetä-
ytyivät kaikessa
hiljaisuudessa pois
yhteiskunnan kes-
kuudesta. Yleistä
mentaliteettiä
vastustavat radikaalit
reaktiot erityisesti
punkin saralta kyt-
kivät sukupuolen ja
androgynian kapi-
nallisuuteen ja mo-
dernin ihmisen krii-
siin.

70-lu-
v u n
lopulla
tapahtu-
nut
räjähdys-
mäinen
kulutuk-
sen lisää-
ntyminen
toi
markkinoille
muodinnälkäi-
siä kuluttajia,
joiden maku oli
helposti ohjail-
tavissa muodin
markkinoinnilla.
Uudelta kuluttajaryh-
mältä vaadittiin uudenlais-
ta, valikoivampaa visuaalista nä-
kemystä lisääntyneen tuotannon

ninen seksuaalisuus idolisoitiin ja androgyynisyys hyväksyttiin entistä laajemmin.

80-luvulta lähtien Hollywood on edelleen tuottanut androgyynisiä sankareita erityisesti elokuvateollisuuden saralla. Uudenlainen sankarinainen hahmo on varsin yleinen 2000-luvun elokuvissa. Kill Bill-elokuvista tuttu Uma Thurmanin esittämä kostonnälkäinen morsian on uuden vuosituhannen suorittajanaisen symboli sukupuolien äärimmäisestä karikatyrisoinnista. Media karikatyrisoi sukupuolirooleja aikakausittain niin roolihahmojen kuin käsiteltävien aiheinkin. Varsin selvä esimerkki naisen aseman muutoksesta on 80-luvun elokuvien naisahmot verrattuna 2000-luvun action-naisiin.

80-luvun sarjoista ja elokuvista ilmenee naisille kohdistetut odotukset äiteinä ja vaimoina, mutta harvemmin itse toimivina päähenkilöinä. Naiset ovat useimmin taustatekijöitä ja heidän keskinäinen tarinansa elokuvan juonesta erillinen päähenkilöiden kuviosta. Roolit keskittyivät lähinnä sivulla vietävään rakkaustarinaan, ihmis-suhteisiin tai toistamiseen, missä taas itse sankarihahmo toimii, mutta ei puhu. 2000-luvun elokuvissa taas nainen on itsenäisesti toimiva keskushahmo, kuten juuri Kill Bill:ssa.

Androgynia elokuvien aiheena on ollut viime aikoina varsin paljon esillä uudelleen julkaistun Orlando-elokuvan myötä. Orlandon tarinaa tähdittävä Tilda Swinton lienee viihdemaailman tunnetuimpia ”unisex-näyttelijöitä”. Elokuvan juonessa tapahtuva päähenkilön metamorfoosi miehestä naiseksi jäi kuitenkin arvo-
teluissa herättämättä suurempaa keskustelua. Lähinnä haastateluissa tuli ilmi hyvin ajan hengen mukainen kysymys siitä, säilyykö henkilön persoona samana sukupuolisuuden vaihtuessa.

Vasta vuosikymmenen puolivälissä puolivälissä 80-luvun rai-
voisa mentaliteetti muovaantui
jälleen sovinnaisempaan, helposti
markkinoitavampaan muotoon.
Michael Jacksonin, Boy Geor-
gen, Annie Lennoxin ja Grace Jonesin
supertähteyden myötä androgyy-

Vakiintuneet roolit

Mediassa esitetyt poikkeavat sukupuoliroolit eivät juuri onnistu hätkäyttämään yleisöään enää 2000-luvulla. Yhteiskunta on siirtymässä androgyniseen, yksilöllisempään elintyyliin, jota median tarjonta jouhevasti seuraa. Kun valtaväestö on irtautunut yhteiskunnan rajoittavista sosiaalisista lokeroista, artisteille ja viihdetyöläisille -mihin myös vaateteollisuus osaltaan kuuluu- tarjoutuu tilaisuus markkinoida itseään entistä laajemmalle ostajakunnalle.

Pukeutumisessa on nähtävissä samankaltainen muutos kuin esimerkiksi elokuvien karikatyyrihahmoilla: sukupuolisuuden muunnelmia tarjotaan ensin keikelevasti, ja suosion myötä niitä voidaan edelleen viedä eteenpäin ja näin viihteen kautta “hyväksyttää” tietty asenne massoilla. Kokeilevasta asenteesta sukupuolikosymykseen eräänä elokuvalisena esimerkkinä *Bend It Like Beckham* vuodelta 2002 tarjoaa oheistarinan kautta kevyttä pohdintaa sukupuolien mielenkiinnon luontaisista kohteista. Elokuvien sankarittarista poiketen pukeutuminen on edelleen varsin konservatiivista, ja uusia edelläkävijöitä näkyy varsin harvoin mediassa. Vaikka Kill Bill:n näyttäjä nainen toimii ja selviää, hän on silti varsin hämmäntävästi pukeutunut mieheksi suorittaessaan miehen tehtäviä, ja naiseksi normaalitytilanteissa. Välimuotoista pukeutumista toimivalle sankarinnaiselle ei juuri ole ollut tarjolla.

Katsoisin sukupuolisen pukeutumisen muuttumisen voiman olevan kuitenkin juuri viihteen -eritoten elokuvissa, joka on tehokkain kanava markkinoinnille. Viihteen kautta aatteista ja suuntauksista kommunikoidaan yleistyisesti, mikä auttaa asiaan usein perehtymätöntä ”massaa” sisäistämään tarjottuja aiheita.

Nykytilanne?

Sukupuoliroolikeskustelu on edelleen näkyvästi käynnissä ja sukupuolisuuden paikkaa haetaan niin yksilöllisesti kuin yhteiskunnallisestikin. Yhteinen järjestelmä entisten erotteluperusteiden tilalle

on vielä syntymässä uusien sukupolvien myötä. Pyritään löytämään itsenäinen, yksilöllinen ihminen roolien takaa, ja tukemaan jokaisen yksilön oikeutta ilmentää itseään iästä, synnyinpaikasta, säädystä tai sukupuolesta riippumatta kun pakollinen tarve työn ja perheen väliseen jaotteluun on poistunut.

Sukupuolisuuden murros ei kuitenkaan näy pukeutumisen saralla. Muoti ja vaatteet eräänä harvoista ryhmyttävistä tekijöistä erityisesti nuorten ihmisten keskuudessa, jossa lähes kaikki instituution ovat menettäneet merkityksensä, vahvistavat asemaansa. Sukupuolista, erilaistavaa jakoa kunnioitetaan uskollisesti, vaikka sukupuolet tätä nykyä ovatkin suomessa erittäin tasa-arvoisessa asemassa.

Sukupuoli roolina tuo turvallisuutta ja ryhmään kuuluvuuden tunnetta, joten yleisesti ollaan valmiita hyväksymään myös rooliin kuuluvat rajoitukset -jos suomen kohdalla rajoituksista voidaan edes puhua. Täydellinen sukupuoliroolista irtautuminen ei ole nykyisessäkään yhteiskunnassa miellyttävä ajatus, sillä sukupuolisuudelle rakentuvat sosiaaliset tavat muodostavat edelleen vahvoja ristiriitoja niistä kuulumattomien henkilöiden välille.

Sanaton sopimus sukupuolten paikoista pitää yllä valtavia yhteiskunnallisia rakenteita, joita tuskin tullaan horjuttamaan vielä hetkeen. Pukeutumisen yhdenmukaistuminen osaltaan ilmaisee tarvetta samankaltaistumiselle, mutta se nähdään usein myös päinvastaisesti yksilöllisyyttä häivyttävänä tekijänä. Androgyninen pukeutuminen käsitetään toisinaan armeijan kaltaiseksi uniformupukeutumiseksi ja se koetaan uhkaavana, jopa valtiollisena tasapäistämisenä. Mielikuvalla lienee varsin syvät juuret 60-luvun hetkelliseen unisex-buumiin, jonka tarkoituksena näytti olevan juuri massan yksilöllisyyden häivyttäminen sukupuolisuuden nimissä.

Nykyinen androgyninen muoti-ihanne pyrkii kuitenkin erottamaan yksilöt persoonallisoin ja kiinnostavin vaattein. Muoti ei

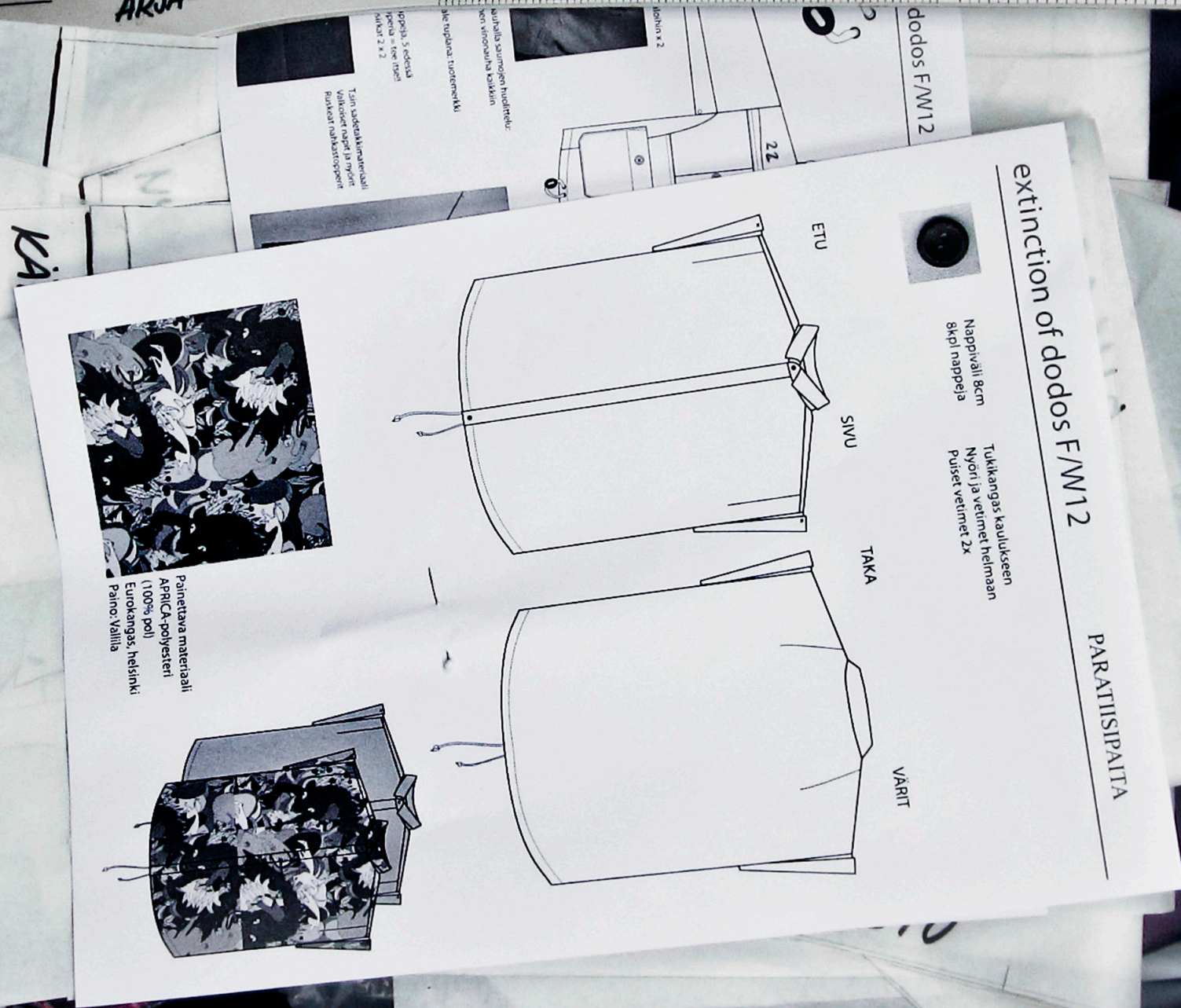
enää täysin pohjaa miehen tai naisen asun variaionnille, vaan alalle on auennut uusia, monimuotoisempia suuntauksia. Uusi muotoliijasukupolvi osaa arvostaa siihen kasvamansa asiakaskunnan monimuotoisuutta.

Unisex-muodiksi taipuva valta- muoti ei vaadi käyttäjältään ehdotonta sukupuolisuutta, vaan se pyrkii pukemaan kantajansa tyylikkäästi ja klassisesti. Sukupuolella ei ole siis muodissa enää kovinkaan vahvaa merkitystä, vaan vaatteita myydään tietyn tyyppisille ihmisille. Lifestyle määrittää nykyään ostajakunnan. Näillä perustein uskoisin ajan myötä androgynisen muoti-ihanteen myös laajentuvan enemmässä määrin massapukeutumiseen.

James Mollison, the Disciples (27)

PROSESSI

Inspiraatio

Ajatus unisex-malliston kasamisesta on kytynyt mielessäni jo pidemmän aikaa vuosien varrella. Luullakseni pohdin sitä jo ensimmäisenä opiskeluvuotena, mutta haastavuutensa vuoksi se on jäänyt opiskelujen aikana taka-alalle. Onneksi näin, sillä viimeisenä vuotena palasin jälleen aiheen pariin sen noustessa esille erinaisten mediatapahtumien ja ison kohun nostaneen homoavioliittokeskustelun myötä. Mediassa alettiin pohtimaan uudelleen, mikä on sukupuoli, joten aika asian pohdinnalle tuntui viimein oikealta. Aloitin opinäytetyöni pohjustamisen kesällä 2010, sillä tarkoituksenani oli kirjoittaa malliston ohelle pieni tutkielma sukupuolisuudesta. Aihe oli varsin pinnalla, ja lähdemateriaaliksi lähteekseni nousseen teoksen, *Petri Sipilän Sukupuolitettu ihminen - kokonainen etiikka*, ja ajatukseni aiheesta tuntuivat viimein asettuneen aloilleen.

Valtavan laajaksi osoittautunut käsite ”sukupuoli” vaati raakaa tarkastelun kohdentamista ja supistamista niin oman käsityskykyäni kuin kirjallisen osion paisumisenkin vuoksi. Otin siis tavoitteekseni kirjallisessa osiossa ymmärtää sukupuoli- jaottelun historia ja laajuus, enemmänkin kuin pyrkiä muodostamaan ”tuomiota” asiasta. Työ- ja uskonto-historiaa tutkimalla pyrin myös muodostamaan tarkempaa kuvaa kohderyhmästäni: 70-80-luvuilla syntyneistä nuorista aikuisista. Kyseinen sukupolvi tuntuu uudistavan vanhempiansa järjestelmää valtavalla vauhdilla. Uudistushengessä vahvasti mukana oleva uudenlainen kulutuskäyttäytyminen nousi kohderyhmäni tärkeimmäksi ominaisuudeksi. Nuori tiedostava aikuinen pyrkii erottautumaan massasta erityisesti kulutustottumuksiltaan, ja tiedottaa valinnoistaan mielusti muille, mistä taas on syntynyt omanlaisensa tyylikunta. Eräänlaisena sukupolven yhteisenä päätöksenä muun muassa luomuruoka on noussut

näiden nuorten aikuisten tietoisuuteen.

Kyseisen sukupolven henki tuntuu kiteytyvän, kuten jokaisen aikakauden kohdalla, sen muodikkaimman osan ympärille. Nykyisen muodin henki tuntuu vain hyvin sekalaiselta ja hankalasti määriteltävältä: kaupunkilaisen ”uutuusmuodin” edustaja onkin hipsteri, itsensä kieltävä kulttuureiden ja aatteiden kollaasi.

Hipsterit

Hipsterit ovat vaikeasti määriteltävä, usein kaupunkilainen ryhmittymä, jonka tunnistaa sen alakulttuureita ja tyylejä lainalevasta sekasortoisesta mausta. Uusi kokeellinen musiikki, itsenäinen elokuva, ”lifestyle”-lehdet ja blogit saattavat kaikki olla keskenään tyylliltään hyvinkin erilaisia, mutta hipsteri yhdistelee niitä sujuvasti. Hipsteriys onkin eräänlainen sulatusuuni, häilyvä käsitys samasta mausta tietyin tyylisten ihmisten kesken. Hipsterin tunnistaa, mutta aatetta ei osaa määritellä. Kirjassaan *HipsterMatic* (Allen&Unwin 2011) Matt Granfield kuvailee hipsterikulttuuria seuraavasti:

”Sillä aikaa kun muu 2000-luvun massakulutusyhteiskunta on ollut kiireinen reality-sarjojen, tanssimusiikin ja Britney Spears’n alus-

hou-
sujen
sijainnin
selvittämisen
kanssa, taustalla on ollut kehittymässä uusi ylösnousemus. Kauan unohduksissa olleet vaatetyylit, oluet, tupakka ja musiikki olivat tulossa jälleen suosioon. Retro oli muodikasta, ympäristö arvokasta ja vanha oli uusi ”uusi”. Nuoret halusivat käyttää Sylvia Plath’n neuleita ja Buddy Hollyn laseja -he tekivät nörttiydestä ”coolia”. He halusivat elää ympäristöstävällisesti ja syödä luonnollista nonmukaista gluteiinitonta viljaa.

Ennen kaikkea he halusivat olla tunnistettavasti erilaisia erottuakseen valtavirrasta ja saavuttaakseen omaa kulttuurista syvennystään. Tälle uudelle sukupolvelle tyyli ei ollut ostettavissa ketjumyymälöistä, vaan siitä tuli jotain, joka löydettiin kirpputorin nurkasta tai, ideaalisemmin, valmistettiin itse. Muodikasta ei ollutkaan tähdeltä näyttäminen, vaan päinvastoin näyttäminen siltä, kuin ei olisi ikinä nähnytään televisiota.” (37)

Hipsteriydessä huomiota herättävää on sen varsinainen filosofian, tai edes tietyn koossapitävän musiikkityylin, puute. Hipsterit tuntuvat pikemmin kuin kuorivan muodista sen mikä on tyylikästä ja sopivaa, mutta jättävät vaille huomiota kaiken ideologian minkä takana kyseinen tyyli seisoo. Menneistä liikkeistä punk on hankalimmin lainattavissa, mutta nykyään kätevästi yhdisteltävissä jopa hipsterkulttuurin vakaudettomuuteen. Sisältöä hipster-liikehännässä tosin riittää juuri kulutustottumuksien ja luonnonsuojelun muodossa, vaatetus on vain eräs sen muodoista.

Mallistoni visuaalisen ilmeen lähtökohdaksi hipsterit päätyivät juuri erään tyylierikoisuutensa vuoksi: heillä on ryhmänä erityisen samankaltainen pukeutumistyyli, jossa usein näkee samoja vaatekappaleita käytettävän käyttäjän sukupuolesta piittaamatta. Vaate ostetaan tyylin vuoksi juurikaan katsomatta onko se suunniteltu eritoten miehelle tai naiselle. Sukupuoli hämärtyy toisinaan hipsterin pukeutumisessa.

Unisexhipsteri?

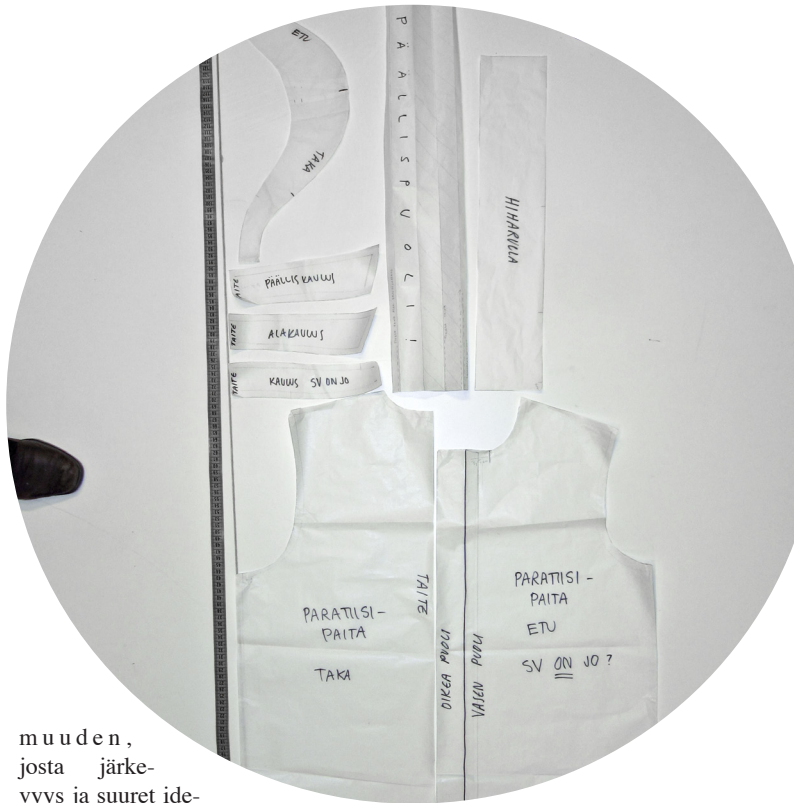
Kaupallisessa vaateteollisuudessa ei ole pohdittu unisex-vaatteiden mahdollisuuksia kovinkaan paljon. Ymmärrettävää tietysti, sillä onhan sukupuoli massamarkkinoinnin pääasiallinen myyntivaltti! Ryhdyin siis kohderyhmäni hipstereiden kautta tarkkailemaan mahdollisia tarpeita ja kiinnostavia muoti-ilmiöitä. Kävi ilmi, että suurin osa ihmisistä käytti silti kaupallisia perustuotteita, joten kyse ei unisex-vaatteen kohdalla voinut olla kovin mullistavasta visuaalisesta muutoksesta: sukupuoli piti vain ”häivyttää” perustuotteista. Päätin siis myös lähestyä suunnitteluprosessiani kaupallisesta näkökulmasta. Hylkäsin alkuperäisen, varsin muotoillun, ideani draperauksesta, ja palasin pohtimaan suunnittelua tarvelähtöisesti. Mitä kohderyhmäni todella käyttää ja haluaa? Mihin suuntaan muoti liikkuu seuraavan vuoden aikana? Keskityin siis muodostamaan ”ajankuvaa”, ideaa siitä, mihin voisin yhdistää oman ideani sukupuolettomasta vaatteesta.

Eräs inspiroivimmista muotisuunnittelijoista tässä vaiheessa oli Walter van Beirendonck. Ihailen hänen kykyään rakentaa visuaalisesti yhtenäinen, omape räinen maailma, missä itse vaatteet ovat vain osa kokonaisuutta. Ideaa toteutetaan tilaiteen ja valokuvauksen luovilla keinoilla, vaatteen ollessa eräänlainen lavastus, jota ympäristö tukee. Beirendonckin mallistojen esittelytilaisuuksietkin ovat eräänlaisia tilalaidetapahtumia: absurdeja, kokonaisvaltaisia tilanteita joissa vierailija saattaa kävellä vapaasti ja havainnoida koko teoksen sisältäpäin.

Unisex-vaatteen kannalta inspiroiduin eniten Peter Jensenin töistä. Hänen luomansa lapsenomainen tunnelma -mallit, vaatteet ja kuosit- vastaa omaa ajatustani unisex-vaatteen tyylistä. Vaatteiden tunnelma on Jensenin töissä kotoisa ja tutun turvallinen, mihin pyrin myös oman mallistoni kohdalla.

Viktor Papanek ja muotoilun ideologia

Toinen muotoilullisesti tärkeä lähtökohta mallistolle on Viktor Papanekin teos Turhaa vai Tarpeellista? vuodelta 1970. Papanek käsittelee teoksessaan suunnittelun tarpeellisuutta ja inhimillisyyttä teollisen muotoilun silmin, mutta tulee samalla kuvanneeksi vaateteollisuuden näköalatto-

muuden, josta järjestyksessä ja suuret ideat ovat usein kaukana.

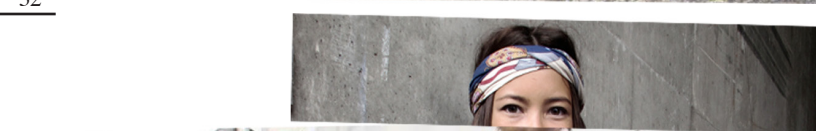
Suunnittelu on usein vain uuden tarpeen luomista asiakkaalle sen sijaan että ratkaistaisiin havaittu epäkohta. Papanek on teollisena suunnittelijana inspiroiva, koska hän pyrkii muotoilijan työllään löytämään uusia toimintaperiaatteita esteettisten muotojen sijaan. Tärkeää ei siis ole parantaa vain esteettistä ulkokuorta vaan jopa vaihtaa koko esineen funktio parempaan, niin sanotusti pyrkii löytämään pyörälle uusia käyttötapoja sen sijaan että keksittäisiin pyörä uudelleen.

Kyse on eräänlaisesta ”esineetöistä” muotoilusta, ideatasolla tapahtuvasta keksijän työstä. Samankaltaista funktioiden uudelleenajattelua toivoisin myös vaateteollisuuteen. Pelkkää vaatteen esteettistä muotoa on koluttu loputtomasti variaatioin, mutta harvoin mallistojen takaa löytyy uudenlaista toimintaperiaatetta; vaihtoehtoista funktiota jo tehdyille.

32

12

Esimerkkiä muotimaailmassa näyttävät arkivaatteen oloisiksi suunnitellut urheiluvaatteet, joissa erikoismateriaalit ja yksityiskohdat ”piilotetaan” arkivaatteen muotoon. Näin käyttäjä voi yhdistää erikoisvaatteen ominaisuudet, vaikkapa laskettelutakki talvitakkina, jokapäiväiseen käytettävyyteen.

Mallistossani kiinnitän erityisesti huomiota perinteisen vaatteen uudenlaisiin käyttömahdollisuuksiin unisex-vaatteena enemmänkin kuin loisin minkäänlaista uutta ”merkkijärjestelmää” tai esteettistä uutuutta. Pohdin jo olemassa olevien muotojen käyttömahdollisuuksia ja uusia merkityksiä. Tarkoituksena on antaa käyttäjälle ahaa-elämys; kas, tämäkin tuttu tuote voi olla unisex. Pyrin välttämään turhaa uudelleenmuotoilua, jota

Papanekin esimerkin tapaan moderni teollinen muotoilu pahimmillaan edustaa:

”Toimiiko se?”--Koska järkevästi hoidetussa kodissa herätyskellot harvoin lentävät ilmaan lähes 800km/tuntinopeudella, on kellojen ”virtaviivaisuus” tarpeetonta.”

”Uutuus uutuuden vuoksi”-ajattelu on tuntuu sivuutaneen tuotesuunnittelun järjen ja funktion. Jälleen Papanekin sanoin:

”Käytettävissä olevien uusien valmistusmenetelmien ja loputtomien uusien materiaalien vuoksi taiteilijat, käsityöläiset ja muotoilijat kärsivät nykyään absoluuttisen valinnanvaikeuden hirmuvallasta. Kun kaikki on tullut mahdolliseksi ja kaikki rajoitukset ovat kadonneet, muotoilusta ja taiteesta saattaa helposti tulla jatkuvaa uutuuksien etsimistä, ja taiteilijan tarve luoda uutuuksia aiheuttaa aivan yhtä voimakkaan uutuuksien tarpeen katsojassa ja kuluttajassa, kunnes uutuus uutuuden vuoksi tulee ainoaksi normiksi.”(38)

Muotimaailman kohdalla ei liene tarpeellista tähdentää uutuuden merkitystä. Jo malliston suunnittelun alkuvaiheessa huomasin perääntyväni valtaisan uutuuden pakon edessä ja palaavani perinteiseen, jo toimivaksi todettuun, jopa äärimmäisen kaupalliseen vaatteeseen. Halusin käyttää näitä valmiiksi muovautuneita elementtejä uudella tavalla, jonka punaisena lankana juoksee unisex-ajattelu, enemmänkin kuin lähteä keksimään uutuudelle nimeltä ”unisex” rajoittamatonta, mielikuvituksen rajoissa häilyvää abstraktiota.

Suunnittelumetodit

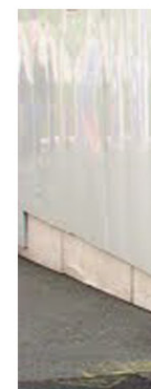
Ensimmäinen lähtökohtani olivat kirjalliseen teettämäni kyselyt. Haastattelin muutamia ihmisiä eri aloilta ja eri elämäntilanteista pyytäen heitä määrittelemään maskuliinisuutta tai feminiinisuutta sekä kertomaan omista kokemuksistaan. Haastattelujen kautta sainkin muutamia hyviä ideoita malliston muotokieleen. Tarkempaa visuaalista lähtökohtaa lähdin etsimään kohdeyleisöni kenties tärkeimmästä kanavasta: blogeista.

Muotiblogit, valokuvablogit, pyörä- ja lifestyleblogit ovat hipsterin raamattu. Ne määrittävät tulevat muotivirtaukset ja nostavat esiin uusia idoleita. Blogien kautta määrittyikin varsin nopeasti mallistolleni inspiraatio- sekä kohderyhmä. Vanhaa tyyliä, arvoa ja laatua ihannoivat hipsterit tuntuvat kuluttavan vastoin aikakautemme valtavirtaa: kaupasta uusina hankitut tuotteet ovat monesti hyväksi todettua luottomerkkiä, laadusta maksetaan ja siihen luotetaan. Kirpputorilöydöt ja perintöesineet maustavat tätä tyyliä useimmiten hyvin klassista makua. Klassisiksi muotituotteiksi lasketakoon muun muassa Apple tuotteet ja Fjalraven, puhumattakaan kukoistavan pyöräilykulttuurin villityksistä.

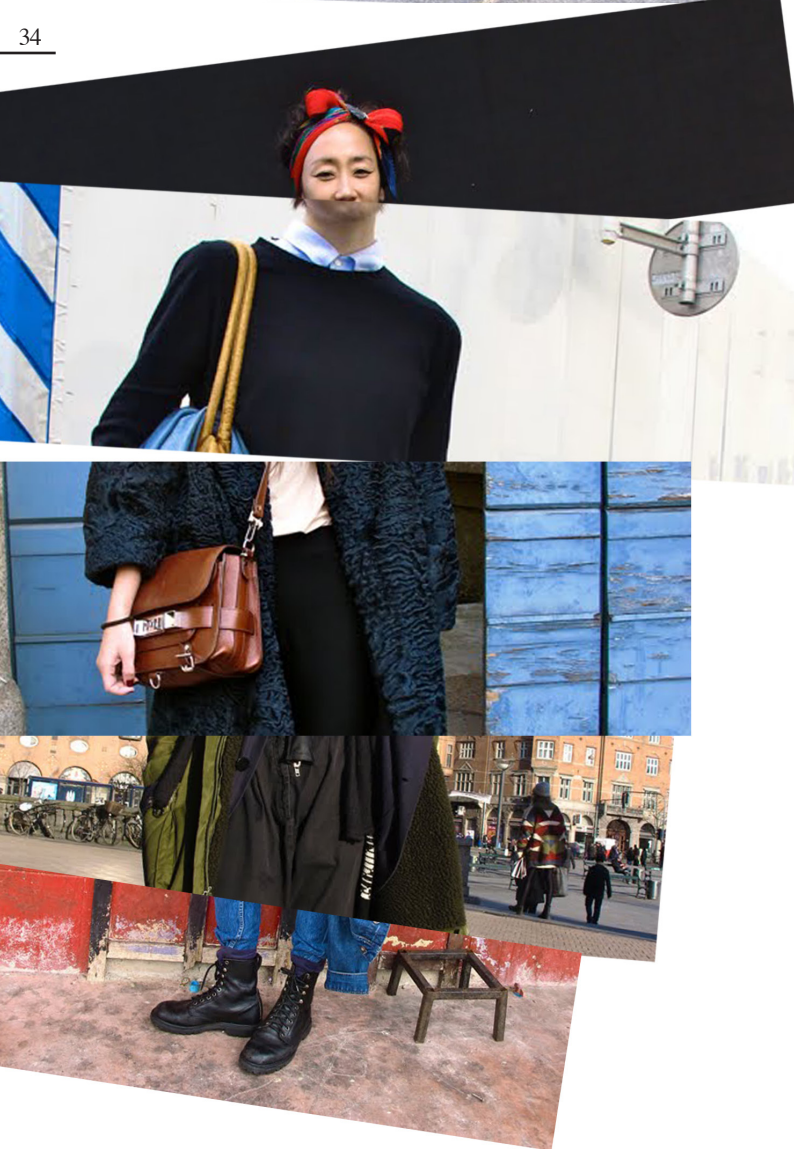
Eriyisen huomattava piirre hipsterimuodissa on kuitenkin sen tarve kieltää itsensä; korostettu omaperäisyyden tavoittelu. Massatuotteita paheksutaan ja erityisesti vaatteiden kohdalla suositetaan yksilöllisempiä tuotteita, kuten kirpputori- tai vintage löytöjä. Kirpputorikulttuuri onkin herännyt jälleen henkiin, ja mieleenpainuvimmat tuotteet löytyvätkin usein niitä etsimättä.

Aartenetsintä

Kirpputoreille mennään aivan eri mielentilassa kuin perinteiseen ostoskeskusliikkeeseen. Mainonnan ja näkyvyytensä vuoksi massamerkkien myymälään astumisessa ei ole mitään yllättävää: merkin tyyli ja laatu on useimmiten tuttua kauden värikarttoja myöten, joten harvemmin tutuista myymälöistä löytyy mitään odottamatonta. Sen sijaan kirpputorikierros tarjoaa aivan päinvastaisen elämyksen, kun korkeintaan yksittäisen kirpputorin tyylis- tä voidaan vain arvailla mitä valikoimista saat- taisi löytyä.

33

Useimmiten kierros tarjoaa odotusta, katselua ja kriittistä arviointia; toisin sanoen kirpputorille mennään spontaanisti ilman ennakko-odotuksia. Laatua ja valmistajaa tarkastellaan kriittisemmin, eikä tietyn tuotteen hankinta usein ole pakollista.

Jalkauduin siis ideoimaan Helsinkiin ja Lahteen useina viikonloppuina tarkastelemaan niin kirpputoreja kuin niiden asiakaskuntia. Keräsin talteen kaiken inspiroivan palapelin osista talviturkkeihin. Useamman viikon saldo oli valtava määrä visuaalista aineistoa: värimaailma sai innoitustaan lasten leluautoista ja anorakki muotonsa vanhasta metsästystakista.

Karsinta

Seurasi jälleen vaikea karsinta. Päädyin kahteen menetelmään löytää parhaat palat: ensin muodostin kangastilkuista, napeista, kuvista ja muusta materiaalista haptisia moodboardeja, jotka näyttivät jakautuvan kolmeen tyyliisuuntaan. Ensimmäinen ja selkein koostuu metsän ja sateen sävyistä; erähenkisestä tunnelmasta. Toiseen keräsin vintageaineksia; henkseleitä ja korumaisia nappeja, tuhtia ja tyylikästä. Kolmanteen kasautui pääasiassa Helsingistä löytämäni ”lelutyylin” ainekset. Leikatusta

muovilevystä tehdyt korut, tai sinällään narulla kaulaan ripustetut leludinosaukukset ovat varsin tavallinen Punavuorelainen näky. Karkkimainen, voimakas värimaailma, humoristiset kuosit ja ideat yhdistyvät sujuvasti klassiseen seilorityyliin.

Näistä kolmesta lähdin jälleen erittelemään pääkohtia. Mikä oli kyseisen ”jutun” kannalta se tärkein elementti? Vyö, joka tekee asun, vai nappi, joka tekee tuotteen? Päädyin rohkeasti erittelemään tärkeimpiä kuvakollaaseiksi, joihin kokosin muotoja, yksityiskohtia ja ma-

teriaaliyhdistelmiä, jotka koin omaan ajatukseeni sopiviksi. Esiin nousivat erityisesti kuosin tai jopa miniprintin, tarve, sekä yksityiskohtia, jotka olivat lähinnä käyttäjän omia sovelluksia: punttien ja hihojen rullaus, sitominen, liian pienet tai suuret koot sekä kontrastiset yhdistelmät. Näistä poimin tärkeimpinä mini/maxi-mitoituksen ja idean omasta kuosista.

Tuotesuunnittelu ja asiakaslähtöisyys

Printin tullessa mukaan suunnitteluun kykenin muodostamaan eheämpiä asukokonaisuuksia yksityiskohtien ja laajempien pintojen avulla. Printti toi sinällään painettuihin tuotteisiin niin vahvan tunnelman, että yksinkertaistin nämä tuotteen klassisempaan tyyliin. Muotoilullisesti haastavampina lähdin kehittämään muun mu-

assa anorakkia, housuja ja erilaisia haalareita. Ulkotakkeja ja haalareita syntyikin prosessissa eniten ja niistä tuli hallitsevimmat elementit mallistossani.

Jokaisen tuotteen kohdalla aloitin suunnittelun käyttäjän lähtökohdasta: mukavuus, funktionaalisuus ja klassisuus nousivat tärkeimmiksi. Mietin, mikä tuo vaatteelle lisäarvoa; miten laadun saisi tuntumaan laadulta? Erityisesti housuja suunnitella kiinnitin paljon huomiota sisäosien suunnitteluun. Chinos-tyylinen vuo-

ritus ja taskupussit, koristenauhat ja muut piilossa olevat elementit tuovat tuotteeseen lisäarvoa. Joidenkin tuotteiden hintaa huollittelu toki nostaa -materiaalin laadusta edelleen tinkimättä - mutta klassikkotuotteita uudistettaessa katsoisin tämän olevan varsin oleellista.

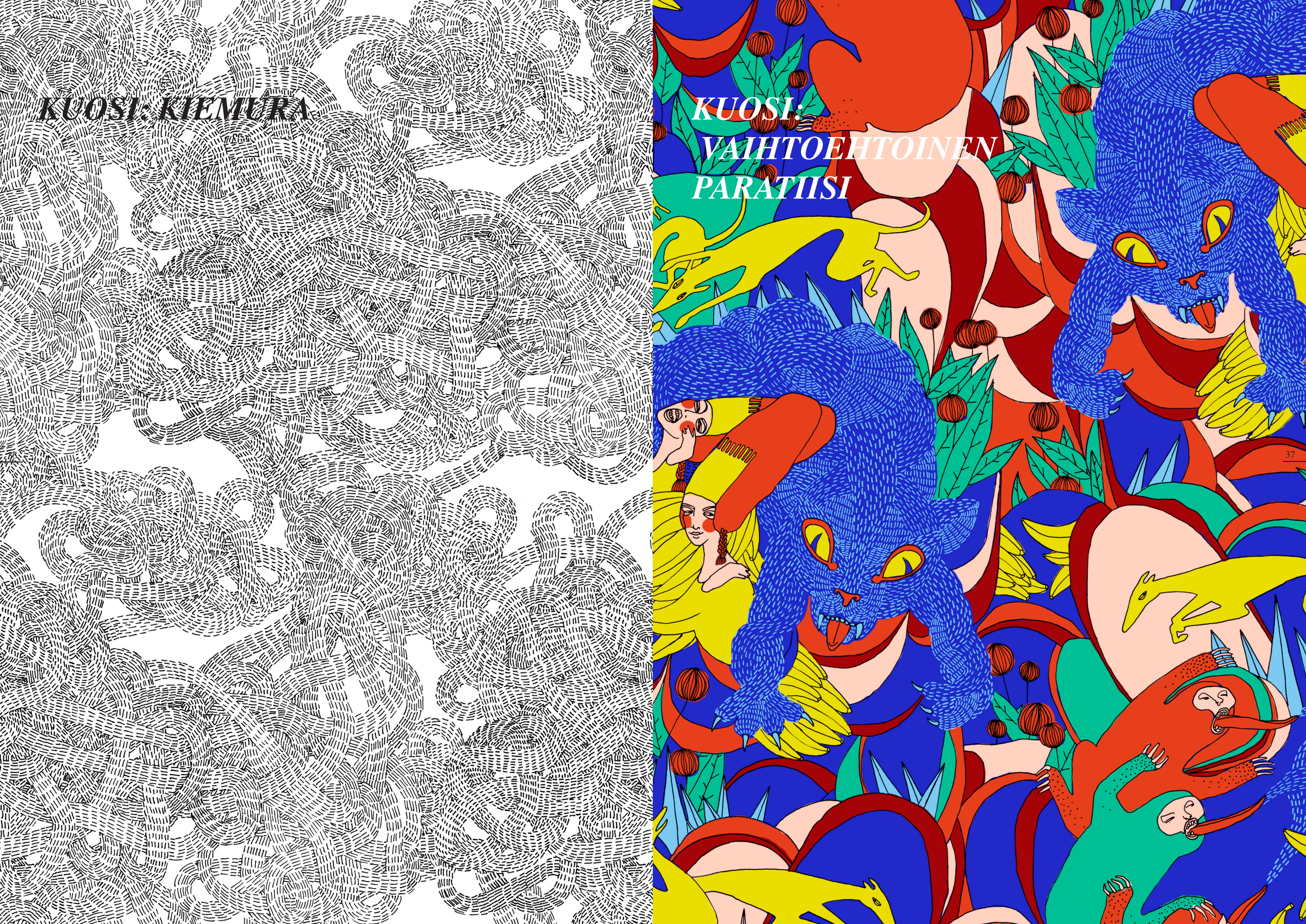
Toinen valtava haaste laadun ja hinnan ohella on puhtaasti muotoilullinen kysymys unisex-vaatteen kaavoituksesta. Ensimmäisenä tuli miettiä, kaavoitanko tuotteet erikseen, osan miehen ja osan naisen päälle, vai pyrinkö yhden koon mallistoon.

Pitkän ja hartaan piirtämisen jälkeen päädyin jälkimmäiseen; muutoin päätyisin jälleen korostamaan miehen ja naisen fyysisesti erilaista figuureita samoin keinoin mitä pyrin välttämään. Päätin siis mitoittaa tuotteet ”keskikokoiselle”, androgynille vartalolle.

Yksittäisissä tuotteissa keskityin pelkistettyihin muotoihin ja väriihin, kun taas asukokonaisuuksissa muodostin rikkaita värikkökonaisuuksia yhdistelemällä

KUOSI: KIEMURA

*KUOSI:
VAIHTOEHTOINEN
PARATIISI*

tuotteiden vastaväripareja. Asujen siluetit yhdistelevät istuvaa ja väljää, mutta jokaisessa vaatteessa liikkuvuus on tärkeä elementti. Istuvuutta ei niinkään ole haettu vain kaavoituksellisella muotoilulla vaan myös valmiin tuotteen muuntelulla: vyöt, henkselit, punttien ja helmojen rullaus, sekä erilaiset nauhakujat tuovat säädettävyyttä ja siten parantavat istuvuutta eri mallisilla käyttäjillä.

Ihannetilanne olisi, että sama vaate toimisi istuvana versiona isommalla käyttäjällä, kuin myös väljästi ”roikkuvana” ja käärittyinä pienempikokoisella. Toisin sanoen vaatetta pitäisi pystyä muokkaamaan mittasuhteiltaan eri kokoisille ja mittaisille ihmisille tietyissä raameissa.

Malliston kokoaminen

Kokosin suunnittelemistani yksittäisistä tuotteista toimivia asukokonaisuusvaihtoehtoja, joista valitsin parhaat ja niin edelleen karsien alun perin 18 asun malliston kahdeksaan asukokonaisuuteen.

Suurin vaikuttanut valintakriteeri oli tuotteen ja asun toimivuus unisex-mallistossa. Pyrin välttämään liian naisellisia tai maskuliinisia tuotteita, ja piilottamaan kyseiset elementit toistensa lomaan niin, että mikään niistä ei nousisi hallitsevaksi. Pyrin myös välttämään liikaa erikoisuudentavoittelua ja suosimaan käytännöllisiä tuotteita. Tässä karsinnassa osa kantavimmista tuotteista tipui liian erikoisina muutoin varsin neutraaliksi kääntyneeseen mallistoon. Jätin materiaaliltaan muutaman erikoisemman tuotteen ja keskityin hiomaan loput funktionaalisempaan muottiin.

Lopputulokset

Ompeluprosessissa edelleen hie-
man muuttunut mallisto säilytti kuitenkin hyvin alkuperäisen ajatuksen käytännöllisestä ja kotoisasta vaatteesta. Laaja materiaalikartakin asettui kauniisti ja tuotteet lomittuvat luonnollisesti. Kokonaisuutena mallisto on erittäin toimiva ja helposti yhdis-

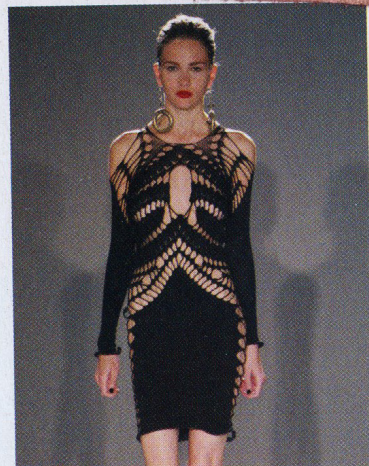
teltävissä. Jopa niin toimivasti, että kuvauksissa oli erittäin vaikea päättää parhaiten toimivat kombinaatiot. Asusteilla vaatteet muokkautuivat todella kauniisti niin mies kuin naismallinkin päälle.

Ainoa harmittamaan jäänyt takaisku oli Vallilan kautta painettu digiprintti *Paratiisi*, jonka tulostuksessa ilmeni huomattavia ongelmia. Pohjana ollut Eurokankaasta hankittu viskosisekoite käyttäytyi painettaessa arvaamattomasti (oletan testivedosten jääneen tekemättä), jolloin värit toistuivat yli puolet haaleampina ja kuosin hento viiva pahasti levinneenä, muihin väreihin sekoittuneena. Vallilan paino-aikataulu oli myös kaksi viikkoa myöhässä, joten sain painokankaan vain päivän ennen lopullisia malliston kuvauksia, joten Paratiisipaita oli ommeltava värin painetusta, haaleasta kuosista. Idea näkyy edelleen hyvin tuotteessa, mutta Paratiisipaita jäi täysin protoksi muun malliston ollessa täysin myyntikuntoinen.

NEULEKUOSI: TIMANTTI

SUUNNITTELU

Mark Fast

i-D BEST OF BRITISH ISSUE

Natascha Stolle

Suunnitteluvaiheessa keräilin paljon inspiraatiota internetistä blogeista. Monista tärkeimpinä mainittakoon:

www.boooooom.com
www.butdoesitfloat.com
www.facialawareness.tumblr.com
www.fecalface.com
www.lookbook.nu
www.facehunter.blogspot.com
www.blackaholic.com ja
www.bumbumbum.me

Printattua kuvaa, lehtileikkeitä, löytöjä kirpputorilta, ajelehtivia nappeja lattiolta; inspiraatiomateriaalini ilmentää selkeimmin myös kohderyhmäni kiinnostuksen kohteita ja elämäntyyliä. Visuaalinen innoitukseni kiteytyi kolmeen tyyliuuntaan: Vintageen, Woodsiin ja Seiloriin. Lähinnä jako helpotti valtavan tavaramäärän seulomista väri- ja mallikartoiksi. Lopullisessa mallistossa eri tyylien inspiroimat tuotteet yhdistyvät ristiin keskenään, vaikkakin inspiraatio kuhunkin tuotteeseen on tullut jostain ryhmästä.

TYYYLI: WOODS

Varennekakku

1 dl espressokahvia
250 g tummaa suklaata
250 g voita
2 dl vaaleaa ruokosokeria
4 kananmunaa

Laita uuni lämpen-
asteeseen. Vuoraa
foliolla. Voitele ja
folion pinta.

Kuumenna ka-
Lisää murene-
tellen ja sulata
päästä kiehum-
voita vähän ke-
vesihauteesta
kananmunat,
taikina vuokaan.

Kypsennä noin tunti uunin keski-
asolla. Kakku nousee reippaasti ja
itsähtää. Se on tarkoituksin; pinta
ja kauniin, halkeamia muistutta-
n kuvion.

Jäähdytä kakku. Irrota vuoa-
sta siirrä kakkupaperilla vuoratulle
talle. Puuteroi kevyesti tomu-
rilla. Tarjoile esim. Cointreaulla
tetyt kermavaahdon kanssa.

kesäkuu vk 24 24

SMARTYARD
WWW.MBSMARTYARD.IT

NATURAL
WORK
DESINGH
Also
③

PANTONE®
13-1021 TPX

CONSTANT DENSITY LENSES

Ray-Ban

SUNGLASSES BY

BAUSCH & LOMB

The world's finest sunglasses.

Munakoiso-parmesaanipaistos
4 ANNOSTA

1 kg (3–4 kpl) munakoisoja
100 g ilma-kuivattua kinkkua
2 dl vastaraastettua parmesaanijus-
toa
250 g mozzarellajuustoa
Tomaattikastike
2 tlk (400 g) säilykekirsimä-
tomaatteja tai tomaattimurskaa
1 sipuli
3–4 valkosipulinkvnttä
4 rkl oliiviöljyä
1 dl tuoretta hienonnettua oreganoa
2 dl tuoretta hienonnettua basilikaa
1 tl suolaa

2 tl sokeria
1 rkl balsamiviinietikkaa
jauhattua mustapippuria

1. Valmista ensin tomaattikastike. Kuori ja hienonna sipuli ja valkosipulinkynnet. Kuumenna oliiviöljy korkeareunaisessa pannussa ja lisää sipulit. Anna sipulien kevyesti ruskistua, jotta niiden maku hieman karamelloisoiuu. Lisää tomaattisiäykkeet ja yrtit. Mausta suolalla, soke

tuksen alla, kunnes viipaleet on hieman ruskistuneet. Käännä munakoiso ja leikkaa paahtaa myös toiselta puolelta.

3. Kaada kolmasosa tomaattisaukosta uunivuokaan pohjalle. Ripottele päälle maustamis- ja paistamis- ja mausteet. Maustamiseksi puolet munakoisista viipaleista, ja saunan toinen kerros. Kaada munakoisipölyä päälle vielä ohut kerros tomaattisaukusta, ja lisää loput maustamis- ja paistamis-

4. Mussera tomaattisaukusta juustotäplä uustot paistoksen päälle. Laita uuni 50-asteisen uunin lämpötilalla noin 30 minuuttia, kunnes juustot ovat saaneet uunin rapean pinnan. Tarjoa pastan ansia tai liian kuumien lisäksi ke-

ATTENTION
製品のお取扱いについて

PANTONE®
2847 TPX

PANTONE®
300 TOY

PANTONE

PANTONE® 4485 C

PANTONE

PANTONE

[illegible]

YHDISTÄ PUOLENSÄÄRENN
PITEÄ ANORAKKI TRENSSI!

VUJA

(sinisen talin
meirinki
pidennettyinä)

kuvapunaista
anorakista
piirto-
kuvasta
desktop!

ASU
10

KUVIO
GARDIGAANI

HAALARISHORTSIT

- smartshorts
yhdistettynä
paitaan: voi roikot-
taa suorana tai
kiristää vyötärön
lanteelle tai vyötärölle
vyöllä! - meiko-
nainin tai miehe-
käs.

- wifebeater yläosa?
- meikimys:
ribtoppi

- kapen
resori
pysäköity
+ muut
→ verhoapaita tms?

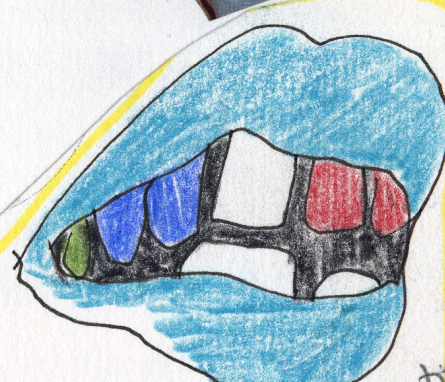
→ ANORAKKISHORTSIAKU
TAI YHDISTÄ
TILKUTAKKIIN!

vyötärölle leveäns
kumi nauha sivulle

neulekuvio, jossa ehkä naruja
+ hoksia? ja applikaatioita?

laukatupsut
(pipotupsut?)

neule
kuvio
oikea
tyyppi

applique
su
random
värilliset
hampaat

minimint
sitomisenarv
(vyötärön
silmissä!)
tai sidos
naiselle

nauha-
kujat

pääkallo
mikä
on kanta?

la

ALUSVAATESETTI

- KALSARIPAITA, PIKKARIT & TOPPI,
KALSARIT
- miniprintti tai paratissi...

12

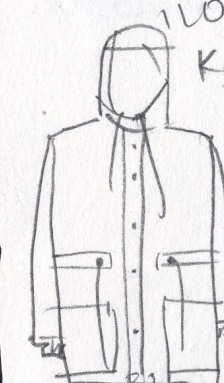

pehmeä
molekapiilotu

49
LONAN MYLLYKUVIO

Kangasanorakki/
paita = puvilla
kangas + PRINTTI
saimat saavat kuitat
tapa, ei vortta!
annat talle: Fiili
kumppariksi
"NEUO
ASU"

neppari
kiinnitys
+ vetonaruja!

77

hiitosimukka
kavlasen
koru

hentshi
kuvio
paita tms.

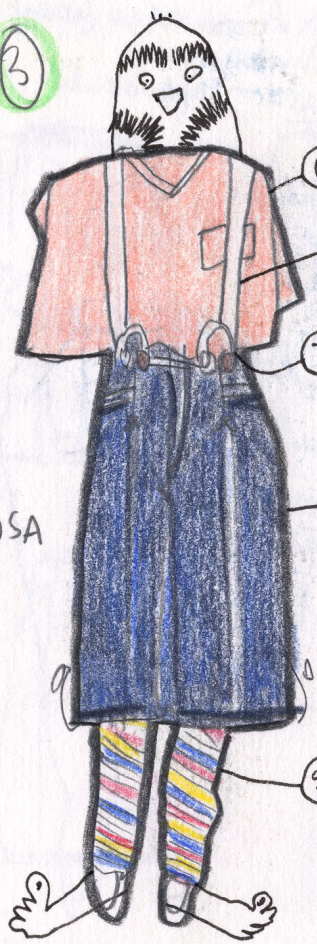
spensat
hentshi
toivut
housut
pellekuvio
hamas

nillukuvio
maihari

paidan kiinnitys
NEPEILLÄ?

ET-PAITA !! TAI KIHATON? DANDIES

3

cropped tee

horistecellu
napit
niskessa tai
helmassa
- v. aukko

suspenders!
VAUKNAHASTA HENKSELIT!
napilla vai klipseilla?

underwear set:
top & pants!

high waist
pants

säilyshimet
jaquard

TUMMANSININEN TWEED ???

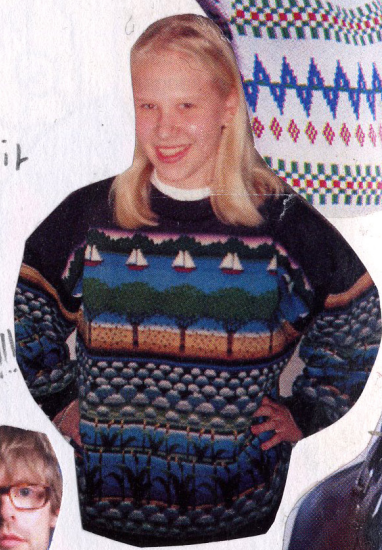
- rullattavat lahkeet soljilla
- vyötäröltä n. 10cm enemmän laskostukset
elkää = pitkä/horhea vyötärö.
- HUOM! PESUVIIMEISTEY = worn out look
- vahvistushaukat kontrastivalkoisella
dms beigellä MM X

tulla
tusta
neule

- tashunpussin sisusvari ??
- talakaitale vyötäröön

lenkki
kantapää?
prolisuhte

lenkki?

takki
- heliötasut
- ilmarvaihto sirkat kaimaloon!
- valk. sisus huolitellut, napit,
"laivastoraru" ruskeat nahkatopparit
lenkillä narvulla
- hupussa pikkulippa
- hihasa snadi kumpparikirishys
- taakse vuoreen vuorikaanasta
- puoliku, muuten ei
vuorta!
- etun sirun myytasut

vakosameth
housut, dropcrotch
- skinny leg

zaran
sammur

"Kivinapit"

huusuihin käsikelly pesu tai
huluta sametta hankalla
hienepaperilla
- takana pui "halkio"

3/4 OSA

50

4

rain
jacket

neule!
jaquard

white belt
nahkapunonta

CASUAL
LÖKÖ
ZARA

- Vuori + sisätasut
- musta verkkonori!
- hupussa + hihasissa!
- KULTAISET NIPPELIT
- vatska, vehmet,
- narunpää, napit...
- Geiloringsi

tashun
napit
reimi
hinnat
olalla, tashu-
olkatista alta

kapeat
tahetashut
etäällä
Zaran + sin
chinoset?

DROPCROTCH CHINOS
kapea puinti, semilyhyt
rullalla + vuorilengas?
kaantolake

Acne, 570 e.

valkosta pahan
neulem
Vaihto-
2 huppa = form tallu
kankaasta, tashu
neulesta! napitetone

anorakk
sadematsku

loose
shirt

paratissi-
aplikaatio!
mustavalko tai
printhi

TAI
etukappale 2x kangas =
kaikeksi muu läpinäkyvä
paitti etosa

gobelin
chinos

CHINOS

- takana ripustus
- tilaa olalla
- velli

minilaskokilla
mystyraitas dms?
eten

- kynnärlaput?

JERSEY KIIHA

tasainen?
leveys vartaleks

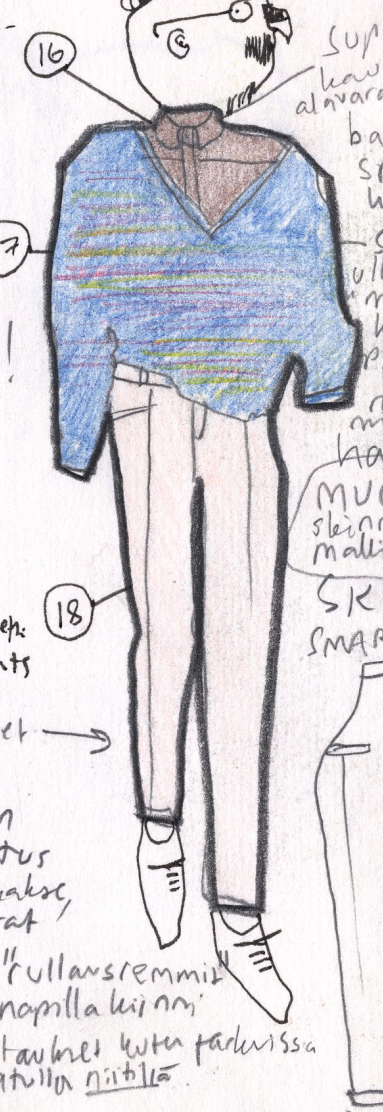
vakosameh
skinny pants

semilyhyt

- kapeat alavarat
tuplatat neulesta
(tue?) noin 1,5cm
- tashu tilkkaukset!!

housuihin
semipussitus
lantioille taakse,
edestä suorat

- lahkeisiin "rullansremmit"
kankaasta, napilla kiinni
- vahvikeiniittaukset kuta farkissa
Valk. upseeritallu naitilla

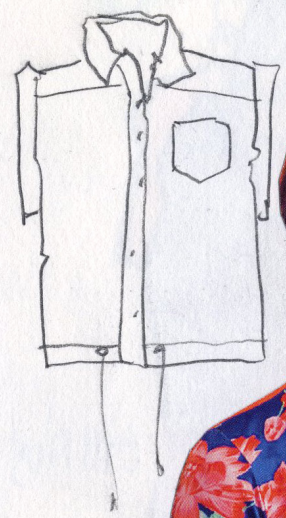
Supermini
kaulukset
alvaramitta
baby
spot
knit?
- sarmat
- ulkopuolell
- möylyksi
- kuten hien
- protoney
- laessa!!
- naitilla
- minilasku
- kaa
- MUOTO
- skinnypants
- malli = oppar
- desko
- SKINNY
- SMARTPANT

5

6

51

HAAVARIASU - SEILORI HENKINEN?
haalarissa kangasbloukkaus!
+ väri tietty

"LEPAKKOTOPPI"

- hihat nappi lenkeillä
rullattu ylös.
- helmassa
navahauja
- ei väliä tasuja?
- nappilista,
milonapit?
elli jotain kivaa
- villahousut
tilaa; väijähtö
nalle; mitoitamiehelle
- vyötäröltä
kankaasta
- feikkinaapit ellei
oikea nappilista?
- kapea resori
pintassa. resoriin
joustinlangaa
messin?
- vyötärölle
- henkeli napit !!

loose printed tee

overalls

21 wool pants jaguard

20

21

- sisännäpö = ?
selvämmpitus
- kinnätkäkururi!
tuhla kaulus
kinnätkäkururi!
kinnätkäkururi!
kinnätkäkururi!
kinnätkäkururi!

BOHEEMI

22 overall one piece!

pitkä pässi +

hauha
lupa
mish
tasu
smen

päällä gobelini
liivi + joku systeemi
* harva
luhta perseen
alle - kinnätkäkururi!
tai joku muu asia.

MALLISTO AS IT IS 1.8

TAKIT	BOYFRIEND	LYHYT TAKKI	PITKÄ ANORAKKI	Super pitkä tresssi anorakki
Housut	PITKÄT SHORTSIT	PEDRODITCH ZARA	CHINOSUKKA	SKINNY SAMETTI
HAALARIIT	KOKO ASU TAI PAITA JA KANGASHOUSUT!	HAALARIIT	SHORTSIHAALARI	KOKO HAALARI
PAIDAT	PAITA 2X	JAGUARDNEULE	GRANFADHUT NEULE	APLIKAATIOPAITA
TOPIT TMS. TEES	WORKERSHIRT	CROPTOP	KUOSILEPÄIKKOHIMA	
EKSTRAIT	ALUSSETT	PUNOS-VYÖ	HENKSEUT	TARVITTAVIA KANKAITA: - alusvaatematsku! - t.s.in chinos housu kangas

56

MATERIAALIT

58

*PUUVILLASEKOITE
TWILL*

50% Puuvilla
25% Villa
25% Polyester

Ei vesipesua
Silitys 2

BABY VAKOSAMETTI

100% Puuvilla

Pesu 40°C
Silitys 2

ROSY - GOBELIINI

58% Puuvilla
32% Polyesteri
10% Akryyli

Pesu 30°C
Silitys 1

*POLYESTERSEKOITE
ERÄ*

Polyester-
puuvillasekoite

Pesu 40°C
Silitys 1

*MODA SPECIALE 151
VALENTINO*

100% Villa

Ei vesipesua
Silitys 1

*POLYESTERSEKOITE
ERÄ*

Polyestersekoite

Pesu 40°C
Silitys 1

*APRICA
POLYESTERI*

100% Polyesteri

Pesu 40°C
Silitys 1

*EVITA
STRECTHVILLA*

78% Villa
20% Polyamidi
2% Elastaani

Ei vesipesua
Silitys 1

MOSS CREPE

63% Polyesteri
32% Viskoosi
5% Elastaani

Pesu 30°C
Silitys 1

*CARITA
STRETCHPUUVILLA*

95% Puuvilla
5% Elastaani

Pesu 30°C
Silitys 2

SOPRANO CREPE

100% Polyesteri

Pesu 30°C
Silitys 1

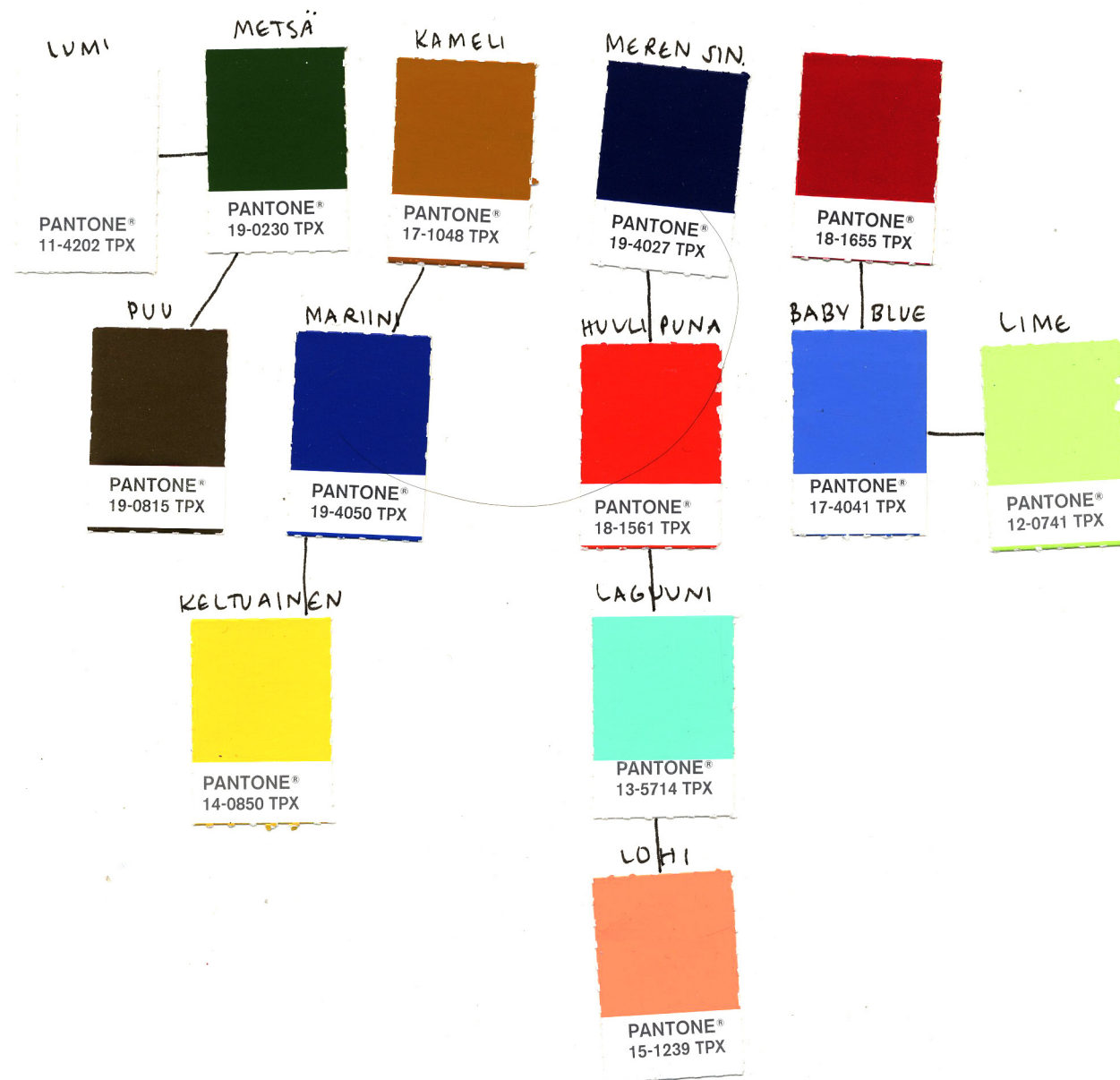
*PARATIISIPAITA
DIGIPRINTTI*

50% Viskoosi
50% Polyesteri

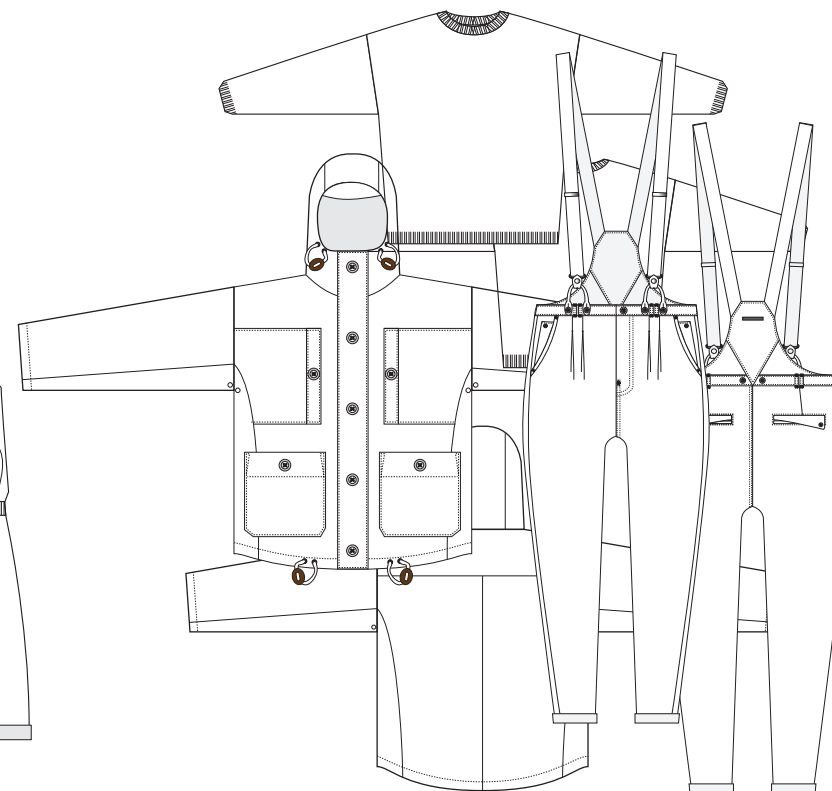
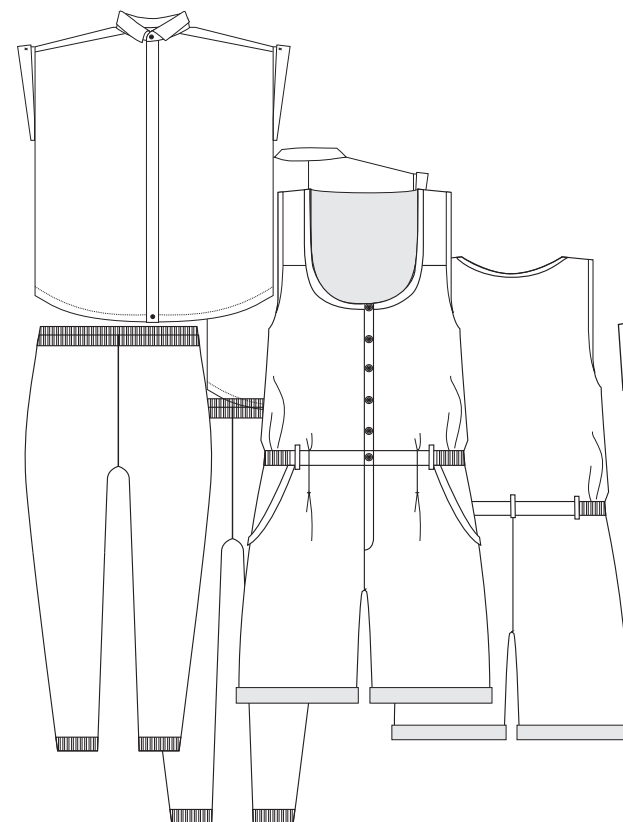
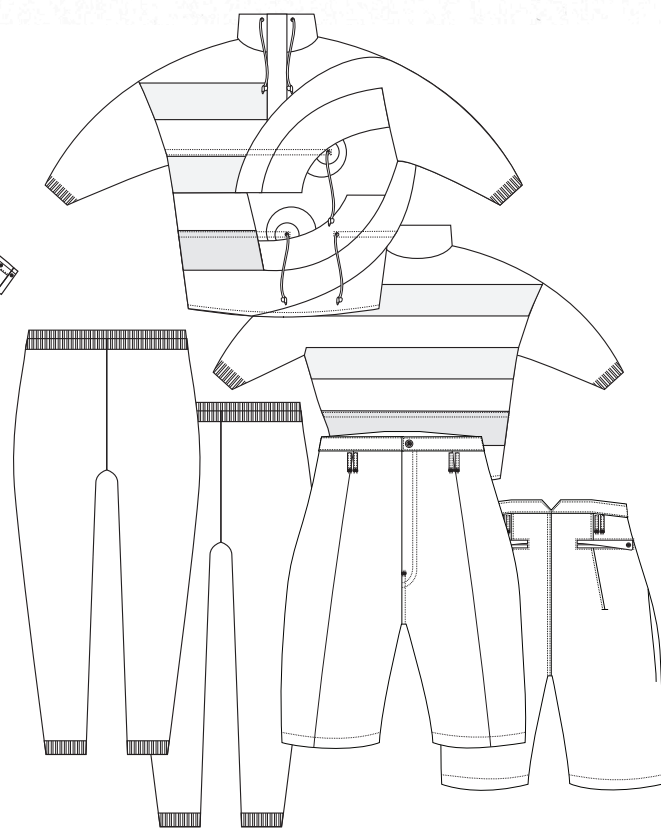
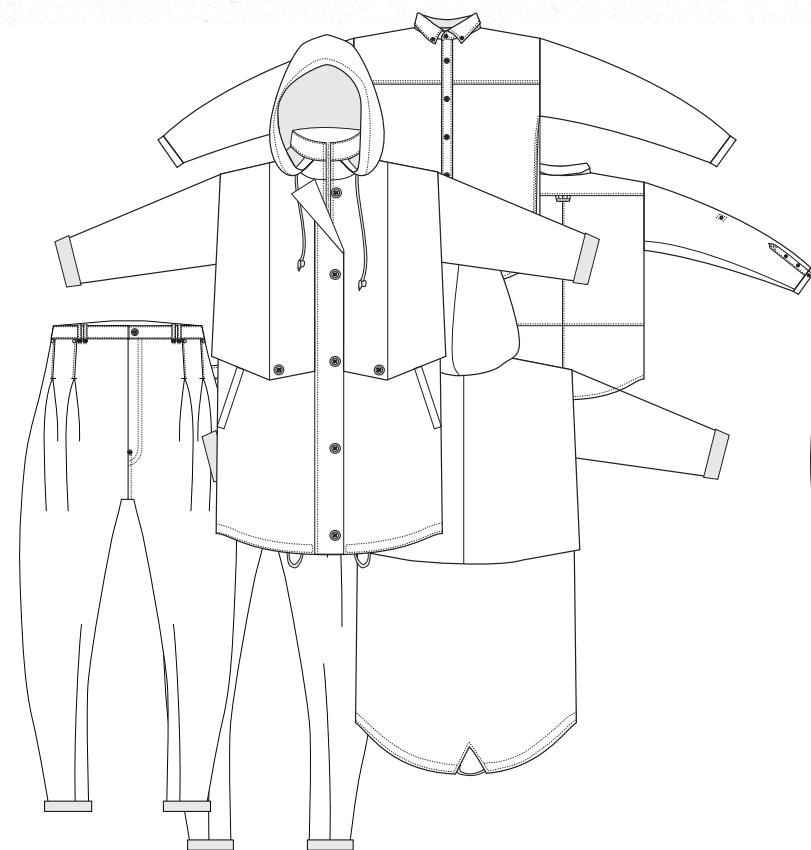
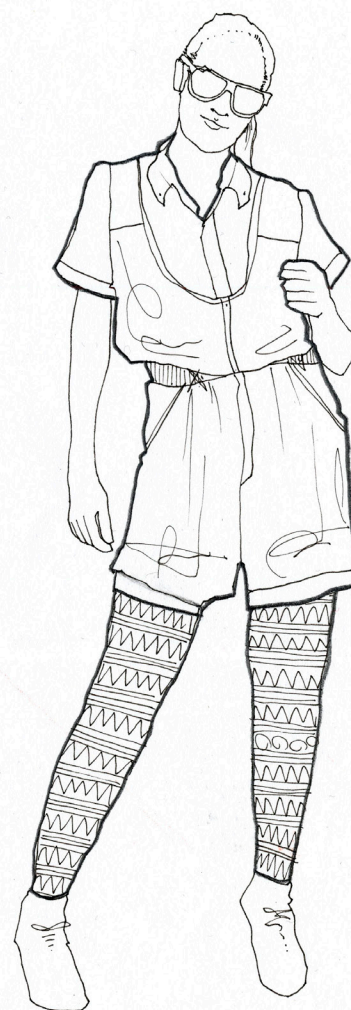
Pesu 40°C
Silitys 2

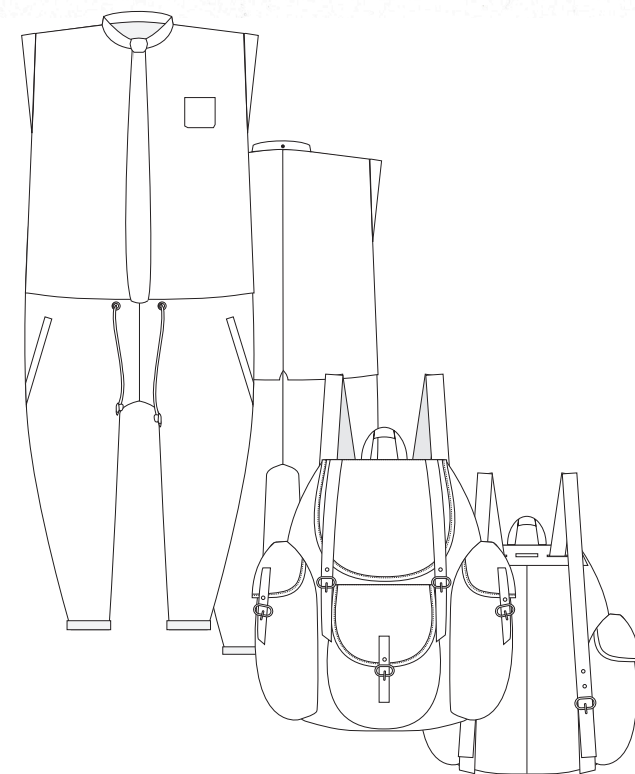
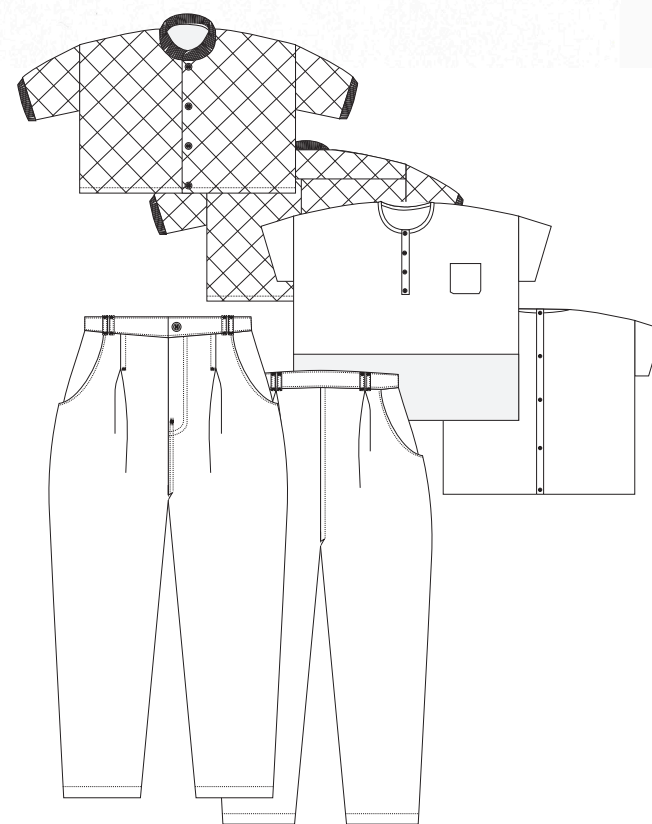
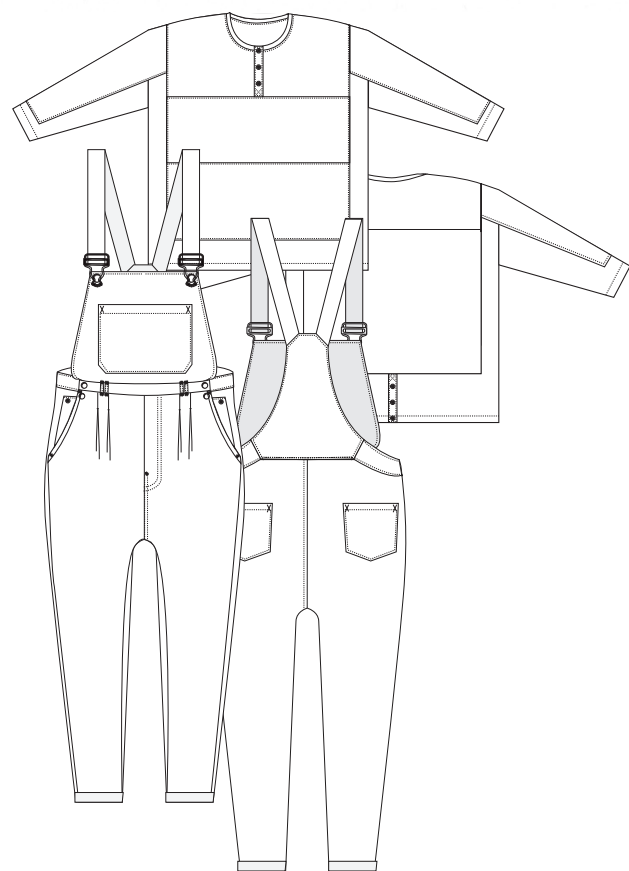
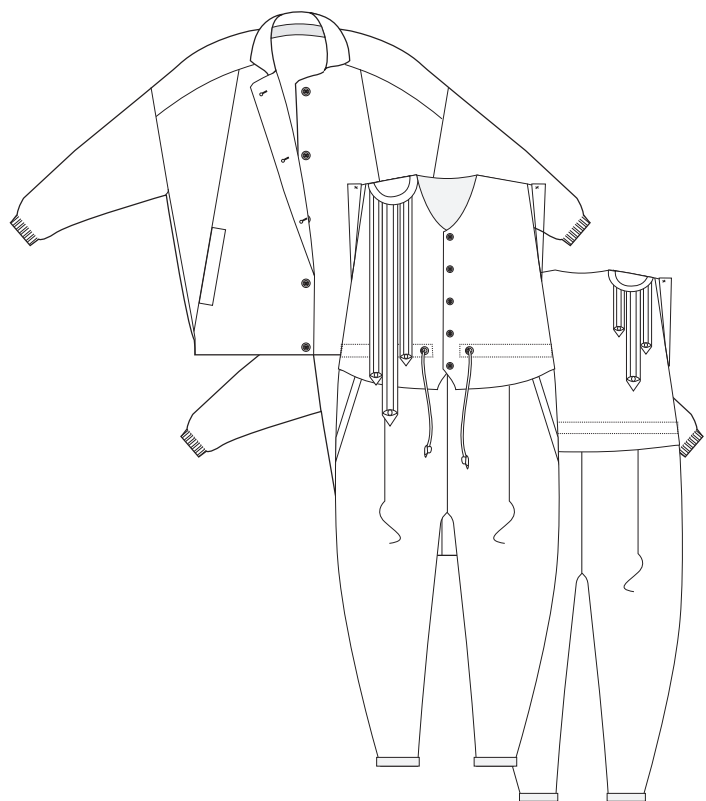
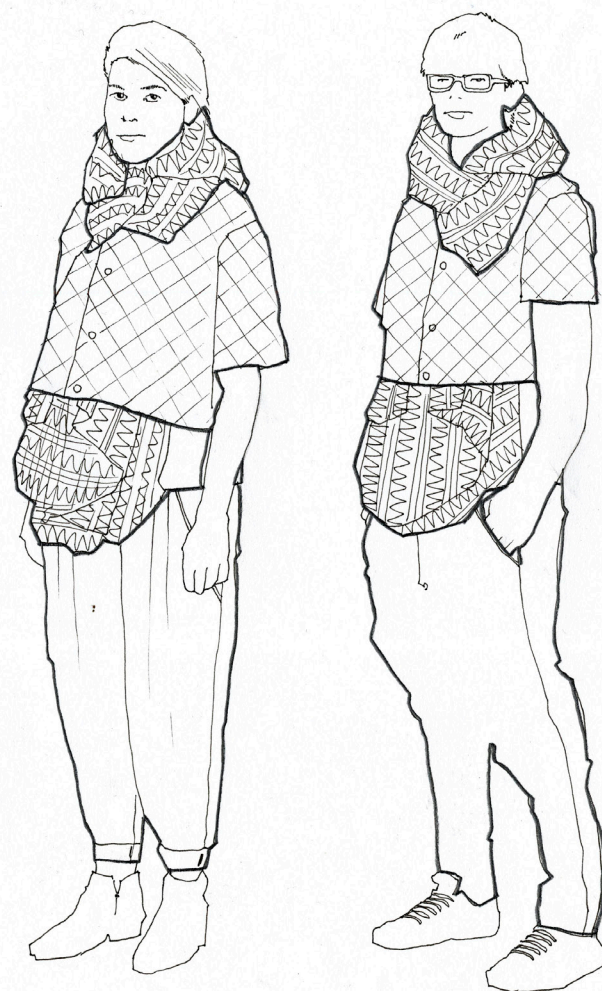
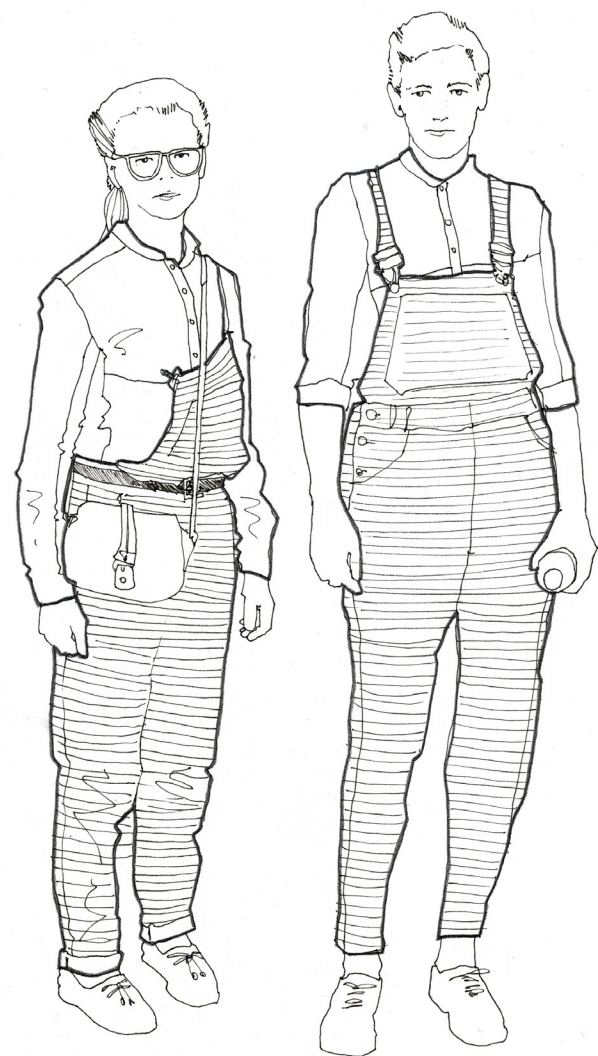
59

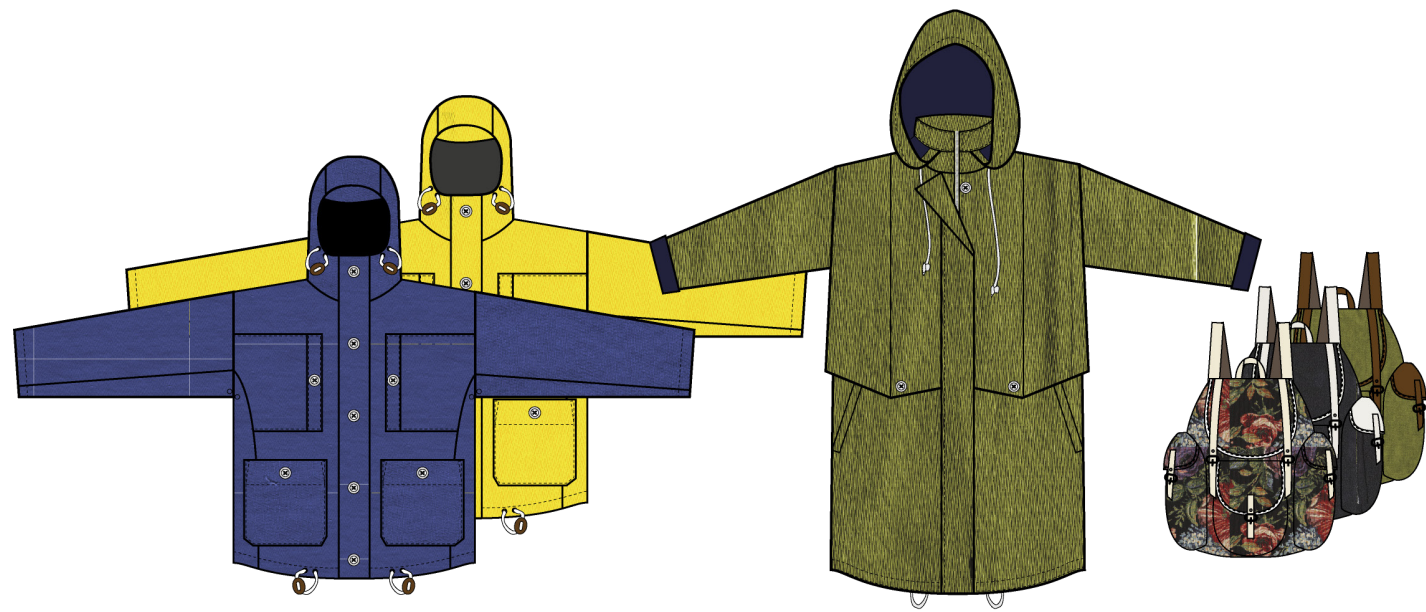
VÄRIKARTTA

MALLISTO

WOODS

Sadetakki

Parka

Reppu

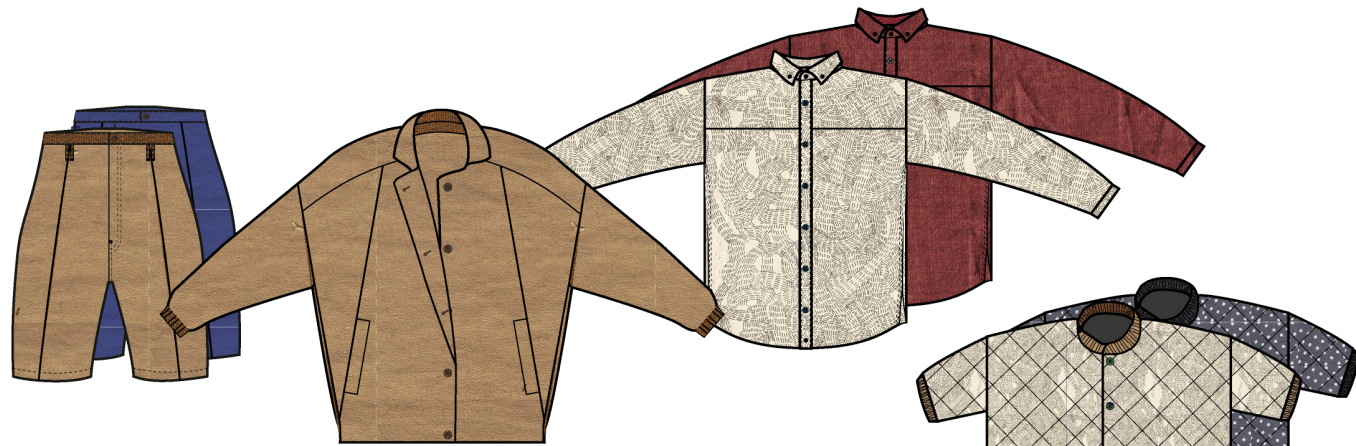
Housut

Villatuotteet: Paita ja housut

Paita Paidasta- pusero

VINTAGE

Shortsit

Villakangastakki

Kiemurapaita

Tikkitakki

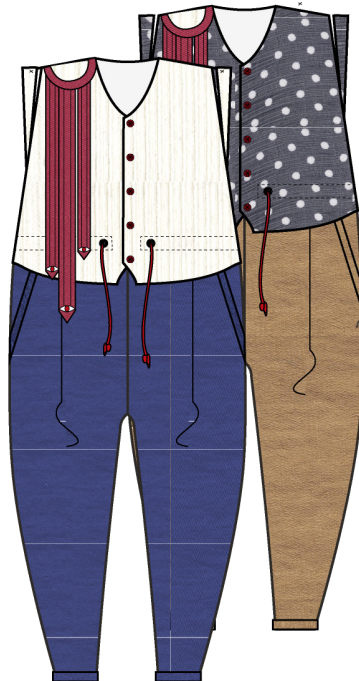

Boxy- haalari

Kravattihaalari

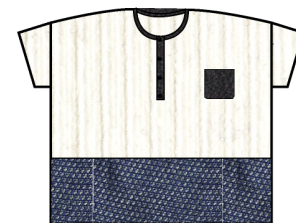
Raitahaalari

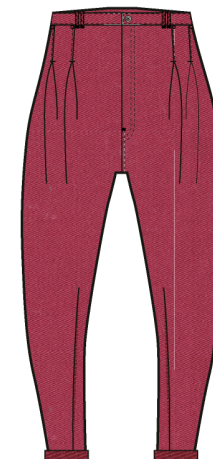
Herrashaalari

Silmäpusero

Toppi

Skinny- housut

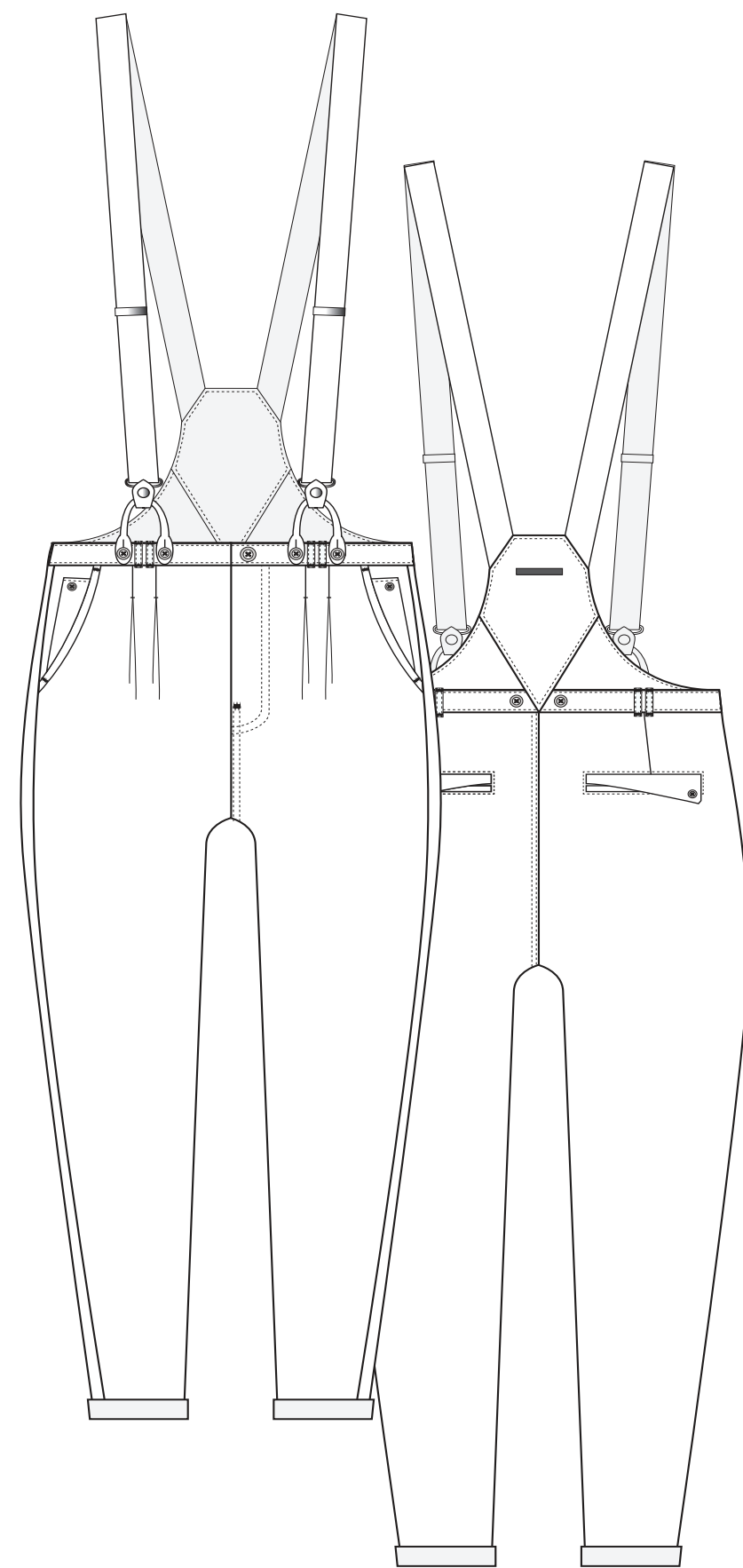
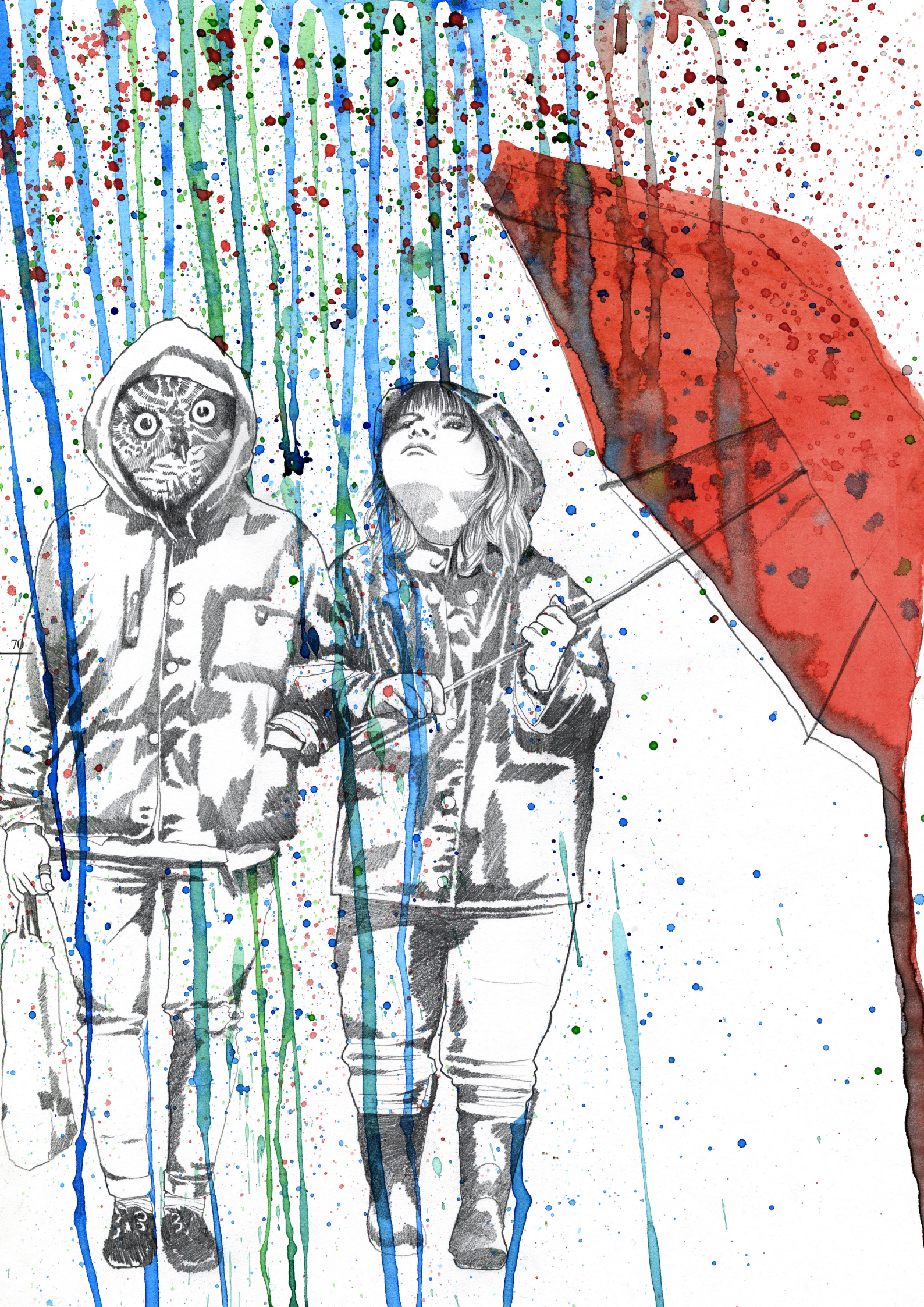

Kangashousut

Paratiisipaita

SEILORI

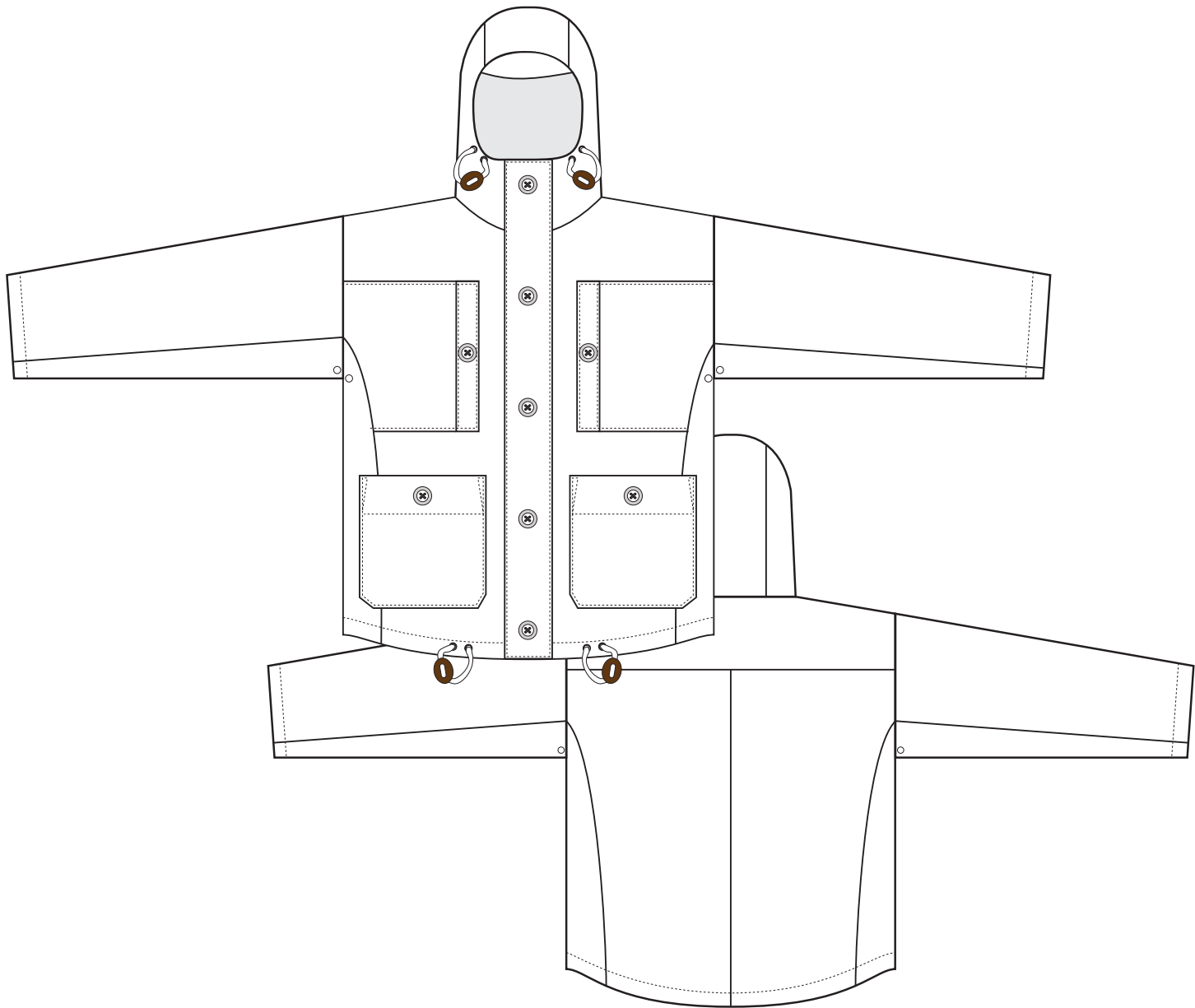

HOUSUT

Housujen inspiraationa ovat olleet kirpputorilta löydetty vanhat henkselit. Olin suunnitellut mallistoon henkselinapituksella varustettuja vakosamettihousuja ja alkuperäisenä ideana oli, että henkselit ovat erilliset ja sopivat muihinkin malliston tuotteisiin. Olin valmistautunut suunnittelemaan ja teettämään henkselit osana mallistoa, mutta löysinkin erään kirpputorikierroksen aikana mallistooni täydellisesti sopivat henkselit, ja päätin liittää ne mukaan. Alkuperäinen idea irrallisuudesta oli myös pakko muuttaa, koska henkselit olivat liian lyhyet useimmille miehille. Päätin siis nostaa housujen takaosaa ja kiinnittää henkselit. Jätin muista tuotteista henkseleiden kiinnitykseen tarkoitetun napituksen pois, mutta varioin samaa tyyliä eteenpäin Raitahaalareissa.

Materiaali:

Baby Vakosametti
100% Puuvilla

SADETAKKI

Sadetakin innoituksena on kaupunkiin ja luontoon sopivan ”ulkoilutakin” riisuttu funktio-naalisuus. Materiaalit ovat retkeilyn kestäviä: kangas on lujaa vedenpitävää materiaalia ja nyörit tukevia. Myös liikkuvuutta on lisätty muotoon ommelluilla hihhoilla sekä väljällä mitoituksella. Takin kaupunkimainen ilme tulee merimies-henkisestä värityksestä ja yksityiskohdista. Valkoiset yksityiskohdat luovat kontrastia muutoin täysin siniseen takkiin. Nahkaiset nyöristopperit tuovat tuovat lisäksi käyttäjälle lisää mielenkiintoisia ja toimivia yksityiskohtia.

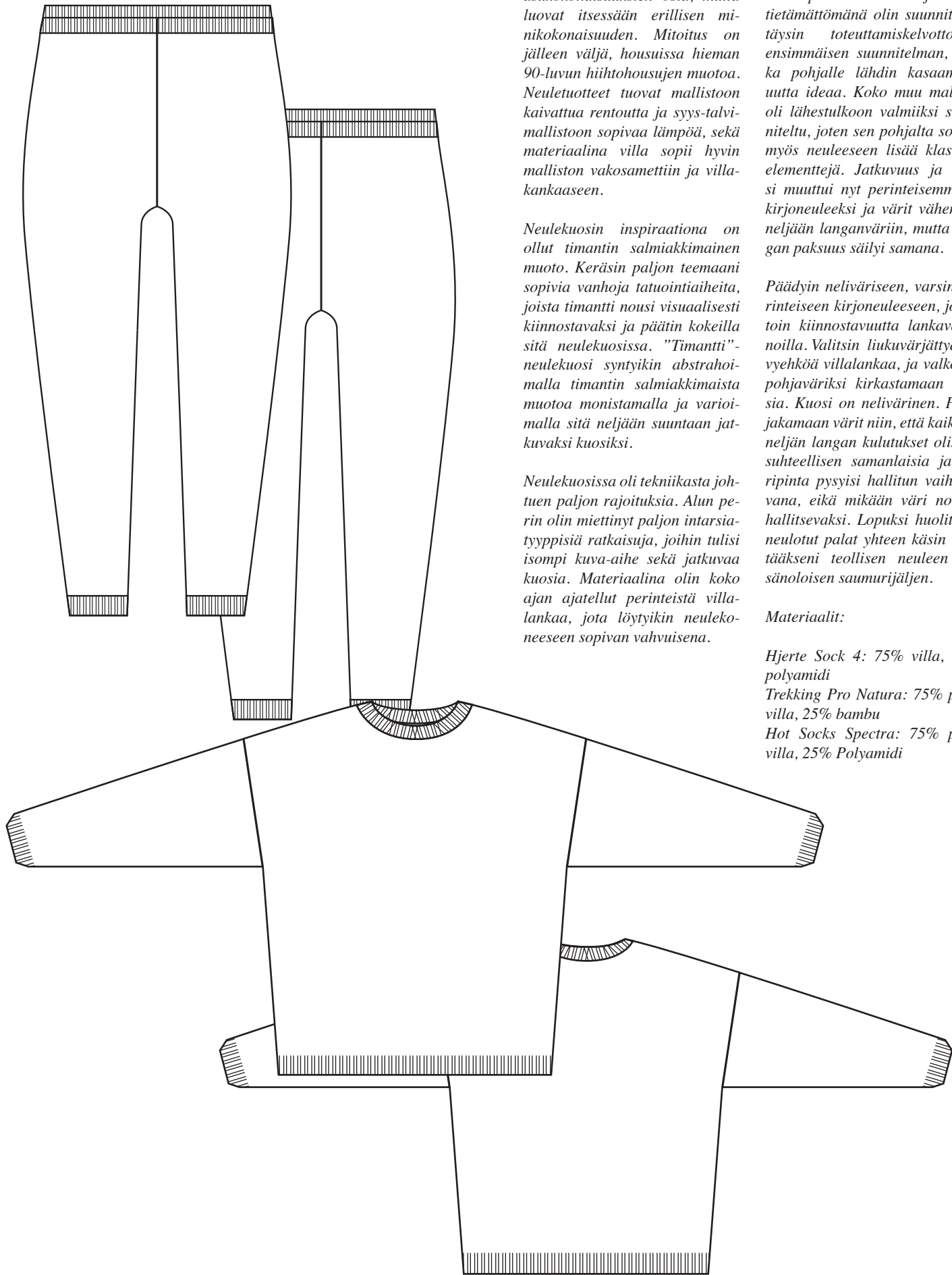
Takki on vuoreton, jotta sen kuorimainen luonne säilyisi. Pääfunktioitaan takki on sade-takki, mutta tyyliltään kaupunki-

maisemaan muovattuna. Taskuja on reilusti, ja kiinnityskin on yksinkertainen muutamalla napilla. Taskujen suunnittelussa pyrin mahdollisimman minimalistiseen tyyliin, joten niidenkin sulkijoina ovat napit. Harkitsin taskujen sulkemiseen vesitiiviitä vetoketjuja, mutta niiden turhan urheilullisen leima muutti liäksi katukäytöön tarkoitettun takin luonnetta.

Halusin karsia pois turhat urheilutakkimaiset elementit ja korvata ne tyylikkäämmillä ratkaisuilla kuitenkin luopumatta alkuperäisestä sadetakin ideasta. Toinen tyyllinen ratkaisu oli sisäsaumojen huolittelu, joka edelleen tukee pyrkimystäni luoda vaatteelle lisäarvoa myös huolellisella sisäpuolen suunnittelulla.Kaavoituksessa päädyin

toteuttamaan vaativan unisex-mitoituksen keskivertomiehen ja -naisen väliltä: takki on mitoitettu 165 senttimetristä 175 senttimetriin pitkälle henkilölle. Tilava vartalo-osa sopii hyvinkin erikoisille ja -muotoisille käyttäjille, mutta eritoten hihojen kaavoitus tuotti vaikeuksia. Naisen ja miehen suuri eroavaisuus hartioden leveydessä osoittautuikin suurimmaksi dilemmaksi pystysuoran hihan istutuksen suhteen. Päädyin lopulta mitoittamaan hartiasauman näiden kahden ääripään välille. Myös hartioden vaihtelevasta leveydestä johtuen hihan pituus tuotti pätkäiltävää, jolloin ainoaksi vaihtoehdoksi jäi mitoittaa hiha riittävän pitkäksi 175 senttiselle käyttäjälle, ja suositella lyhyemmälle yksinkertaisesti hihojen käärimistä.

Materiaali:
Polyestersekoite

NEULETUOTTEET:
VILLAPAITA JA -HOUSUT

Mallistoon oli jo alkuvaiheessa tullut mukaan neuleasukokonaisuus. Paita ja housut ovat eri asukokonaisuuksien osia, mutta luovat itsessään erillisen minikokonaisuuden. Mitoitus on jälleen väljä, housuissa hieman 90-luvun hiihtohousujen muotoa. Neuletuotteet tuovat mallistoon kaivattua rentoutta ja syys-talvimallistoon sopivaa lämpöä, sekä materiaalina villa sopii hyvin malliston vakosamettiin ja villakankaaseen.

Neulekuosin inspiraationa on ollut timantin salmiakkimainen muoto. Keräsin paljon teemaani sopivia vanhoja tatuointiaiheita, joista timantti nousi visuaalisesti kiinnostavaksi ja päätin kokeilla sitä neulekuosissa. ”Timantti”-neulekuosi syntyikin abstrahomalla timantin salmiakkimaista muotoa monistamalla ja variomalla sitä neljään suuntaan jatkuvaksi kuosiksi.

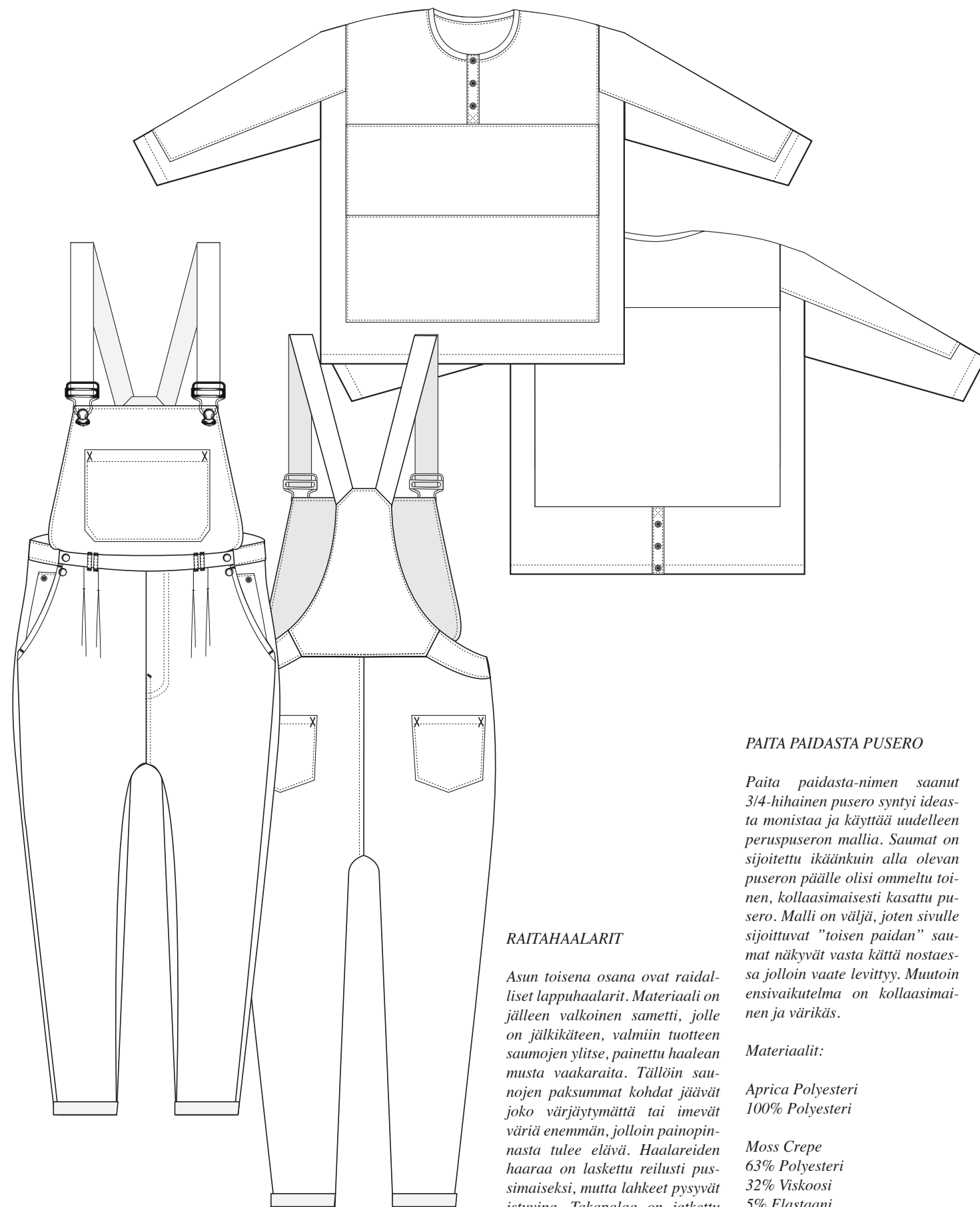
Neulekuosissa oli tekniikasta johtuen paljon rajoituksia. Alun perin olin miettinyt paljon intarsiatyyppejä ratkaisuja, joihin tulisi isompi kuva-aihe sekä jatkuvaa kuosia. Materiaalina olin koko ajan ajatellut perinteistä villalankaa, jota löytyikin neulekoneeseen sopivan vahvuisena.

Teetätin neuletuotteet yhteistyössä Raija Jääskeläisen kanssa, josta oli kuosin suunnittelussa valtavasti apua. Teknisistä rajoitteista tietämättömänä olin suunnitellut täysin toteuttamiskelvottoman ensimmäisen suunnitelman, jonka pohjalta lähdin kasaamaan uutta ideaa. Koko muu mallisto oli lähestulkoon valmiiksi suunniteltu, joten sen pohjalta sovitin myös neuleeseen lisää klassisia elementtejä. Jatkuvuus ja kuosi muuttui nyt perinteisemmäksi kirjoneuleeksi ja värit vähenivät neljään langanväriin, mutta langan paksuus säilyi samana.

Päädyin neliväriseen, varsin perinteiseen kirjoneuleeseen, johon toin kiinnostavuutta lankavalinnoilla. Valitsin liukuvärjättyä kevyehköä villalankaa, ja valkoista pohjaväriksi kirkastamaan kuosia. Kuosi on nelivärinen. Pyrin jakamaan värit niin, että kaikkien neljän langan kulutukset olisivat suhteellisen samanlaisia ja väripinta pysyisi hallitun vaihtelevana, eikä mikään väri nousisi hallitsevaksi. Lopuksi huoliteltiin neulotut palat yhteen käsin välttääkseni teollisen neuleen tylsänoloisen saumurijäljen.

Materiaalit:

Hjerte Sock 4: 75% villa, 25% polyamidi
Trekking Pro Natura: 75% pesty villa, 25% bambu
Hot Socks Spectra: 75% pesty villa, 25% Polyamidi

PAITA PAIDASTA PUSERO

Paita paidasta-nimen saanut 3/4-hihainen pusero syntyi ideasta monistaa ja käyttää uudelleen peruspuseron mallia. Saumat on sijoitettu ikäänkuin alla olevan puseron päälle olisi ommeltu toinen, kollaasimaisesti kasattu pusero. Malli on väljä, joten sivulle sijoittuvat "toisen paidan" saumat näkyvät vasta kättä nostaessa jolloin vaate levittyy. Muutoin ensivaikutelma on kollaasimainen ja värikäs.

Materiaalit:

*Aprica Polyesteri
100% Polyesteri*

*Moss Crepe
63% Polyesteri
32% Viskoosi
5% Elastaani*

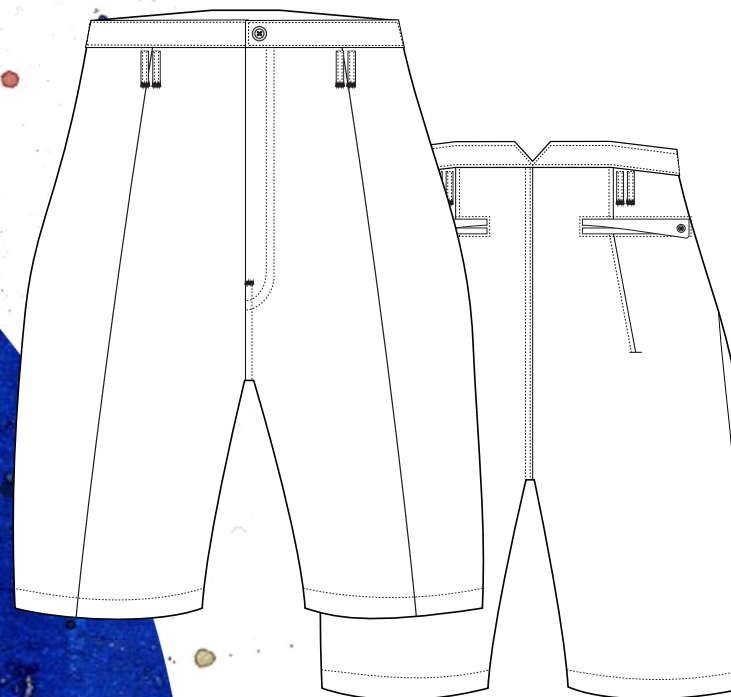
*Twill
50% Puuvilla
25% Villa
25% Polyesteri*

RAITAHAAALARIT

Asun toisena osana ovat raidalliset lappuhaalarit. Materiaali on jälleen valkoinen sametti, jolle on jälkikäteen, valmiin tuotteen saumojen ylitse, painettu haalean musta vaakaraita. Tällöin saumojen paksummat kohdat jäävät joko värjäytymättä tai imevät väriä enemmän, jolloin painopinasta tulee elävä. Haalareiden haaraa on laskettu reilusti pussimaiseksi, mutta lahkeet pysyvät istuvina. Takapalaa on jatkettu reilusti etupuolelle. Kiinnitys tapahtuu etutaskujen kohdalla olevilla tuplanapituksilla.

Materiaali:

*Baby vakosametti
100% Puuvilla*

SHORTSIT

Lyhyemmälle naiselle polven alapuolelle mitoitettuja shortseja voidaan Skinny-housujen tapaan käyttää kahdella eri tavalla: alempana lantioluiden kohdalla, jolloin haara laskeutuu mukavan väljäksi, tai korkeammalla vyötäröllä vyön avulla kiinnitettynä. Takana vyötärökaitaleessa on edelleen halkio, joka mahdollistaa sen mukautumisen vyöllä tiukennettaessa.

Materiaali:

Carita stretchpuuvilla
95% Puuvilla
5% Elastaani

SILMÄPUSERO

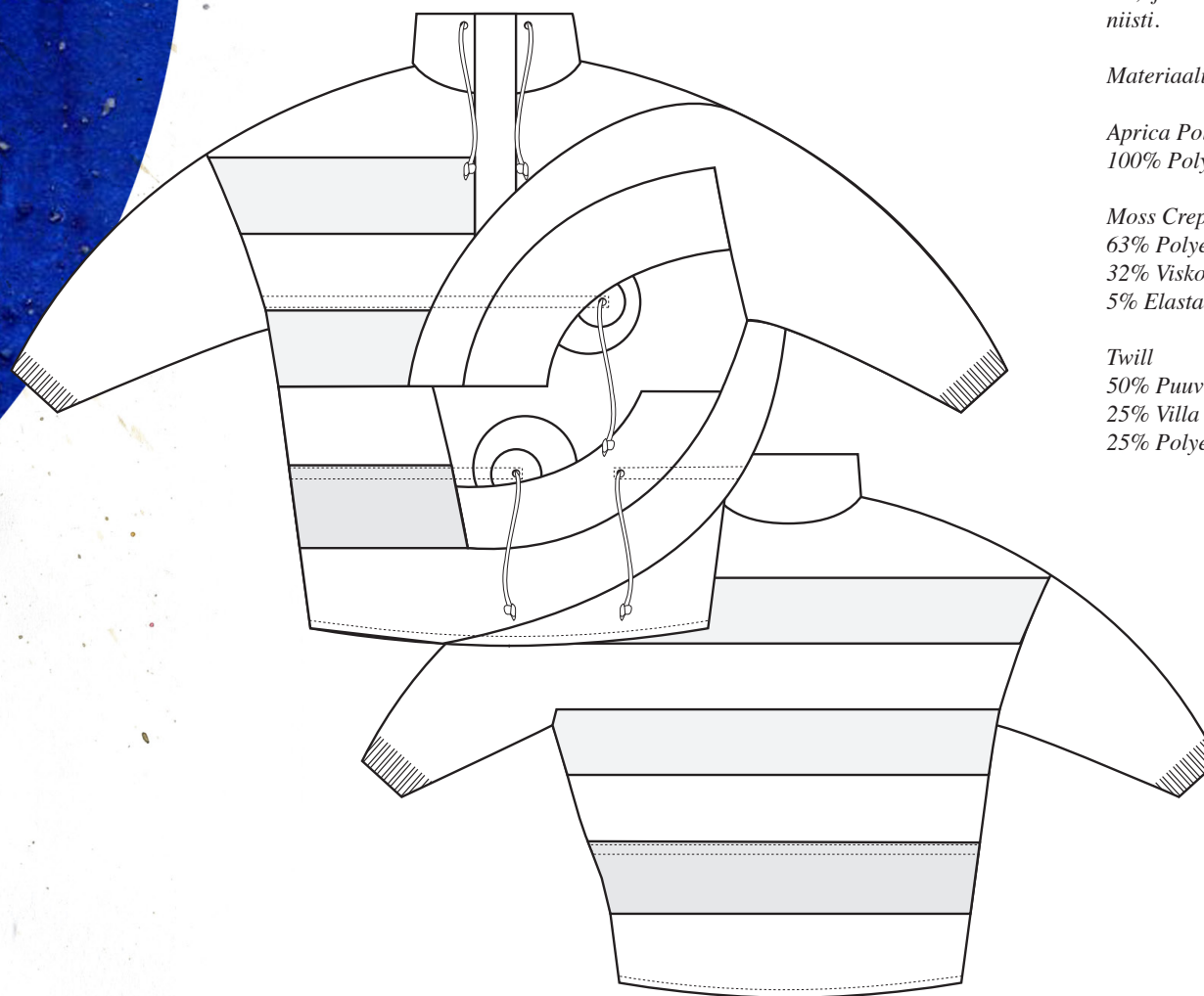
Silmäpusero on malliston ainoa asymmetrinen tuote. Teollista valmistusta ajatellen olen suunnitellut useimmat tuotteet symmetrisiksi kaavoitusta ja leikkausta helpottaakseni. Silmäpaita on malliston näkyvimpiä tuotteita runsaine yksityiskohtineen. Yhdistelin leikkauksiin perinteisen, suureksi skaalatun raidan, sekä oikealle puolelle sijoittuvan, jopa 80-luvun henkeen suunnittelun aplikaation, jossa on nyörikuja ja kontrastivärinä keltaiset nyörit. Vaatteessa yhdistyy lapsenmielinen leikki ja ulkovaatteen muodoista lainattu anorakin väljä muoto. Materiaalit ovat kuitenkin kevyitä ja läpikuultavia, joten vaate laskeutuu kauniisti.

Materiaalit:

Aprica Polyesteri
100% Polyesteri

Moss Crepe
63% Polyesteri
32% Viskoosi
5% Elastaani

Twill
50% Puuvilla
25% Villa
25% Polyesteri

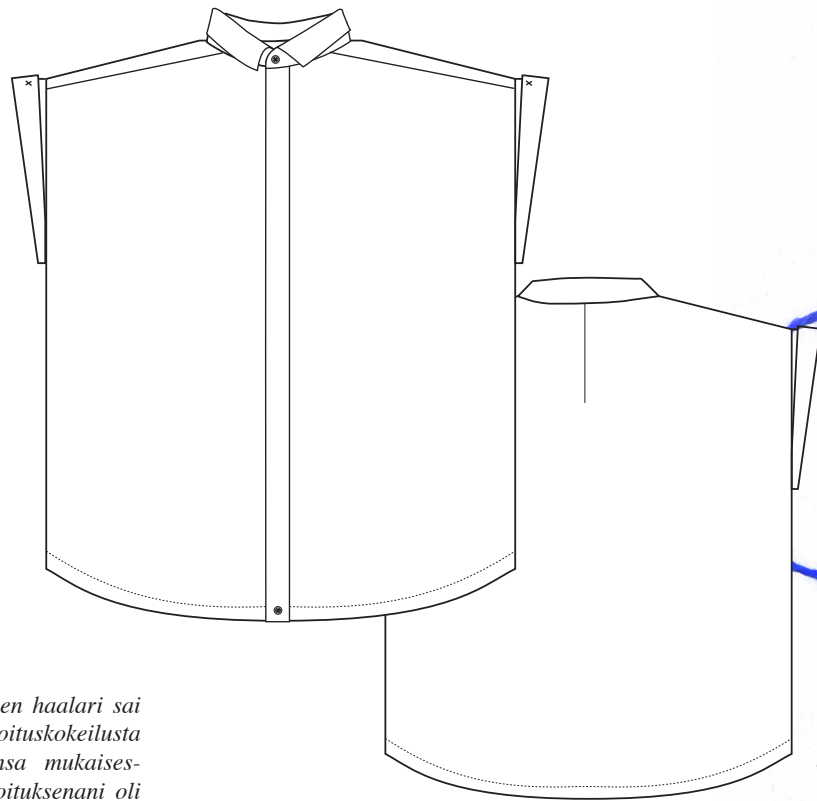

Värimaailmaksi kuosiin olin miettinyt jotain lapsenomaista ja jopa asteen verran kaottista. Keith Haringin maalauksien pintakäsittely kuvaa parhaiten hakemaani "täyttää" pintaa ja järjestäytyntä kaaosta. Myös väreissä on samaa kirkkautta ja rinnastuksia, kuin mitä itse olin ajatellut käyttä. Haring käyttääkin töissään varsin paljon koristellun ja yksivärisen pinnan vaihteluita niin koko-, mittasuhte- kuin väririnnastuksina.

Muutoin varsin rauhallinen ja yksivärisiä tuotteita sisältävä mallistopohjani kaipasi kontrastia, ja ajattelin hyödyntää ajatusta kuosin ja tasavärisen pinnan yhdistelystä. Tulimme graafikkoystäväni Ilona Partasen kanssa siihen tulokseen, että yhdistämme opinnäytetyömme ja että voisin hyödyntää hänen opinnäytetyösään suunnittelemiaan kuoseja kangasprintteinä. Pohdimme muutamaa vaihtoehtoa, joista parhaiten soveltuviksi valitsimme Vaihtoehtoinen Paratiisi-kuosin sekä Kiemura-kuosin.

Paratiisiin poimin moodboardeista puhtaita vastavärisävyjä, joista tulisi yksityiskohtainen, koko pinnan peittävä kuosi. Monivärisyytensä ja tarkkojen sävyvalintojen vuoksi päätimme painattaa printin digipainona.

Toisena vaihtoehtona valitsimme Kiemura taas painettaisiin perinteisenä seripainona hie-
man varsinaista painokankaan sävyä tummimmalla sävyllä. Kuosi on sinällään ilmava, mutta tilansa täyttävä, eikä siksi tunnu kaipaavan ylimääräistä värielementtiä lisäkseen.

BOXY-HAALARI

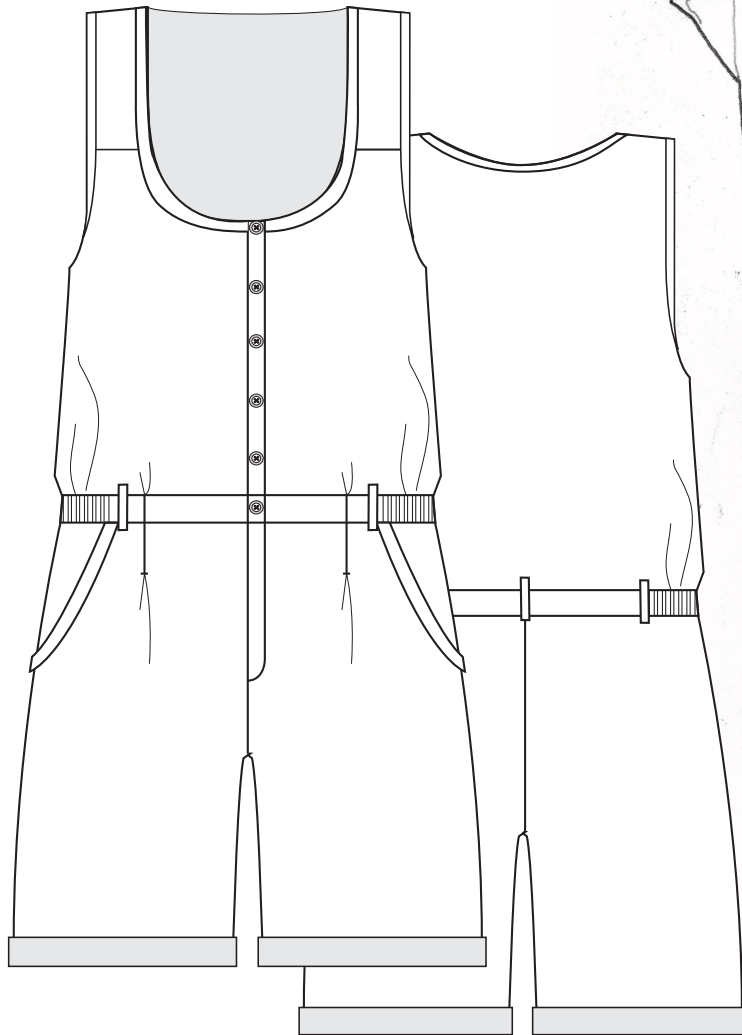
Musta, polvipituinen haalari sai nimen Boxy kaavoituskokeilusta syntyneen muotonsa mukaisesti. Alunperin tarkoituksenani oli kaavoittaa vyötäröltä istuvampi, laskoksilla selkään ja eteen muotoa hakeva haalari, jonka housuosa olisi istuvahko. Kuitenkin sovitusprota ommellessani päätin sovittaa mallilla väljempää ja suurempaa versiota. Sovituksessa tulinkin tulokseen, että olkapäiltä mekkomaisesti laskeutuva haalari toimii monipuolisemmin kuin jo valmiiksi muotoon ommeltu tuote.

Valitsin haalarin yläosan materiaaliksi kevyen ja laskeutuvan polyesterin, joka istuu kauniisti joko suorana tai vaatteen ollessa vyöllä nostettuna. Housuosan materiaali on tukevampi, sävyllään reilusti mustempi villasekoite, joka painaa vaatetta kauniisti suuremmaksi eikä rypyty istuesssa. Hihansuut ja kaula-aukko on huoliteltu jälleen erisävyisellä, vaaleammalla mustalla, joka luo vaihtelua muutoin liian massiiviseksi jäävään mustaan pintaan. Napit toistavat samaa Vintagen kuluneisuuden teemaa: niiden vaalea viimeistely antaa juuri sopivan vihjeen napeista mustalla taustalla ilman että ne nousevat hallitseviksi.

Materiaalit:

Evita stretchvilla
78% Villa
20% Polyamidi
2% Elastaani

Moss Crepe
63% Polyesteri
32%Viskoosi
5% Elastaani

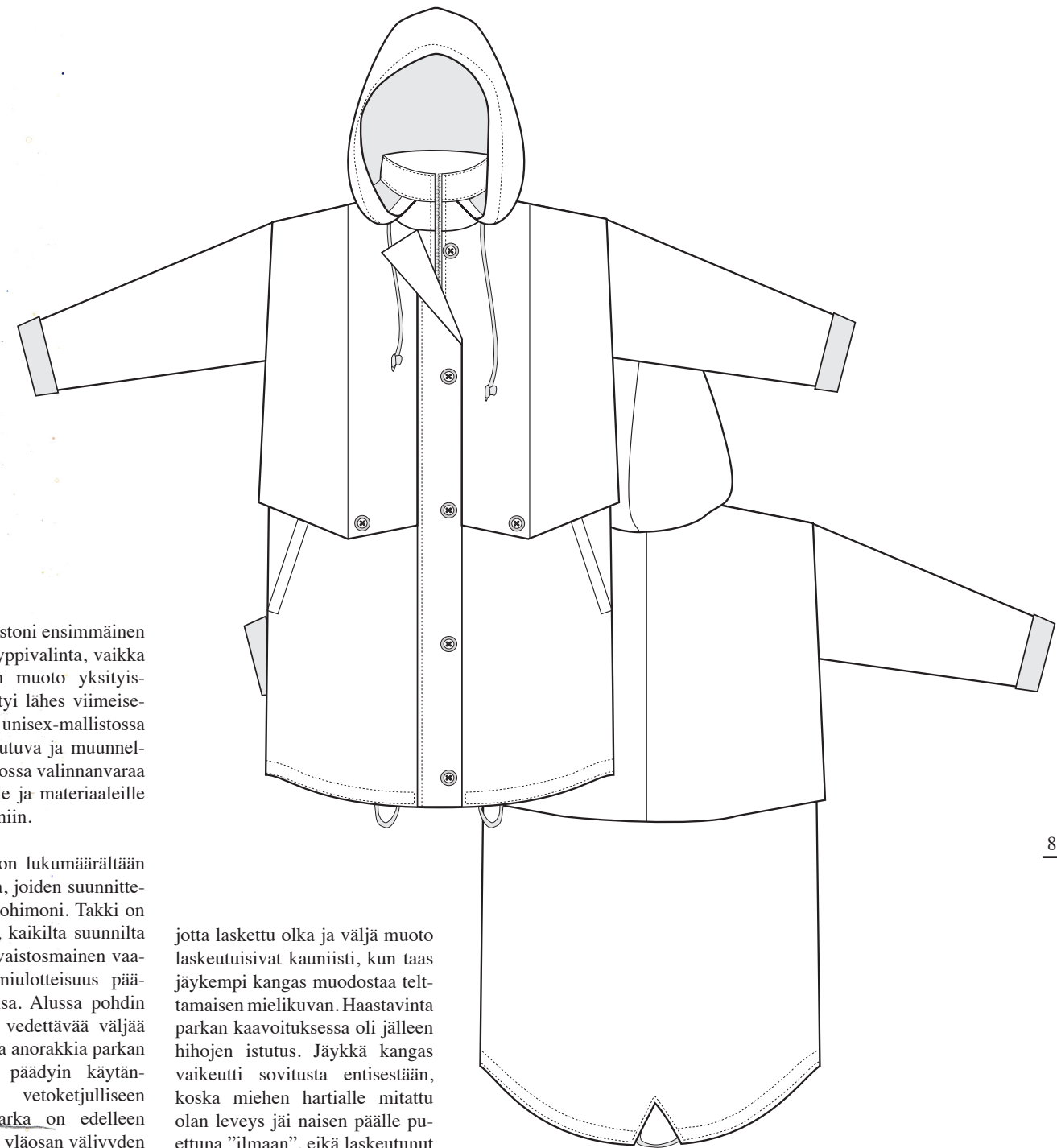
PARKA

Parka on mallistoni ensimmäinen varma tuotetyyppivalinta, vaikka sen lopullinen muoto yksityiskohtineen syntyi lähes viimeisenä. Parka on unisex-mallistossa helposti mukautuva ja muunneltava kappale, jossa valinnanvaraa yksityiskohdille ja materiaaleille riittää loputtomiin.

Mallistossani on lukumäärältään iso osa takkeja, joiden suunnittelu on suuri intohimoni. Takki on päällimmäisin, kaikilta suunnilta tarkasteltava, yaistosmainen vaate, jossa kolmiulotteisuus päätyy oikeuksiinsa. Alussa pohdin, miten pääni yli vedettävää väljää muotoiltavaa anorakkia parkan muotoon, mutta päädyin käyttämään tavanomaisempaan, vetoketjulliseen ratkaisuun. Parka on edelleen muotoiltavissa yläosan väljyyden alle jäävillä nauhakujilla, joiden stopperit on kätevästi sijoitettu vuorin puolelle.

Vuorin voimakas sininen korostaa kauniisti päälliskankaan vihreyttä, ja luo harmonisen väriyhdistelmän vihreän, sinisen ja valkoisten yksityiskohtien välille. Tuotteen asukokonaisuuteen kuuluvat punaiset Skinny-housut voimistavat edelleen värien jaottelua harmonisiin, mutta voimakkaisiin alueisiin, joita yksityiskohdat voimistavat.

Parkan materiaali on tasapintainen ulkoilukangas, joka valmistetussa tuotteessa laskeutui kuitenkin odottamattoman huonosti, mikä vaikuttaa vaateen muotoon huomattavasti. Varsinaisen materiaalin tulisi olla laskeutuvampaa,

jotta laskettu olka ja väljä muoto laskeutuisivat kauniisti, kun taas jäykempi kangas muodostaa telttamaisen mielikuvan. Haastavinta parkan kaavoituksessa oli jälleen hihojen istutus. Jäykkä kangas vaikeutti sovitusta entisestään, koska miehen hartialle mitattu olan leveys jäi naisen päälle puettuna "ilmaan", eikä laskeutunut halutusti. Päädyin poistamaan hihan yläkappaleista kaiken muodon, jolloin vaatteesta tuli lähes T-mallinen. Halutunlaisen olka-
sauman kanssa tämä oli ainoa vaihtoehto, mutta näytti lopulta toimivan jopa paremmin kuin alkuperäinen ajatus tuoda olkaan muotoa.

Materiaali:

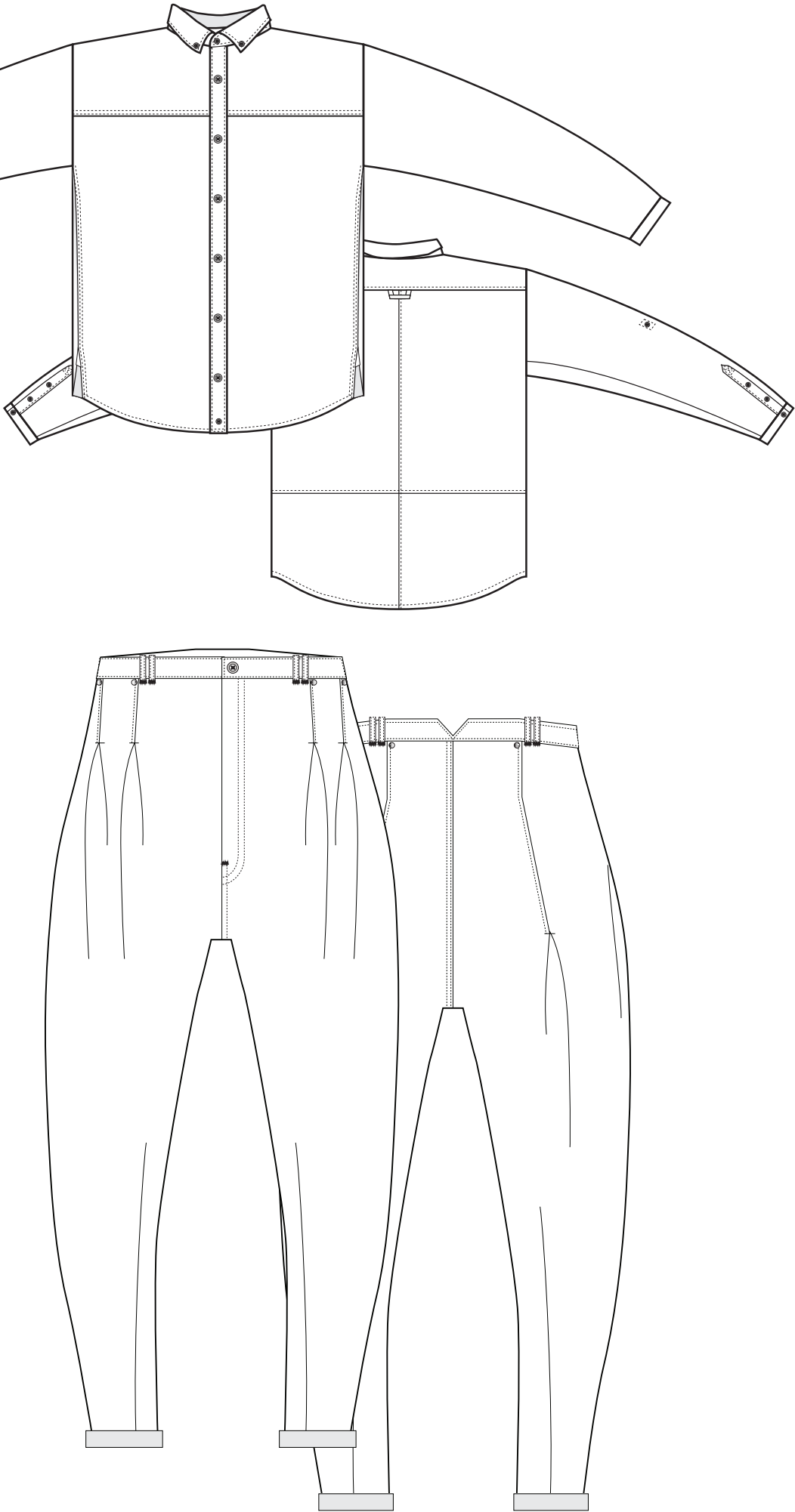
Polyestersekoite

SKINNY-HOUSUT

Housujen inspiraationa on ollut 1930-luvun amerikkalainen zoot-asu, jonka housut ovat istuvan, korkean vyötärön lisäksi lahkeista erityisen leveät. Skinnyyssä veki­tetty lahje on myös lioittelun leveä, mutta kapenee alaspäin. Housut myötäilevät malliston tasanen leveää ja väljää siluettia, jossa myös kapea vyötärö/lantio toistuu usein.

Skinnyt voidaan pukea malliston vaatteista monipuolisimmin ja niissä toteutuu erinomaisesti istuvuus kahdelle täysin erilaiselle vartalolle. Lantiolta jatkuvat väljät veki­tykset antavat naisen muodokkaalle lantiolle tilaa, mutta laskeutuvat kauniisti myös hoikemman miehen päällä. Suurin haaste tuotteessa oli vyötärön mitoittaminen juuri oikeaan keskimittaan: housujen tulee istua naiselle ylhäällä vyötäröllä ja levittyä kauniisti lantion muotoon, mutta miehellä housujen tulee laskeutua lantioluille, jolloin niiden muoto alemmaa muuttuu pussittavaksi.

Tuotetta piirtäessäni en voinut olla alkuunkaan varma toteutuksen onnistumisesta, koska tuote täytyi koota mitoittamalla sitä useiden eri mallien päälle, ja siltikin lopputulos näytti epävarmalta. Yllätyinkin siis suuresti kun lopullisessa tuotteessa istuvuus olikin juuri täsmälleen sitä mitä olin hakenut, ja jopa materiaalina liian jäykkä puuvilla tweed näytti muotoutuvan varsin tyylikkäästi. Kaavoitukseltaan ja toteutukseltaan tämän kaltaisen tuote on unisex-käyttöön äärimmäisen hankala toteuttaa, koska istuvaan housuun kiteytyy koko unisex-kaavoituksen suurin ongelma: miehen ja naisen lantion ja vyötärön kiistämättömän erilaiset mittasuhteet. Pyrin tämän vuoksi useimmissa tuotteissa korostamaan lantiota mahdollisimman vähän, mutta Skinny-housuissa lantio korostuu suhteellisen paljon kuitenkin teemaa kyseenalaistamatta.

Vasemmalla:

KIEMURAPAITA

Kiemurapaidan kuosi on in­spiroitunut miniprinteistä, jota löysin jopa kukka-aiheisena miestenosastoilta Tukholmasta talvella 2010. Kiemura-printin toistuvuusalue, raportti, on kuitenkin suurempi mikä luo mielenkiintoisempaa vaihtelevaa pintaa kauempaakin katsottuna.

Paidan väri on neutraali kerma, jossa muutamaa sävyä tummempi printti näkyy vain aavistuksen omaisesti. Perinteinen, suora ja käytännöllinen paitamalli tuo muunneltavuutta talvimallistoon, jossa kevyempiä alemman pukukerroksen tuotteita on verrattain vähän.

Kiemurapaidan materiaali:
Soprano Crepe
100% Polyester

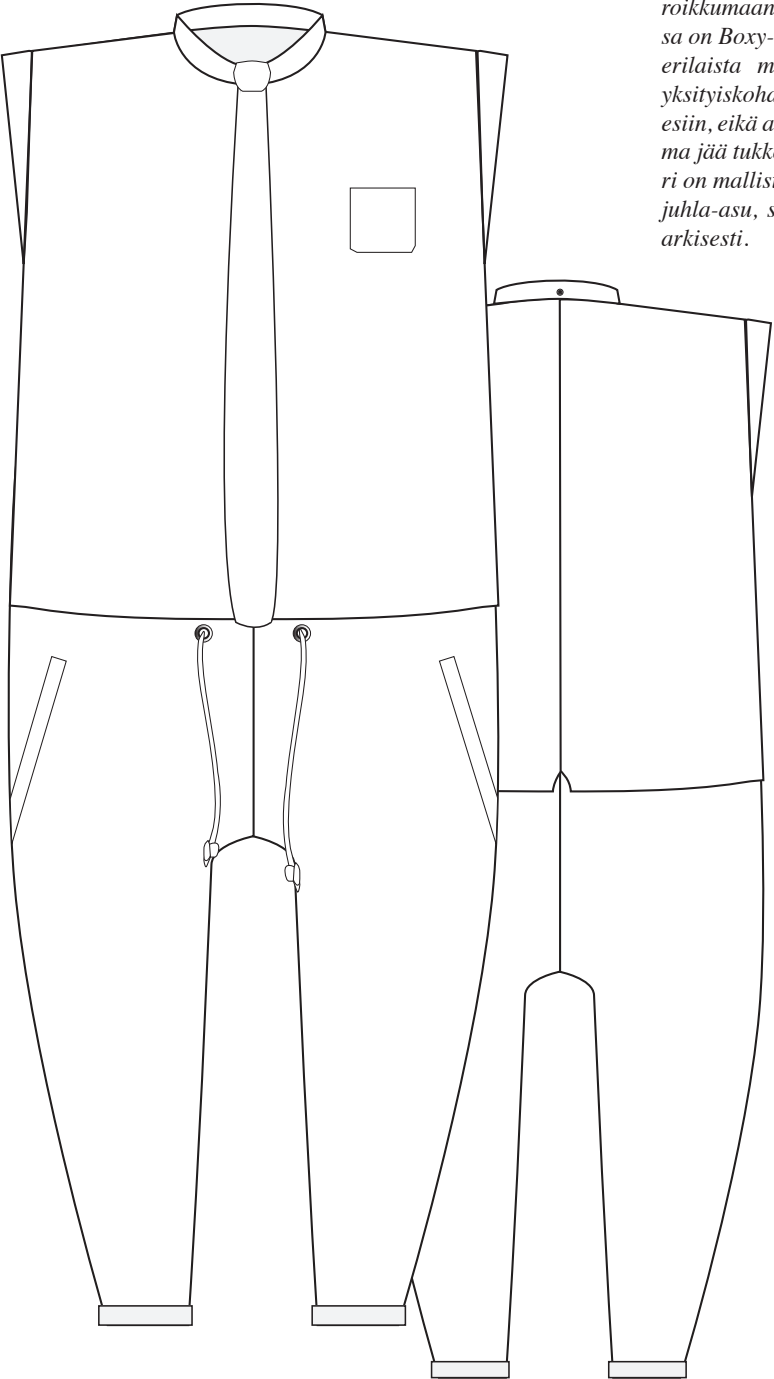
Skinny-housujen materiaali:
Carita stretchpuuvilla
95% Puuvilla
5% Elastaani

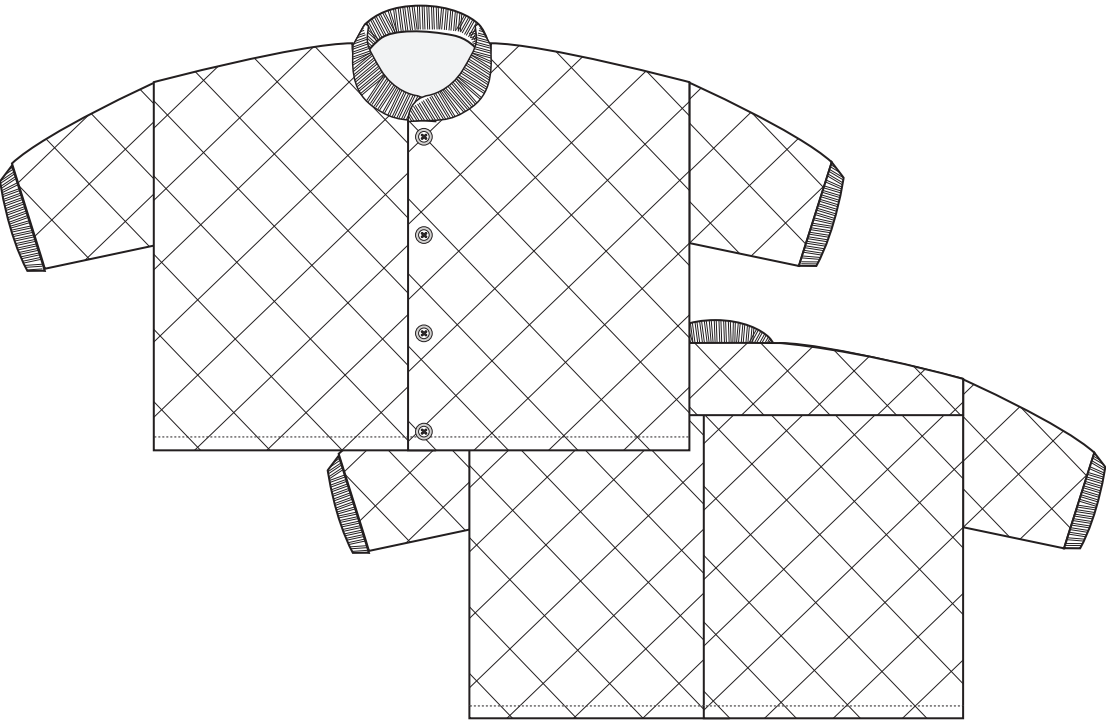
Kravattihaalarin materiaalit:
Evita stretchvilla
78% Villa
20% Polyamidi
2% Elastaani

KRAVATTIHAALARI

Täysmustat kravattihaalarit ovat malliston toinen juhla­kauteen sijoittuva tuote. Ne ovat klassi­nen vastaus juhliin pukeutumisen vaikeuteen: peittävä kokohaalari näyttää kaksiosaiselta, sukupuolettomalta housuasulta, jossa on hauskana yksityiskohtana kravattimainen kaulus, joka laskeutuu aina vyötärölle saakka. Vaate yhdistää elementtejä miesten juhlapukeutumisesta tähän helppoon asuun, joka muovautuu jälleen helposti pienemmän kuin suuremman henkilön päälle.

Kravattiyksityiskohdan alla on piilonapitus, josta asuun mennään sisään. Vyötärösaumaa on laskettu reilusti, ja siihen on liitetty nyörikuja, jonka avulla vaateen voi asetella pussimaisesti vyötärölle tai jättää vapaasti roikkumaan. Mustassa haalarissa on Boxy-haalarin tavoin kahta erilaista mustaa sävyä, jolloin yksityiskohdat tulevat paremmin esiin, eikä asun kokonaisvaikutelma jää tukkoiseksi. Vaikka haalari on malliston ainoa varsinainen juhla-asu, se on silti puettavissa arkisesti.

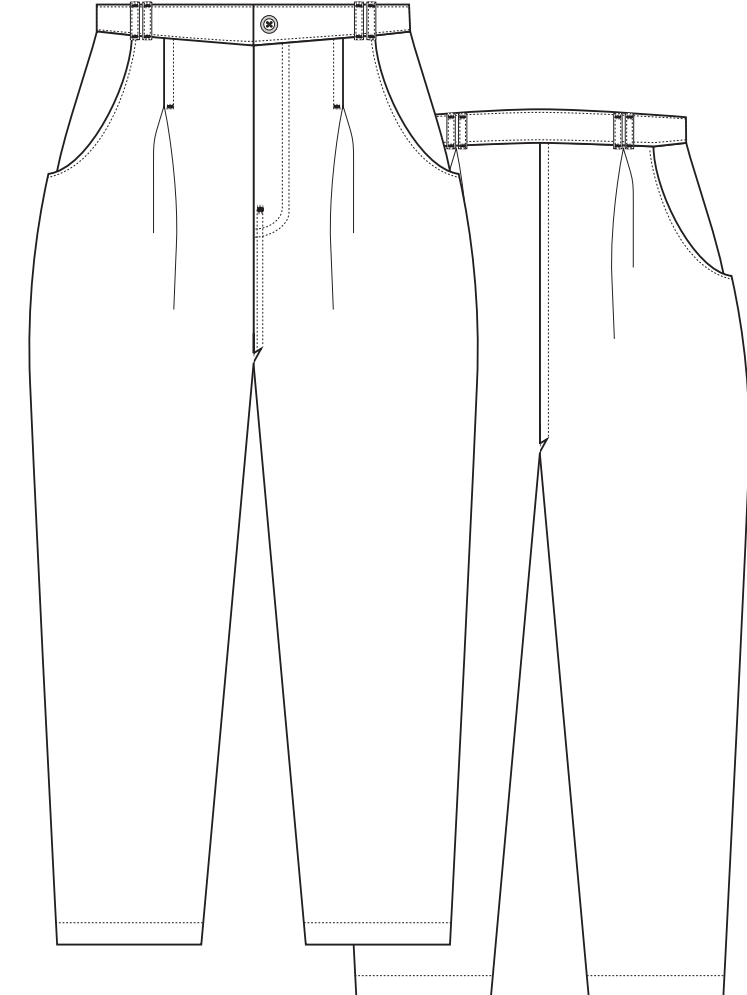
SEILORI- KANGASHOUSUT

Kevyet kangashousut tuovat mallistoon sisätiloihin sopivaa kepeyttä. Materiaali on pinnaltaan haptinen ja kiinnostava, sekä se antaa raskaahkon vaikutelman, vaikka onkin ilmava. Kangas sopii hyvin mallistoon teemaan ja se on mielestäni hyvin neutraali, sekä se sopii rinnakkaistee-moihin. Seilorateemassa työstin malliston tunnelmaa pisimmälle alkuperäisestä vintagetyylistä. Yhdistelin rohkeasti leikkisää muotokieltä, erikoisia kaavoi-tusratkaisuja ja voimakkaan, kaupunkilaisen printin, jotka rikkovat malliston harmonisen perinteistä tyyliä.

Neutraalit kangashousut kuuluvat kuitenkin perinteisimpiin tuotteisiin ja niiden kautta on jälleen helppo yhdistellä malliston muita tuotteita. Housujen tyyli on myös lähes täysin materiaaliva-linnasta riippuvainen, ja niinpä ne ovatkin olleet hyvin liikkuva tuote mallistossani.

Materiaali:

Twill
50% Puuvilla
25% Villa
25% Polyesteri

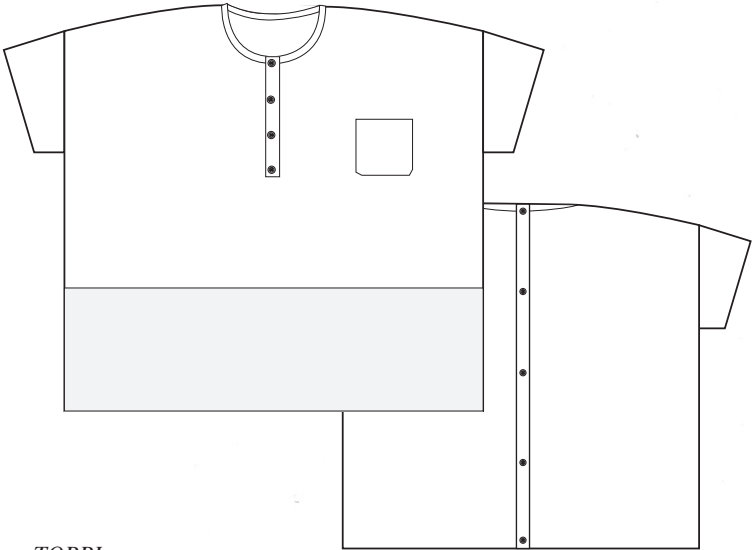
TIKKITAKKI

Malliltaan lyhyt ja leveä tikki-takki on asustemainen takki tai pusero. Istuvampana tikkitakki käy lyhythihasesta puserosta si-nällään jopa toisen takin alla, mutta väljempänä sitä voi käyt-tää myös takkina vaikkapa vil-lapaidan päällä. Tuotteessa nä-kyy erityisen hyvin ajatus luoda malli, jonka pelkkää kokoa vari-oimalla voi luoda useampia täy-sin eri tuotteen oloisia vaatteita. Mittasuhteiden ja materiaalien säilyessä samoina, pelkkää ko-koa vaihtamalla saadaan täysin eri vaikutelmia ja jopa käyttötar-koituksia.

Samaa ajattelua tukee tikkitakin yksinkertaisuus: taskujen puut-tuessa ei tarvitse keskittyä yksi-tyiskohtien uudelleensijoitteluun, joka on esimerkiksi isojen koko-jen vaatteissa havaitsemani suuri puute. Sama yksityiskohta -vaik-kapa tasku- voi näyttää S-koon tuotteessa suurelta ja XL-koossa olemattomalta, kun varsinai-nen design on tehty kokoon M. Tuotetta on helppo muokata suu-remmaksi tai pienemmäksi, mutta idea säilyy samana.

Materiaali:

Soprano Crepe
100% Polyesteri

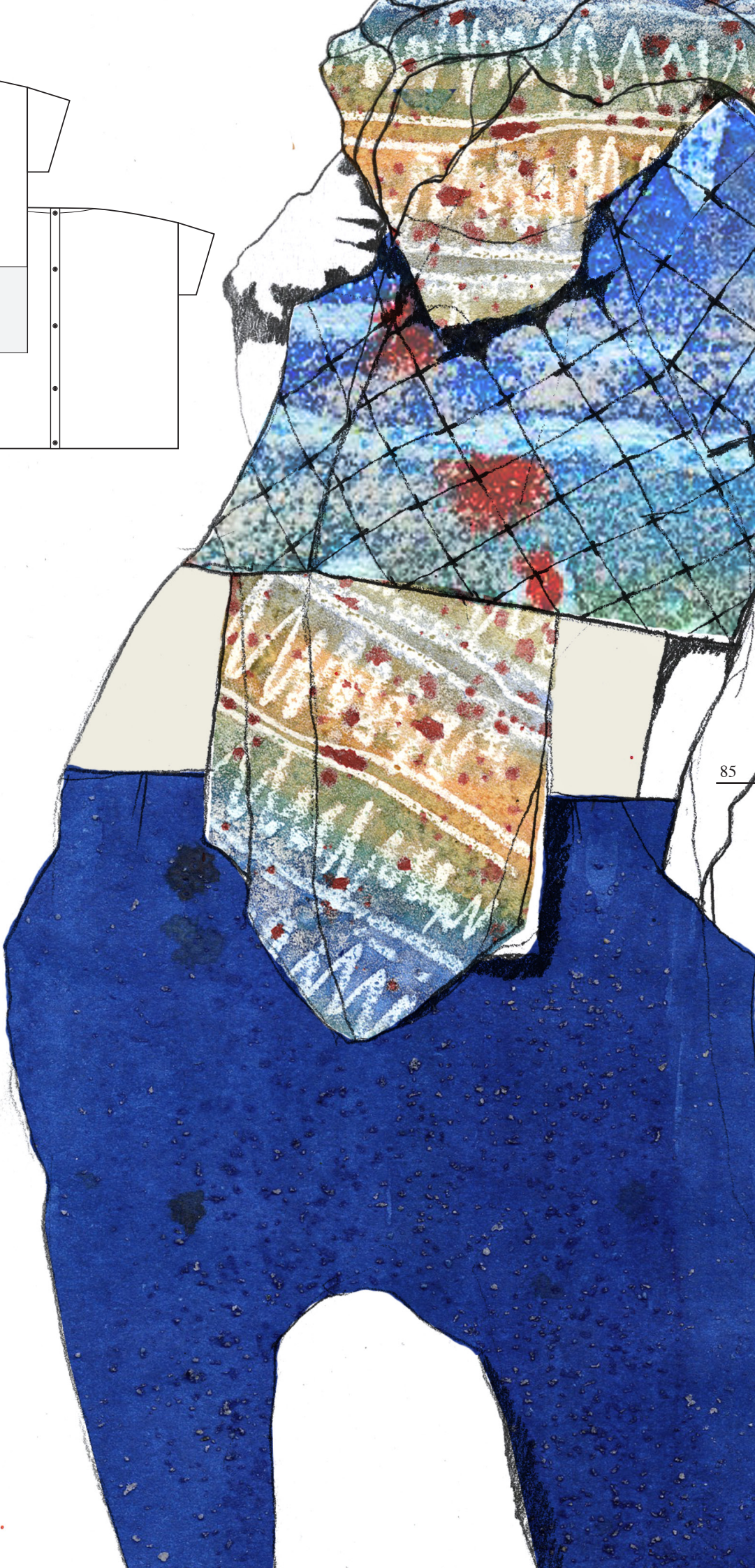
TOPPI

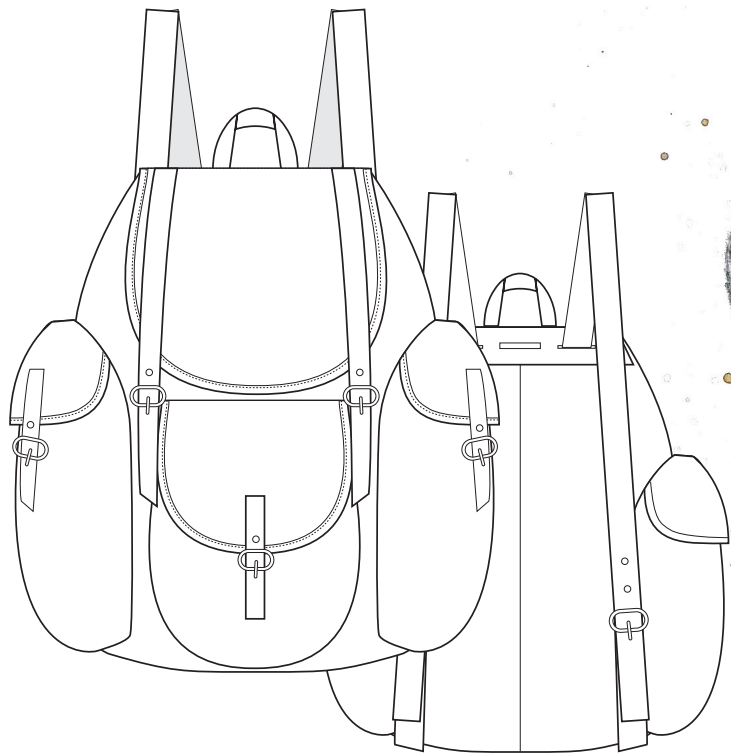
Mallistossa on verrattain paljon raskaita talvikäyttöön tarkoitet-tuja tuotteita, joten suunnittelin niiden rinnalle yhden kevyem-män asukokonaisuuden. Toppi koostuu kolmesta eri materiaa-lista, jotka muodostavat kollaasi-maisen ja haptisen sommitelman. Värit ovat Seilori-tyylin mukai-set: valkoista, sinistä ja mustaa.

Materiaalit:

Twill
50% Puuvilla
25% Villa
25% Polyesteri

Moss Crepe
63% Polyesteri
32% Viskoosi
5% Elastaani

REPPU

Mallistoon kuuluvista asusteista (henkselit, säärystimet...) reppu on monimutkaisin, mutta myös yksi rakkaimmista tuotteista. Materiaalina on kukallinen, tukeva gobeliini sekä vaalea nahka. Metalliosat ovat kullattua metallia. Materiaalivalinnoilla pyrin pehmentämään repun armeijamaista maskuliinista olemusta, sekä tietenkin valitsemaan mahdollisimman kestävästä materiaalista. Gobeliinin kukallinen kuosi on myös pienimuotoinen heräte miehiseen reppukulttuuriin: harva mies hyväksyy kukallisia kuoseja, mutta tarpeeksi liioiteltuna tämäkin voisi toimia?

Repassa on paljon funktionaalisia yksityiskohtia. Käyttäjäryhmäni tottumuksia mukaillen suunnittelin erillisen neppareilla suljettavan sisätaskun kannettavalle tietokoneelle, sekä erikoisia taskuja eri funktioille. Sivutaskut on mitoitettu useimmat juoma- ja viinipullot vetäviksi: kiinnityksenä edelleen turvalli-

nen solki. Etutasku on reilun kokoinen. Kamera, kännykkä, lompakko ja pikkutavarat kulkevat siinä kätevästi, jolloin kahdella suhteellisen hitaasti avattavalla soljella kiinnitettävää etuläppää ei ole pakko avata pikkutavaroiden takia.

Etuläpän alla on edelleen sidottava nyörikiinnitys, joka sulkee ison taskun. Etuläpän soljet on myös mitoitettu niin, että kireimmälle säädölle kiinnitettynä ne kannattelevat repun etuosaa, jolloin paino jakautuu tasaisemmin selkähihnalle eikä reppu roiku ryhdittömänä. Vaaleat nahkasoljet ja kanttaukset tuovat kestävyytensä ohella rytmiä kirjavaan kuosiin, sekä materiaaleihin arvokkuuden tuntua.

Materiaali:

Rosy Gobeliini
58% Puuvilla
32% Polyesteri
10% Akryyli

VILLATAKKI

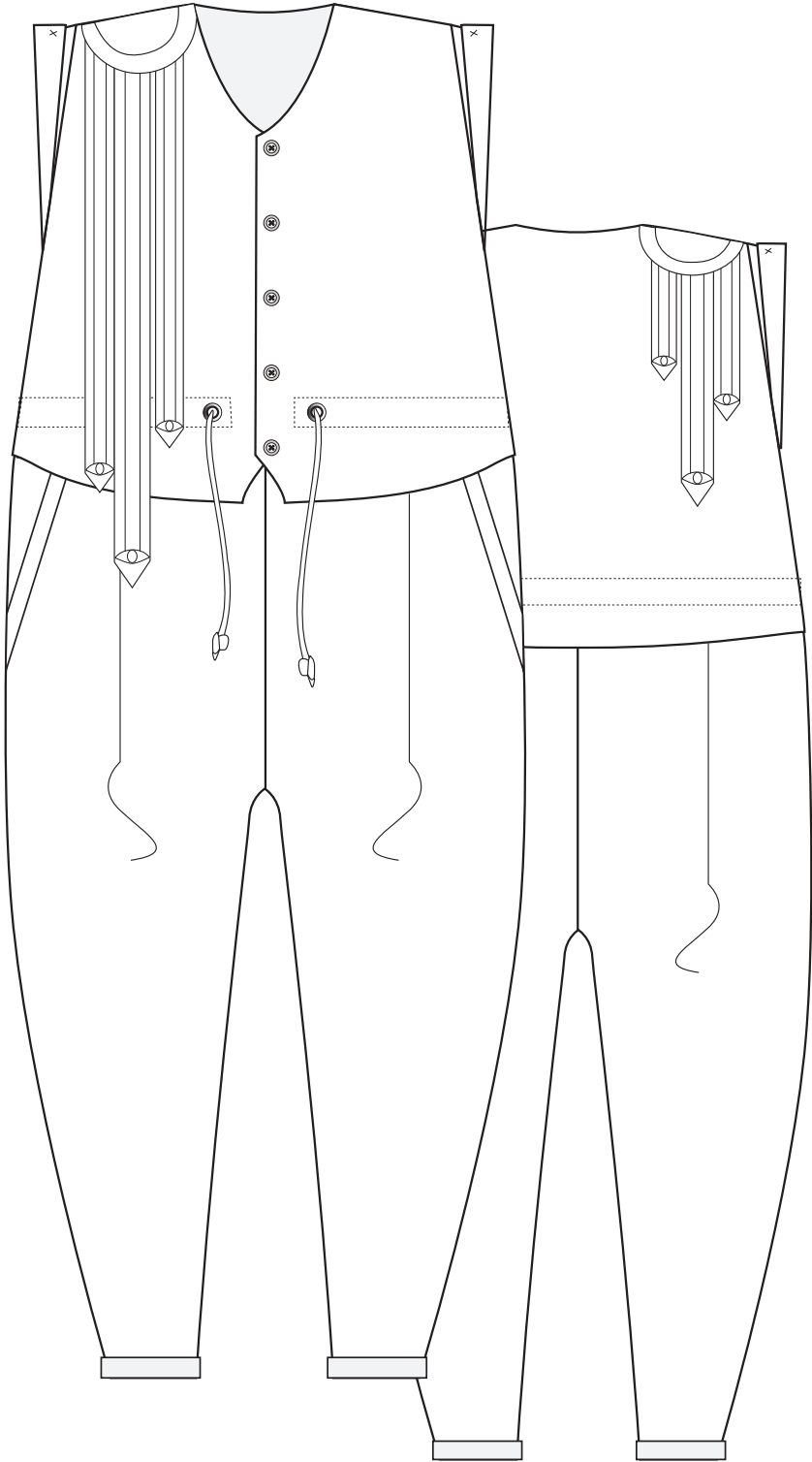
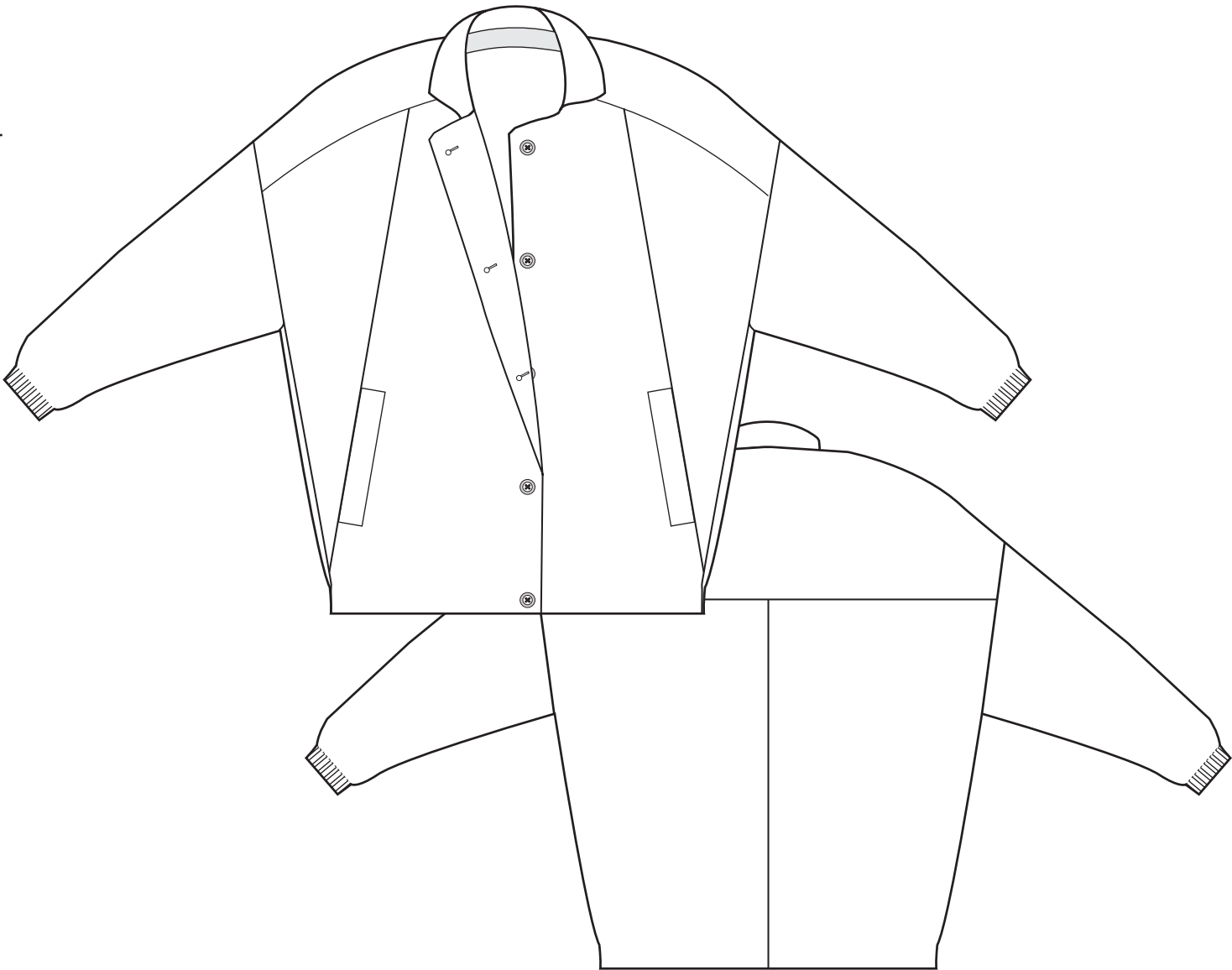
Villakangastakki on Vintage-
osion perinteisin tuote, jonka ym-
päriille muu osio rakentuu. Muoto
on haettu isoisän väljähtäneestä
villapaidasta, ja väri ajattomas-
ta perusruskeasta. Materiaalina
olevasta villakankaasta on käy-
tetty nurjaa puolta oikean ”ku-
luneen” tekstuurin aikaansaami-
seksi. Karheampi, tekstuuriltaan
epätasainen nurja puoli on vä-
hemmän naisellinen kuin oikean
puolen herkkä nukka.

Villatakin vuori on malliston fe-
miniinisin osa: kukallisesta puu-
villasekoitteesta on myös käytetty
nurjaa puolta vintagemaisuuden
korostamiseen. Haalea, paikoit-
tain epätasainen painoväri tuo
tervetullutta kuluneen ajan ja
käytön tuntua, kuitenkin laa-
dusta tinkimättä. Takin olkalin-
jaa on laskettu huomattavasti,
lähes kyynärpään tasolle, jotta
vartaloon ja hartiaan saadaan
reilusti tilaa ja vaate laskeutuisi
kauniisti.

Laskettu hartiasauma on käte-
vin unisex-käytössä kokeilemis-
tani hihaistutuksista, koska se
mukautuu kauniisti hyvinkin eri
kokoisille hartioille. Miehen le-
veämmät hartiat nostavat takin
hihaa, jolloin käännettä ei tarvita
ja takin helma asettuu ylemmäs
vyötärölle, kun taas lyhyemmän
ja muodokkaamman naisen pääl-
lä vaate laskeutuu reilusti lantion
paikkeille ja hihan pituus on so-
vitettava kääntein, jolloin myös
vuori tulee näkyviin.

Materiaali:

Moda Speciale 151
Valentino
100% Villa

HERRASHAALARIT

Herrashaalarit syntyivät erä-
nalisena kompromissina kah-
den tuotteen sulautuessa yhteen.
Väljä, kevyt yläosa ja pussimai-
set, vyötäröltä vekietyt housut
muodostavat erään malliston tär-
keimmistä silueteista. Vaatteen
väljyys on luonnollisinta sitoa
vyötärölle, joka myös teemaa
ajatellen luo runsaan ja peittävän
siluetin.

Aluksi suunnittelin tähän asu-
kokonaisuuteen erilliset leveät
housut ja topin 30-luvun zoot-
henkeen, mutta pian lähdin pohti-
maan ideaa yhdistää nämä kaksi,
jolloin väljyys voitaisiin nostaa
kiinni mistä vain kohtaa vaatetta.
Tällöin esimerkiksi vyön ei tarvit-
sisi olla juuri kahden vaatekap-
paleen vaihtumakohdassa, vaan
asuun voisi tehdä kaavoituk-
sellisen ”näköharhan”, jolloin
vaatteen esimerkiksi näennäinen
vyötärö voisin roikkua reiden
korkeudella. Herrashaalarit
ovat mitoitukseltaan erittäin väl-
jä tuote.

Ne puetaan Kravattihaalareiden
tavoin edustan napituksen kautta,
ja kiristetään tarvittaessa vyötä-
rön nauhakujan avulla alas, tai
vyöllä mistä kohtaa tahansa vyö-
täröä.

Materiaalit:

Moss Crepe
63% Polyesteri
32% Viskoosi
5% Elastaani

Evita stretchvilla
78% Villa
20% Polyamidi
2% Elastaani

LOOKBOOK

ARVIOINTI

Malliston aihevalinta oli selvä alusta alkaen vaikka sen tyyli muuttui matkan varrella paljon. Ehdin aloittaa lopputyömallistoni kahteen kertaan samasta aiheesta, koska työharjoitteluni sijoittui yllättävästi juuri prosessin keskivaiheille. Suurin osa syksyn työajasta meni inspiraation ja muotoiluidean hakemiseen, oikeanlaisen visuaalisen idean syntymiseen kevään pitkän kirjallisen inspiraatiotutkielman jälkeen. Suurena apuna olivat teettämäni kyselyt, joista hahmotui kattava tiivistelmä aiheelleni.

Koen tutkimusvaiheen erittäin tärkeäksi, jotta pystyin sen kautta paremmin hyödyntämään sukupuolisuuteen liittyvää symboliikkaa mallistossani, kuin myös perehtymään pitkään mieltäni askarruttaneisiin kysymyksiin. Toisaalta vaikka perustavanlaatuisen, vimmalla läpi puskettu tutkimukseni lopulta laannutti kiinnostustani unisex-suunnittelua kohtaan, niin se viitoitti tietä

uusille poluille. Eritoten, koska visuaalisena lähtökohtanani oli hipsteriys, ja minulle aihe vaati harrasta paneutumista muotiin ja nousevien alakulttuurien ilmiöihin -asiaan, johon olin vaatesuunnittelijana harvinaisen vähän perehtynyt. Hipstereiden kohdalla tietynlaisen tyylin kiteyttäminen osoittautui hyvin vaikeaksi, koska tyyli on itsessään erityisen hajanainen ja perustuu yllättäville yhdistelmille -yleisvaikutelma, joka myös mallistostani syntyy, näin jälkikäteen katsottuna. Tärkeintä suunnitteluvaiheen toisinaan raskaaksi käyneessä blogiselailussa oli myös aiemmin varsin muotikielteisen asenteeni radikaali muuttuminen.

Vaikeinta pitkässä suunnittelu-prosessissa oli lopullisen visuaalisen suunnan päättäminen, vaikka muutaman harha-askeleen jälkeen olen valintaani erittäin tyytyväinen. Oikeanlaisen kiintopisteen löytäminen kesti hyvin kauan, koska kävin läpi muuta-

mia vaihtoehtoisia tyylistuuntia ja kokeiluja. Muun muassa ensimmäisenä pohtimani muotoilullinen (drapeeraus yms.) lähtökohta tuntui irralliselta ja kun taiteelliset kokeilut erikoismateriaalienkaan kanssa eivät johtaneet haluttuun tulokseen, lopullinen päätös siirtyä kaupalliseen vaateeseen toi valtavan helpotuksen. Tunsin olevani vahvemmillä suunnittelijana, koska kiinnitän eniten huomiota yksityiskohtiin ja toimivuuteen, ja koen suurten kokonaisuuksien käsittelyn hankalaksi. Tuotteiden suunnittelu tapahtui idean hahmotuttua hyvin nopeasti. Mallistosta syntyikin runsas, värikäs ja sopivasti kaootinen yhdistelmä hipstereiden ehdottomuutta ja omaa rönsyilevää näkemystäni.

Halusin tuoda malliston absurdiutta ja lapsekkuutta edelleen valokuviiin ja kirjalliseen, koska koin tarvetta sitoa tilkkutäkkinäisen työn selkeämmin hahmotettavaksi kokonaisuudeksi. Kuvaukset olivat malliston tunnelman yhteen sitomisen kannalta erittäin tärkeitä, ja koenkin, että valitsemamme dokumentaarinen maaginen realismi tukee hyvin mallistoni leikkisää tunnelmaa.

Opinnäytetyöni opetti valtavasti suunnittelijaidentiteetistäni. Suhtautumiseni muotiin muuttui todella paljon ja tunsin löytäneeni oman tapani tulkita sitä teollisen suunnittelijan silmin. Rutiiniksi muodostunut muotiblogien selaus herätti lopulta tunteen vaatesuunnittelun ja muodin valtavasta erosta, ja olin valmis viimein hyväksymään teollisen vaatesuunnittelun ja taiteellisen muodin eri haaroikseen. Suunnittelijana koen työni enemmän muotoiluna kuin taiteena, minkä hahmottami- seen opinnäytetyöni toimi viimeisenä sysäyksenä. Yllätin itsestäni teollisen vaatemuotoilijan, vaikka vuosia muoti edusti minulle pääasiallisesti vain taidetta, ilmaisuun pyrkimystä. Viimeistään opinnäytetyöni havahdutti siihen, että suunnittelijana olen parhaimmillani kaupallisen vaateen parissa, vaikka muodin fantasia on itselleni edelleen vaatesuunnittelun jaloin muoto ja jatkuvan ihailuni kohde.

LÄHTEET

Kirjallisuus

Petri Sipilä: Sukupuolitettu ihminen -kokonainen etiikka, Gaudeamus, 1998
Colin McDowell: Dressed to kill: Sex, power and Clothes, Hutchinson, 1992
Tarja Tolonen: Yhteiskunta ja sukupuoli, Vastapaino, 2008
Sinikka Ruohonen: Nuorten pukeutuminen, Joensuu University Press, 2001
Maria Costantino, Men's fashion in the twentieth century, B. T. Batsford Ltd, 1997
Patricia Baker: Fashions of a decade, The 1940s, B. T. Batsford Ltd, 1991
Patricia Baker: Fashions of a decade, The 1950s, B.T. Batsford Ltd, 1991
Victor Papanek: Turhaa vai tarpeellista? 1970, Helsinki, Otava. (Kirjayhtymä 1973)
The power of fashion -About design and meaning, 2006, Uitgeverij Terra Lannoo BV ja ArtEZPress
Josef Albers, Interaction of Color, revised and expanded edition, 2006, Yale University
John Peacock, The Chronicle of Western Costume, 1991, Thames & Hudson
Bernhard Willhelm & Jutta Kraus: 2007, Groninger Museum NAI Publishers
Fred Davis: Fashion Culture and Identity, 1994, University Of Chicago Press
Solomon Rabot: Consumer behaviour in fashion, 2003, Prentice Hall
Bo Lönnqvist: Vaatteiden valtapeli, 2008, Schildts
Margaretha Mickwitz, Agneta von Essen, & Elisabeth Nordgren: Roolien murtaajat, 2008, Gaudeamus
Sonia Delaunay: Fashion and Fabrics, 1997, Thames & Hudson

Seuratut blogit ja inspiraatiolähteet

www.peterjensen.co.uk
www.shoboshobo.com
www.katieeary.co.uk
www.aiforthroup.com
www.waltervanbeirendonck.com
www.mattfurie.com
www.booooooom.com
www.butdoesitfloat.com
www.paternity.co.uk
www.socialstereotype.com
www.facialawareness.tumblr.com
www.fecalface.com
www.saganendalausa.blogspot.com
www.lookbook.nu
www.facehunter.blogspot.com
www.blackaholic.com
www.bumbubum.me
www.ignant.de
www.eyefix.co.uk
www.fubiz.com
www.moloko-plus.ru
www.fashionfilmstudies.blogspot.com

Kuva- ja tekstilähteet

1. Spencer Tunick (<http://www.blogdex.ru/?p=4611>)
2. Juergen Teller (<http://artnews.org/artist.php?i=498>)
3. Valeria Gasik haastattelu
4. Erich Fromm, Pako Vapaudesta, K. J. Gummerus, 1976, Suomentanut Markku Lahtela, sivu 163
5. Petri Sipilä, Sukupuolitettu Ihminen -kokonainen etiikka, Gaudeamus, 1998, sivu 30
6. Petri Sipilä, sivu 32
7. Jeremy Geddes (<http://thehive.com/2011/05/19/is-this-the-real-life-18-hq-photos/jeremy-geddes-6/>)
8. Petri Sipilä, sivu 37
9. Valeria Gasik haastattelu
10. Sincerely Hana, Switcheroo (<http://sincerelyhana.com/projects/switcheroo/>)
11. Love and Death, Woody Allen (<http://withrowag.blogspot.com/2011/04/woody-allen-career-examined.html>)
12. Gareth Pugh (<http://stylesalvage.blogspot.com/2008/12/gareth-pugh-to-showcase-mens-wear-in.html>)
14. Vespa'n vintage-mainoskuva (<http://vespa.tribenetwork.com/photos/2e713665-93fb-4069-9513-10cb6c9dfe99>)
15. "Pukeutumisen historia" kappale referoitu teoksesta Colin McDowell: Dressed to kill: Sex, power and Clothes, Hutchinson, 1992
16. James Dean (<http://aratrask.files.wordpress.com/2011/02/jd3.jpg>)
17. Zoot-puku (<http://2xbreasted.blogspot.com/2010/08/i-dont-think-nu-ch-attention-is.html>)
18. April Love-elokuvasta Pat Boone ja Shirley Jones (http://www.thefoxmoviechannel.com/movie_details.php?id=5700003)
19. Marlon Brando, A Streetcar Named Desire (http://picasaweb.google.com/lu/photo/w_uPjL2fom0M6lqOxfeGcQ)
20. Paleface linnanjuhlassa 2010 (<http://www.iltalehti.fi/linnanjuhlat/2010120612818494/lj.shtml>)
21. Ally McBeal (<http://digilander.libero.it/kin74/Ally/Galleria/Img/ally56.jpg>)
23. iPod kampanja (<http://www.britannica.com/bps/media-view/101388/1/0/0>)
24. Agyness Deyn (<http://www.listal.com/viewimage/497827h>)
27. James Mollison, the Disciples, kuvat skannattu Image 08/2009
29. Petri Sipilä, sivu 15
30. Petri Sipilä, sivu 90
31. Markku T. Hyypä, Sukupuolten kirjo, 1995, sivu 44
32. Markku T. Hyypä, sivu 47

34. Grace Jones (<http://musingsofasapphicnubian.blogspot.com/2011/01/sapphic-inspiration-grace-jones.html>)
35. David Bowie (<http://megaabel.blogspot.com/2011/04/glam-chameleon.html>)
36. Annie Lennox (<http://www.last.fm/music/Annie+Lennox/+images/29488863>)
37. Viktor Papanek: Turhaa vai tarpeellista? Siv. 54
38. [http://en.wikipedia.org/wiki/hipster_\(contemporary_subculture\)](http://en.wikipedia.org/wiki/hipster_(contemporary_subculture))

Tutkielmassa referoidut haastattelut kokonaisuudessaan

Kysymykset:

1. Miten koet miehen ja naisen tasa-arvoisuuden nykytilanteessaan? (työelämä, kodinhoito, sosiaalinen elämä jne.)

2. Rajoittaako sukupuolitus elämäsi, tai onko sukupuolellasi etuja/velvollisuuksia, joita pitäisit sukupuoleesi sidottuina?

3. Onko sukupuolten voimakas erottelu mielestäsi tarpeellista? Mihin sukupuolirooleja tarvitaan?

4. Miten määrittelisit maskuliinisuuden ja feminiinisyysden?

5. Miksi sukupuolirooleja korostetaan voimakkaasti pukeutumisessa? Mitä viestejä miehet/naiset haluavat mielestäsi välittää pukeutumisellaan? Miksi pukeudumme miehiksi ja naisiksi?

Vastaukset:

Valeria Gasik, 25, suomalainen media-alan freelancer

1.

Miten koet miehen ja naisen tasa-arvoisuuden nykytilanteessaan? (työelämä, kodinhoito, sosiaalinen elämä jne.) Mitä mieltä olet tilanteesta? On vaikeaa käydä keskustelua ihmisyksilön oikeuksista, kun puhutaan naisvaltaisista aloista, naisten palkkoista tai naisten roolista yhteiskunnassa. Niin kauan, kun näitä asioita pidetään tärkeänä tutkia sukupuolen kannalta (esim. “naisen oikeus x palkkaan” vs “työntekijän oikeus x palkkaan”) tasa-arvokeskustelu on ajankohtaista.

Mielestäni jo päiväkodista lähtien tytöille ja pojille asetetaan ennakoluuloisesti eri odotuksia ja tarjotaan sen mukaisia virikkeitä. Poikia kannustetaan purkamaan energioita taisteluleikkeihin, pihalla huutamiseen ja aktiviteetteihin sekä annetaan herkästi anteeksi epäonnistumisia ja sosiaalisia ylilyöntejä - “pojat on poikia”. Tytöiltä odotetaan hiljaisempaa, kliiniimpää ja passiivisempaa osallistumista, leikkejä jotka liittyvät kodinhuoltoon, kaupankäyntiin ja ihmissuhteisiin sekä aikuismaista suhdetta ohjaajiin.

Tytöille suunnattujen korkeampi-en odotusten täyttymistä ei pal-kita tasaisesti: poikalapsia saate-taan kannustaa jo yrittämisestä, tyttöjä erinomaisista tuloksista (esim. “siivosit hyvin” vrs “hyvä, että yritit vähän siivoilla”). Kenties tästä syystä, miehet eivät

kaihda hakea työtehtäviin, johon heillä ei ole suurta pätevyyttä, tosin kuin naiset, jotka luulevat, että heidän pitää täyttää kriteerit vähintään 80 %:sti.

En myöskään usko, että tänäkään päivänä poikia aktiivisesti kan-nustetaan leikkimään kaupankas-saa tai koti-isää tai tyttöjä ulos pelaamaan jalkapalloa tai raken-tamaan autorataa.

Kasvatus vaikuttaa mielestäni myös sosiaaliseen elämään ai-kuisena. Tuntuu, että tyttölap-sia kannustetaan luomaan yksi tai muutama vahva ihmissuhde (“bestis”, ”naapurintyttö”), kun taas poikia lujitetaan osaksi ryh-mää (“joukkue”, “poikaporuk-ka”, “inttikaverit”). Ehkä tästä syystä pojat luontevasti luovat ns. hyvä veli -järjestöjä, joissa nais-ten osuus on marginaalista? Vai puhuuko kukaan koskaan vah-voista hyvä sisko -järjestöistä?

Btw, kysyin muuten vähän aikaa sitten raskaana olevalta kaverilta hänen mielipidettään varpajaisis-ta. Hänestä oli täysin luontevaa, että hän jää kotiin yksin vauvan kanssa synnytyksen jälkeen, kun mies lähtee juhlimaan isyyttään ryyppäämällä kavereiden kans-sa mökillä. Hänen mielestään “pojat nyt on nyt sellaisia, ei ne muulla tavoin tätä pysty diilaa”.

2.

Rajoittaa ja asia on vaikea. Tuntuu, että minulta odotetaan nappisuoritusta useassa rinnak-kaisessa ja osittain ristiriitaises-sakin roolissa; opiskelijana, me-nestysnälkäisenä työntekijänä, kuuntelevana kaverina, lempeä-nä kodinhoitajana, myöhemmin ehkä seksikkäänä tyttöystävänä ja kaikenosaavana ja -tekevä

äitinä. Eli klassinen “äiti keitti-öön, huora makuuhuoneeseen”-asettelu.

Olen yrittänyt ottaa selvää pai-naako rooliodotukset myös mies-ten harteita, mutta heidän suhtaut-misensa tuntuu olevan niin paljon kepeämää. Vielä 30-vuotiaanakin he ovat “poikia”; ei aikeita sitou-tua, ei pelkoja menestyksestä, ei ahdistusta perheen perustamises-ta, ei suurempaa kiinnostusta ko-dinhoitoon. Eikä varsinkaan ym-märrystä siitä, mikä naisia vaivaa ja mistä he muka valittavat - huo-no palkka johtunee varmaankin puhtaasti heidän kyvyttämyydes-tä, eikös vain?

Sukupuoleni etuna on mahdolli-suus piiloutua voimattomuuden taakse. “En osaa parkkeerata, koska olen nainen. En saa hyvää palkkaa, koska olen nainen. En saa nostettua laatikkoa ylähyllyl-le, koska olen nainen.” On kui-tenkin eri asia, kuinka hyödyllistä on yleisen tasa-arvon (/suhtautu-misen) kannalta käyttää tätä ns. tyttökorttia? Mieluummin sanoi-sin, etten osaa parkkeerata, koska en ole harjoitellut, en saa hyvää palkkaa, koska en ole osannut pyytää tai en saa nostettua laa-tikkoa ylähyllylle, koska en ole treenannut käsilihaksia.

Naisen ja miesten tasavertaista kohtelua kannattavana feminis-tinä en näe voimakasta erottelua tarpeellisena. (Tarkennukseksi: pidän tärkeä tasapuolisuutta, en naisten ylivaltaa - esim. isien oi-keuksissa on vielä petraamista). Toki miehet ovat keskimäärin fyysisempiä kuin naiset, mikä määrittää tiettyä kehitystä, mut-ta mitäs esimerkiksi tapauksissa jossa nainen on miestä voimak-kaampi?

Esim. lasten kasvatuksessa pitäi-sin tärkeänä erilaisten ihmissuh-teiden luomista sekä monipuo-lisia aktiviteetteja: tytöille myös rakennustehtäviä ja äänekkäitä, aktiivisia ryhmäpelejä, pojille myös passiivisempaa ja hiljai-sempaa tekemistä pienryhmis-sä. Lyhyesti: kasvattaisin lasta ensisijaisesti hyväksi ihmiseksi, en niinkään hyväksi pojaksi/ty-

töksi. Ts. en lähtisi varta vasten pukemaan poikalasta pinkkiin tai tyttölasta nahkarotsiin, mutta en näe myöskään vääränä esim. Angelia Jolien tapaa antaa pienen tyttölapsensa käyttää poikamai-sia lempivaatteita. Tärkeintä on mielestäni tarjota vaihtoehtoja, ei rajoitteita.

Sukupuolirooleja tarvitaan lä-hinnä frameworkiksi - itsensä löytäminen on muutenkin pitkä-aikainen ja vaikea prosessi, niin on ihan hyvä, että on edes jokin “ryhmäännyttävä” ominaisuus; meillä kun on tarpeita aina kuu-lua johonkin. Huulenheitto ja “mars/venus”-keskustelut on ihan ok, mutta 50-luvun kaltaisia, konservatiivisia ja voimakkaita sukupuolirooleja en näe miten-kään tarpeellisena.

4.

Vaikea kysymys, koska sanoihin liittyä niin vahvoja mielleyhty-miä. Jos koittaisin sulkea ste-reotypiat pois ja ajattelisin asiaa vain omien mielipiteiden kautta, seuraavat sanat/adjektiivit ym. tulevat mieleen:

Maskuliinisuus - hyvä itsetunto, reilu, vahva, varma, päättäväi-nen, suora
Feminiinisyys - kontrastinen - te-rävä mutta myös pehmeä; värikäs mutta myös haalea, uskalias, viet-televä, ketterä

Sukupuolille ominaisimpia piir-teitä:

Mies - fyysinen ylivoima, “edgi-ness”, toiminnallisuus, haastami-nen, päteminen onnistumisista
Nainen - henkinen ylivoima, pehmeys, odottaminen, ymmär-täväisyys, hiljainen riemu onnis-tumisista

5.

Luulen, että sukupuolirooleja korostetaan pukeutumisessa tur-vallisena perinteenä. Ihmiset ha-luavat välittää pukeutumisellaan kuuluvansa tiettyyn (intressi) ryhmään, olipa se sitten käsityö-kerho tai pankkiirien iltalounas (ja vaikka pankkiiri voi olla myös nainen jo pelkästään ammattini-

mikkeen ajattelusta syntyy tietty mielikuva niin sanotusta pukeu-tumiskoodista).

Yleisesti pukeudumme miehiksi ja naisiksi tämän saman ryhmä-kuuluvuuden takia. Tosin viime aikoina roolit tuntuvat löystyneen hiukan: on värikkäästi pukeutu-via, “laittautuneita” poikia sekä rentuilta näyttäviä tyttöjä. Niin ja tietty parinmuodostuskysymys, jonka voimakkuutta vain lisätään entisestään osuvalla markkinoin-illa. “Näytät hyvältä stilettoko-roissa ja tiukissa legginseissä” - “ajaa, no kai mä sitten näytän, saaks sil miehii?”

*Ayça Keskin, 26,
turkish movie director*

1.

I think equality is a very difficult thing to measure, because it doesn't exclude differences, it simply focuses on whether the advantages are distributed evenly. So if we try to see whether males are females are equal in the advantages and the set-backs they have, I think the results would be quite arbitrary, depending on what we find desirable. Given we do manage to agree on what situation is desirable, and we do measure the differences between the two sexes, then the results would no doubt vary from one society to another, one region to another, even within the same country.

Since equality was hard to measure, the concept of equity has been created, and allowed a much more mathematical measurement of the differences between sexes, especially in working life, and the numbers have shown that an absolute equality between the sexes has not yet been reached in any country, even though the northern european countries have approached it the most.

Also, gender roles in housekeeping in Turkey are still very archaic, even if a small portion of the urban population has changed, in the largest proportions of the population housekeeping is still a predominantly female activity, and, for instance after dinner, men do not even take their own plates back to the kitchen, or when they are thirsty they first ask their wives to give them water.

There are also traditionally male and female professions, especially in cinema, the positions that require a lot of physical strength or a lot of production positions that require a lot of errands are performed by males and a lot of the positions that require contact with clients are performed by women.

2.

I have lived three years in Belgium and travelled in Europe quite a lot during this time and one thing I have learned is that whenever I had to deal with people in airports, cafes, restaurants, shops if the sales person or the guard or the person in charge was male, I could always get what I want, smile and flirty my way out of the situation, even when my luggage was overweight. When the person was a woman, no chance. They were always quite mean.

In Turkey the situation is reversed. When women are in charge, I can smile my way out of trouble but I am invisible to men. They don't look, and if you try to charm them or flirt with them it gets worse. So the advantages are different according to cultures. There are certain areas of Turkey where men don't even shake hands with women, and priests would not look at me even if I spoke to them (something I have discovered recently when a priest came to my grandmother's house)

As to commitments I think women still have the "privilege" of being economically inactive. If I didn't get a job for three years it would be less tragic than if my male cousin was in the same situation. There is less pressure on women to have successful careers even in the highest, best educated classes.

3.

I never thought about the purpose of gender roles, other than being marketing tools, I always thought about them like part of our existence, something you question and try to suppress but I never tried to see the purpose of it. Even the most modern and scientific researches divide people as male and female, consider certain features more masculine and others feminine. In BBC's science projects, there was one that focused on whether one's brain is male or female. There was an online intelligence test at bbcscience.

co.uk and people were to answer a series of questions in different subjects, in the end the test tells them whether they have a "male brain" or a "female brain", based on a series of assumptions of course, like "3D intelligence is more male", "verbal intelligence is more female" etc.

The data retrieved could prove those theories but I believe it might be because people grow up in a society where it is widely believed these are true. So in order to see if there are any basic absolute differences between sexes I think we need a utopia, like the one Marge Piercy describes in the book Woman On The Edge Of Time, where children are born from machines, raised by three mothers (male or female) and don't make the distinction between male and female features other than ones that describe reproductive organs. Then, and only then, I think we might see if gender is a concept based on anything concrete.

4.

Masculinity: strength, aggression, robustness, angles, largeness, protecting.
Femininity: softness, roundness, curves, grace, lightness, nurturing.

5.

I think gender roles are highlighted a lot in clothing and make up for women, because the difference in bodies are not that significant. Clothing underlines the existing physical differences and sometimes multiplies it by ten. Make up and cosmetics make it even more dramatic. People get ready to step on the Shakespearean stage that is the outside world with features much different than those they had when they just woke up.

To mention Piercy's book once more, in Woman on the Edge of Time, the main character who lives in the 1960s is visited by a person from the future, and for a

few weeks believes them to be a man and only when they hug she realizes the visitor was in fact a woman. In that future both men and women work out a lot, to be physically strong and dress similarly, so it is very difficult for someone in the 60s to set them apart. So dressing must be an attachment to one's gender, according to the definition it has in their society their time their world. And the codes exist because we're not that easy to set apart.

*Aaltje Kramer, 21,
dutch student of fashion design*

1.

The way of thinking about equality between men and women is not consequent in my opinion. Though we are supposed to be equal, in practice it doesn't always appear so. If we look at ourselves, we only mention the situations that are in our disadvantage. Women often don't mind not having to pay for a drink, but are unsatisfied with a lower salary than men.

I also think that people like the difference because it has something romantic. It's charming to play typical roles sometimes, but if it are daily issues, it can start to feel wrong. On the other hand, sometimes you can't force one to do something to make things more equal. If I speak for myself, I have the nature to think about practical housekeeping-cooking things. My boyfriend hasn't. And when I wait until he takes the initiative, I am expecting him to be the same as I am. That is unfair too. But if I always do it, he'll never get the chance to do it and if I tell him to do something, I'm just bossy.

So, equality is important, but sometimes we just need the roles because we are good at them. Just like in a company. And then you can change your position if you are sick of it.

2.

I like to be a girl, if that's what you mean. But sometimes it's a bit unfortunate and unfair. Because, even if I would want to, I can't just go anywhere anytime anywhere. Yes, some situations are for girls nor boys nor women nor men accessible, but females do have more difficulties at this point. And the most frustrating thing about it, is that you can't deny a certain female disadvantage by lack of physical power. It is a fact we are less muscular

and by that an easier target. But I wouldn't want to be a boy. I sometimes like to be kind of vulnerable.

3.

As I explained by question 1, I don't think it's really necessary, but it can make things more easy. I think you need to talk about it with the people you live with, how you want to divide tasks or whatever. But that is practical stuff. Esthetically it's nice to have difference because men and women also think differently.

But it's interesting where their ideas meet and cross. It's just like that it's good that not everybody likes the same things, it would be boring if it was so. And I think that gender roles are two big, obvious and stereotyped symbols that reflect difference between people.

4.

Masculinity is rational with sentimental elements, femininity is emotional with practical elements. Men think in a solving way, women in a concerning way. Men have certain passions you wouldn't immediately notice, women can sometimes perform surprisingly strong in a tough situation.

5.

Clothing is the most noticeable yet not literally way to express yourself. Clothes are symbols. You can speak by just wearing something. Or you can look how you feel. It's in our nature to play with the other sex, so I think it's because of that we dress obviously different. Transvestites are most of the time not happy with their sex, so they want to show the other sex in an exaggerated way, to make sure they don't look like the biological one anymore.

yourself. Clothes are symbols. You can speak by just wearing something. Or you can look how you feel. It's in our nature to play with the other sex, so I think it's because of that we dress obviously different. Transvestites are most of the time not happy with their sex, so they want to show the other sex in an exaggerated way, to make sure they don't look like the biological one anymore.

